TI

NASANTOAN À EVANGELIO

OENNO NAIMBAG Á DÁMAG

NI

APÓ TAYÓ Á JESUCRISTO.

KAS INSÚRAT NI

SAN LUCAS

NAÁDAW CADAGUITI
NADUMADUMA Á NAYÚLOG ITI SAO-T' CASTILA,
KET ITÍ KALPASANNA NAITÚKAD ITÍ ADDA
Á NAISÚRAT ITI SAO-T' GRIEGO

MANILA:
197 CALLE REAL INTRAMUROS, 203,
Y.M.C.A. BUILDING.

TI

NAJANTOAN Á EVANGELIO

NI

APO TAYÓ Á JESUCRISTO

CAS INSÚRAT

NI SAN LÚCAS.

Pangruguian

1 YANTÁÑGAY nḡa adú ti
nangayágay á naḡornos ti
maysa á paḡipalaoag cadaguití
ar-arámid à natungpal cadatayó,
2 Cas ití panangsarsarítada
cadacamí daguidí manípud idí
dámona naimantáñganda cada-
guití matada, quen mangyebcas
ti saó,
3 Napanúnotco met, ití cal-
pasan ti panaḡammoc á na-
imbag cadaguití ámin á naar-
arámid nanípud idí dámona, á
nasayaat á isúrat quenca á na-
urnos, oh naimbag unay à
Téofilo,
4 Tapno maammoam ti pudnó
daguití naar-arámid, isuda á
nacasursuroam.

Ti pannacaipasnḡay ni Juan á naipadámag

5 Adda cadaguidí aldao ni
Herodes, Ari sadí Judea, ti
maysa á padi, á manágan Zaca-
rías, ití gásat ni Abías; quet ití
asáoana cadaguidí annac ni
Aarón, quet tí náganna Elisa-
bet.
6 Quet agpadpádada á na-
linteg ití saḡoánan ti Dios, a
nagnagnada nḡa aoan quet ti
nacababalaoanda, cadaguití ámin
á bilbílin quen linlinteg ti Apo.
7 Quet aoan anácda; ta ni
Elisabet láyas, quet agpadpádada
á natangquenan ti aldáoen.
8 Quet naarámid á idí á
inarámatna ti quinapádina ití
pannacabatangna ití saḡoánan
ti Dios,
9 Cas cadawpan ti quinapadi,
tinudiḡan ni gásat á sumrec ití
simbaan ti Apo á maḡidáton
ití incienso.
10 Quet ámin daguití adú á
tao ti ili addada ití ruar nḡa
aglulualo ití hora ti incienso.
11 Quet nagparang quen-
cuaná ti maysa nḡa ángel ti

Apo á sitatacder ití macanaoan ti altar ti incienso.

12 Quet naglagao ni Zacarías idí maquítana, quet sim recquencuana ti buteng.

13 Ngem ití ángel quinunana quencuana: Zacarías, dica agbuteng, ta nadengngeg ti loálom; quet ni asáoam á Elisabet ipasngayannacanto ti maysa nga anác, quet nagánemto ti náganna á Juan.

14 Quet sicá addanto rag-ó quen ragsacmo, quet aduunto ti agragsac ití pannacayanácna.

15 Ta dacquelto ití sangoánan ti Dios; quet saanto à uminum ti árac quen inumen á naíngel; quet mapnonto ti Espíritu Santo manípud pay ití tian ni inanana.

16 Quet unaduunto cadaguití annác ti Israel ti isublina ití Dios nga Apoda.

17 Quet isú magnanto ití sangoánanna cas ití náquem quen talugáding ni Elías, tapno isublina daguití puspuso daguití ammá cadaguití anannácda, quet cadaguití nacuspag ití quinalinteg daguití nasingpet, tapno isaganaanna ti Apo ti maysa à ili á madádaan.

18 Quet quinuná ni Zacarias iti ángel: ¿Anianto ti pacailasínac itoy? ta siac lacáyacon quet ni asáoac natanquenan met ti aldáoen.

19 Quet simmungbat ti ángel á quinunana quencuana: Siac ni Gabriel nga addaac ití sangoánan ti Dios; quet nabaónac á maquisaó quenca, quen mangted quenca cadaguitoy naimbag á dámag.

20 Quet adtoy ta agumelcan quet dicanto mabalin ti agsaó, aguinga ti aldao á pannacaarámid daytoy, agsípud ta dica pinati daguitoy saoc, isuda á matungpalto inton tiempona.

21 Quet ti ili ur-uráyennani Zacarías quet masmasdaaoda ití panagbayagna ití simbaan.

22 Quet idi rimmoar saanna á nabalin ti maquisaó cadacuada: quet natímudda nga isú nacaquita ti datdatlag ití simbaan quet isú sininsiñásanna idá quet nagúmel.

23 Quet naarámid, á idí napalábas daguití aldao á panagservina, napan ití balayna:

24 Quet idí napalábas daguidí nga aldáoen, nagsicog ni asáoana á Elisabet, quet naglemmeng ití uneg ti limá á búlan á cuncunana:

25 Castá ti inarámid caniac ti Apo cadaguití aldao á panangítana caniac tapno maiccat ti pacapiláoac cadaguití tat-tao.

Ti pannacayanac ni Jesús á naipadámag.

26 Quet ití maicanem á búlan, ni ángel Gabriel imbaon ti Dios ití maysa á ili ti Galilea á manágan Nazaret,

27 Ití maysa á virgen á naquisacsí ití maysa á lalaqui á manágan José, ití baláy ni David; quet ti nágan ti balásang, María.

28 Quet idinto á simrec ti
ángel idí yanna, quinunana:
Yámanpay, naingasátan unay!
Ti Apo *adda* quenca: nai-pang-
pangrónaca á madaydayao cad-
aguití babbai.
29 Ngem isú, gapú itoy á si-
naona, naglagao únay, quet pan-
panunútenna no ania ngatá á
cablaao daytoy.
30 Quet daydi ángel quinu-
nana quencuana: Maria, dica
agbuteng, ta nacasáracca ti
gracia quen Apo Dios.
31 Quet adtoy á isicogmon-
to ití unegmo, quet ipasngay-
monto ti maysa nga anác quet
nagánemto ti nágan á Jesús.
32 Daytoy dacquelto, quet
manáganto t' Anác ti Canga-
toan; quet itdento ní Apo Dios
quencuana ti trono ni David
nga amana.
33 Quet agárinto ití baláy
ni Jacob ití agnanáyon; quet ti
pagarianna aoan ti tung palna.
34 Idí cuan quinuná ni Ma-
ría idí ángel: ¿Casanonto day-
toy? ta siac asan ti am-ammoc
á lalaqui.
35 Quet simmungbat ti án-
gel á nagcuná quencuana: Ti
Espíritu Santo umayto quenca,
quet ti pannacabalin ti Catan-
ocan lingdannacantó; gapuna
met á ti Santo á tumaonto
manáganto t' Anac ti Dios.
36 Quet adtoy, ni Elisabet,
á cabaguiam, nagsicog met ití
quinabaquetna ti maysa nga
anác, quet daytoy ti maicanem
á bulan quencuana á nagánen-
da ti láyas:
37 Ta aoan ti saó nga *agtáud*
ití Dios, nga aoanto pannaca-
balinna.
38 Quinuná ngarud ni Ma-
ría: Adtoy ti adipen tí Apo:
maarámid caniac cas ti sinaom.
Quet ti ángel pimmanao quen-
cuana.

Ni Maria sucnálanna ni Elisabet.

39 Cadaguidí nga aldao tim-
macder ni María, napan á si-
papardás ití cabanbantáyan, ití
maysa á ili ti Judá;
40 Quet simrec ití baláy ni
Zacarías, quet quinablaáoanna
ni Elisabet.
41 Quet naarámid, á idinto
á nangeg ni Elisabet ti cablaao
ni María, ti ubing limmagtó ití
tianna; quet ni Elisabet napnó
ti Espíritu Santo.
42 Quet nagpuccao ití na-
pigsá á uni, quet quinunana:
Naipangpangrónaca á bendita
cadaguití babbai, quet bendito
met ti bunga ti tianmo.
43 ¿Quet adino ti nacagun-
odac á ti iná ti Apoc umay
caniac?
44 Ta adtoy man, nga apá-
man á nacagteng ti uni ti ca-
blaaomo cadaguití lapáyagco, ti
ubing limmagtó ti ragsac itoy
tianco.
45 Quet nagásat ti namati, ta
matungpalto daguití panguep
nga pinaibagá quenca ti Apo.

Panagdayao ni Maria.

46 Idí cuan quinuná ni Ma-
ría: Daydayáoen toy cararuac
ití Apo;
47 Quet ti cararuac nagra-
gsac quen Apo Dios á mangisalá-
can caniac.
48 Ta quinítana ti quinano-
mó *daytoy* adípenna;—Ta ad-
toy, á manípud itá naganen-
dacto ti naingasátan ámin
daguití agsusucatnga agbiag.
49 Ta inarámid caniac ti
Mannacabalin daguití dacquet
á panguep;—Quet Santo ti ná-
ganna.
50 Quet ti caásina cadaguití
agsusucat nga agbiag Maipo-on
cadaguití agbuteng quencuana.
51 Impaquítana ti pannaca-
balinna ití tacquiagna:—Ni-
uará-uarana daguití nacuspag ti
panagpanpanúnot ti púsoda.
52 Iníccatna daguití man-
nacabalin cadaguití trónoda.—
Quet intan-ocna daguití naem-
má.
53 Daguití mabisbisinan pi-
nunnona idá ti gamgámeng.—
Quet daguití nabacnang imba-
onna cadaquití im-imada nga
aoanan.
54 Tinulónganna ti Israel nga
adipenna,—A linaguipna ti caasi
á naícarí.
55 (Cas sinaona cadaguití
ammá tayo) Quen Abraham
quen daguití pútotna ití ag-
nanáyon.
56 Quet nagbati ni Maria
quencuana ití cas tal-lo á bú-
lan: quet nagsublí ití baláyna.

Pannacayanáni Juan á Mammuniag

57 Quet nadanúnan ti aldao
á panagpasngay ni Elisabet,
quet naganác ti maysa á la-
laqui.
58 Quet nangeg daguití car-
ruba quen cacabaguianda á ti
Apo impaquitana quencunana
ti dacquel nga asi, quet nagra-
gsacda quencuana.
59 Quet naarámid á ití mai-
caualó nga aldao immayda qui-
núguit ti ubing; quet impaná-
ganda quencuana ti nágan ni
amana, á Zacarías.
60 Quet simmungbat ni ina-
na, á nagcuná: Saan; no di quet
mas náganto ti Juan.
61 Quet quinunada quen-
cuana: Aoan úray asino cada-
guití cacabaguiam ti manágan
ti castoy á nágan.
62 Quet siniñásanda inamana,
no casanó ti cayatna á pan-
nacapanágan.
63 Quet dimmáoat ti tabla á
bassit, insúratna á quinuná:
Juan ti náganna. Quet nasda-
aoda ámin.
64 Quet naglucat á dagus
ti ngíoatna quen *naoar-oáran* ti
dílanan, quet nagsaó á nagday-
dayao ití Dios.
65 Quet simrec ti buteng
cadaguití ámin á carrúbada;
quet cadaguití ámin á caban-
bantáyan ti Judea ámin daguitoy
á panguep.

66 Quet ámin daguití na-
cangeg cadacuada, indúlinda ití
púsoda á cuncunada: ¿Asino
ngatá daytoy á ubing? Ta ti ima
ti Apo adda idí quencuana.

Panagdayao ni Zacarias.

67 Quet ni Zacarías nga a-
mana napnó ti Espíritu Santo
quet impadlesna, á quinuná:
68 Daydayáoen ti Apo á
Dios ti Israel,—Ta quinabla-
aoanna quen inarámidna ti
panangisalácan ití ílina.
69 Quet imbáyogna cadatayó
ti maysa á sara ti panangisalá-
can (*)—Ití baláy ni David nga
adípenna,
70 (Cas insaona ití ngíoat
daguitísa Santos á mammadlesna
—Isuda *á nagbiag* nanípud pay
idí dá mona),
71 Panangisalácan cadaguití
cabúsor tayó,—Quen ití ima
daguitíámin á gumura cadatayó;
72 Tapno aramídenna ti asi
cadaguití ammá tayó,—Quet
laglaguipenna ti nasantoan á
pannaquitúlagna:
73 Ti sapatá á insapatana
quen Abraham nga amá tayó,—
A isú itdennanto cadatayó,
74 Nga inton maisalácan
tayó cadaguití cabúsor tayó,—
Agservítayto quencuana, nga
aoan buteng,
75 Ití quinasanto quen qui-
nalinteg ití sangoánanna, ití isú
ámin nga aldao tayó.
76 Quet sicá, ubing, manà-
gancanto t' mammadles ti Catan-
ócan;—Ta incanto ití sangoánan
ti Apo, tapno isagánam daguití
dálanna;
77 Tapno itedmo ití ílina tí
pannacaammó ti pannacaísalá-
can,—Ití pannacapacaoan dagu-
ití basbásolna.
78 Agsípud ti dacquel á pa-
nangngaasi ti Dios tayó,—Isunto
á icúyogna inton sucnálanna tay
ti Sinámar ti daya manípud ití
ngato.
79 Tapno siláoanna daguití
agtutugao cadaguití sipnget qu-
en aniníoan ni patáy;—Tapno
idálanna daguití sacsaca tayó
ití dálan ti talná.
80 Quet di ubing dimmac-
quel, quet bimmíleg ití cararuá;
quet naguian cadaguití letlet-
ang aguinga ití aldao á panag-
parangna tí Israel.

Pannacayanac ni Jesu-Cristo

2 QUET NAARÁMID ca-
daguidí nga aldao á nai-
oarragáoag ti bílin ni Augusto
César, nga ámin ti lubong mai-
padron.
2 Daytoy á pannacaipadron
immuná á naarámid, idí nag-
gobernador sadí Siria ni Cirenio.
3 Quet napanda ámin idí pi-
naipadron tungal maysa ití
ílina.
4 Quet simmang-at met ni
José, manípud Galilea, ti ili á
Nazaret, á *nagturong* sadí Judea,

* *Cayatna á saoen: maysa á man-
nacabalin á Mangisalácan.*

idiay ili ni David, á manágan
Bethlehem, (agsípud ta nagtáud
iti baláy quen caputótan ni
David.)
5 Tapno paipadronda agrá-
man quen María, á naquisacsí
quencuana, isú á masicog idí.
6 Quet naarámid, nḡa idinto
nḡa addada sadiay, nadanúnan
daguití aldao á inna panaganác.
7 Quet impasnḡayna ti aná-
cna á umuná, quet binunnḡonna
ti lampin, quet impaiddana ití
maysa á col ta aoan ti yanda idí
pagdagdagusan.

Daguidi pastor sadi Bethlehem

8 Quet adda pastores idiay
laeng á dagá, nḡa addada ití
tálon ití rabií quet ayoánanda á
di matúrog maipo-on cadaguití
animalda.
9 Quet adtoy ti maysa nḡa
ángel ti Apo á immay ití sa-
nḡoánanda, quet ti gloria ti Apo
linicmutna idá ití raniag; quet
nagbutengda únay.
10 Quet di ángel quinunana
cadacuada: Dicay agbuteng, ta
adtoy á yeg-gancayó ti dam-
dámag ti dacquel á ragsac, á
maipaayto ití ámin á ili:
11 Ta daytoy nḡa aldao na-
yanác cadacayó idiay ili ni
David, ti maysa á Manḡisalácan,
á isú ti Cristo nḡa Apo.
12 Quet daytoy *isú* ti pa-
guilasinanyo: masaracanyonto ti
ubing á nabunnḡon ti lampin, á
naguidda ití maysa á col-loong.
13 Quet naiguiddato nḡa adda
á naicúyog idí ángel ti adú á
pulutong á tagá lánḡit, á nag-
daydayao ití Dios, quet cun-
cunada:
14 Dayao sadí nḡato ití Dios,
—Quet talná ití dagá; naimbag
á náquem cadaguití tat-tao.
15 Quet naarámid, nḡa ag-
sipud ta pinanáoanda idá da-
guití ángeles á napan sadí lánḡit,
daguidí pastor nagsasaoda á
quinunada: Intayó nḡarud
aguinga-t' Bethlehem, quet
quitaentayó daytoy á naarámid,
á impacaammó cadatayó ni Apo.
16 Quet napanda á sipapar-
das unay, quet natumpú-
nḡanda ni María quen ni José,
quen daydi ubing á naguidda ití
col-loong.
17 Quet idí maquitada, im-
pacaammoda ti dámag á naisaó
cadacuada á maipapan itoy á
ubing.
18 Quet ámin daguidí na-
canḡeg, nagsiddaoda cadaguidí
insaó cadacuada daguidí pastores.
19 Nḡem ni María sinalimet-
metanna ámin daguitoy á na-
arámid, á pinanpanúnot ití
púsona.
20 Quet nagsubli daguidí
pastor nḡa incascasabá quen
dinaydáyaoda ti Dios agsípud
cadaguidí ámin á pangguepá
nanḡeg quen naquítada, á cas
naipacaammó cadacuada.

Pannacacúguit quen pannacaisa clang ni Jesus.

21 Quet idí matungpálen ti

ualó ng̃a aldao tapno macúguit
ti ubing, ninága̲nda ti náganna
á Jesús ; isú á incábil ti ángel
idí saan pay á naisicog ití tian.
22 Quet idí natungpálen da-
guití aldao ti pannacagúgorda,
cas ti linteg ni Moisés, impanda
ti *ubing* idiay Jerusalem á
isaclang ití Apo.
23 (Cas adda á naisúrat ití
linteg ti Apo : Isú ámin á la-
laqui á manglucat ití aanacan,
manáganto santo *á maipaay* ití
Apo.)
24 Quen tapno itdenda ti
dáton, cas adda á naisaó ití linteg
ti Apo : Dua á tórtola oenno
dua á calapati á urbon.

Ni Simeón quen ni Ana.

25 Quet adtoy, adda idí
maysa á lalaqui idiay Jerusalem,
á manágan Simeón ; quet daytoy
á tao, nalinteg quen nasingpet,
ur-uráyenna idí ti liolioá ti
Israel ; quet ti Espíritu Santo
adda quencuana.
26 Quet ti Espíritu Santo
impacdaarna quencuana á dí-
nanto maquita ni patáy no di
na umuná á maquita ti Cristo ti
Apo.
27 Quet simrec idí Simbaan
á impan ti Espíritu. Quet idi
inserrecda ni Jesús daguidí am-
mana idiay Simbaan tapno ara-
midenda quencuana cas cadaoy-
an ti linteg,
28 Idin isú innálana cada-
guití tactacquiagna, quet dinay-
dáyaona ti Dios, quet quinun-
ana:
29 ¡Itán pagaoídemon, Apo,
daytoy adípenmo,—Cas ti saom,
á sitatalná!
30 Ta naquita daguitoy ma-
tac ti Panang̃isalácanmo,
31 Isú á insagánam—Ití sa-
clang daguití ámin á il-ili,
32 Laoag á mang̃isúronto
cadaguití saan á mammati,—
Quen dayao ti ilim á Israel.
33 Quet ni amana quen ni
inana masmasdaaoda cadaguidí
masásao á maipapan quencuana.
34 Quet binendicionan idá
ni Simeón, quet quinunana quen
inana á María : Adtoy nay, day-
toy maicábil tapno ma-ulog quet
bumang̃onto daguití adú ití
Israel, quen tapno paguilasínan,
isunto á maquisao.
35 Quet maysa á ígam sal-
putennanto met ta cararuam á
cucuam; tapno maiparang̃árang
daguití panúnot daguití adú á
puspuso.
36 Quet adda idí ti maysa á
mammadles á *manágan* Ana,
anác ni Phanuel, ití caputótan
ni Aser; daytoy natanquenan
unay ti taoen quet naguian quen
asáoana ti pitó á taoen manípud
idí quinabalásangna :
37 Quet isú balo pay ti uneg
ti ualó pulo quet uppat á taoen,
á di umadayú idí ití Simbaan,
quet agserserví ití Apo ti rabií
quen aldao ng̃a agayunar quen
aglulualo.
38 Quet daytoy, dimteng
met ití daydi met la á horas,

quet nagyáman ití Dios, quet nagsaó ti maipapan idí *ubing* cadaguidí ámin ng̃a agururay ti pannacasubbot ti Jerusalem.

Ni ubing̃ á Jesús ití tengng̃a daguití mamasírib.

39 Quet idí natungpalda áminen daguití *bilin* cas ití linteg ti Apo, nagsublida sadí Galilea, idiay ilida á Nazaret.

40 Quet daydi ubing̃ dumacquel quen pumigsá, quen mapnó ti sírib; quet ti gracia ti Dios adda quencuana.

41 Quet patináyon á taoen á mapan daguidí ammana sadí Jerusalem ití rambac ti Pascua.

42 Quet idí agtaoen ti sang̃apulo quet dua, simmang̃atda sadí Jerusalem cas cadaoyan ti fiesta.

43 Quet idí napalábas daguidí ng̃a aldáoen, idí agáoiddan nabati ni ubing á Jesús sadí Jerusalem á di ammó daguidí ammana.

44 Quet agsípud ta impapan ng̃a adda idí á naicúyog, nagnada ti bayat ti maysa ng̃a aldao, quet sinapsápulda cadaguití cacabaguian quen amammoda.

45 Ng̃em agsípud ta dida la masarácan, nagsublida sadí Jerusalem á sapsapúlenda.

46 Quet naarámid á idí napalábas ti tal-ló ng̃a aldao, natumpúng̃anda idí Simbaan, á situtugao ití tengng̃a daguití mamasírib, á isú dumdumng̃eg quen agsalsaludsod cadacuada.

47 Quet isu-ámin daguidí macang̃eg quencuana, masmasdaaoda ti sarírit ti ísipna quen cadaguidí sungbatna.

48 Quet idí naquítadan, nagsiddaaoda, quet quinuná quencuana ni inana: Anac, ¿apayá pay castá ti inarámidmo cadacamí? Adtoy ni amam quen siac á nagsapsápul á silalagao.

49 Quet isú simmungbat cadacuada: ¿Apayá pay sinapsápuldac? ¿Di cay ammó á masápul ng̃a aguianac ití balay ni Amac?

50 Ng̃em isuda dida naáoat daguidí saó á imbagana cadacuada.

51 Quet simmálog á naquicúyog cadacuada quet dimteng idiay Nazaret, quet sumursúrot á situtulnog cadacuada. Quet ni inana sinalimetmetanná ámin daguitoy á masasao ití púsona.

52 Quet ni Jesús dumacquel ití quinasírib quen quinatáyag, quen ti gundáoay ití Dios quen cadaguití tao.

Panangcasabá ni Juan á Mammuniag.

3 QUET IDÍ taoen á maicasang̃apulo quet limá ti panagari ni Tiberio César, idí agdamá ng̃a agturay sadí Judea ni Poncio Pilato, quet ni Herodes tetrarca oenno agturay sadí Galilea, quet ni cabsatna á Felipe tetrarca sadí Iturea quen ti provincia ti Traconite, quet ni Lisanias tetrarca sadí Abilinia;

2 Quet agdamá á pannaca-
papa oenno pañguloen *daguití*
papadi da Anás quen Caifás,
immay ti saó ti Apo quen Juan,
anác ni Zacarías, ití let-ang.
3 Quet isú immay cadaguití
ámin á dagá ití arubáyan ti
Jordán á icascasabána ti panag-
buniag ti panagbabaoi tapno
pacaoanán daguití basbásol;
4 Cas adda á naisúrat ití li-
bro daguití saó ni mammadles
á Isaías *ñga agcuná*: Uni ti
agpucao ití let-ang:—Isagánayo
ti dálan ti Apo,—Linteguenyo
daguití lippitna.
5 Amin á tay-ac mapnonto,—
Agba bádanto ámin á bantay,—
Quet ti naquil-ló malinteguento,
—Quet daguití dálan á daques
mapalanasdanto.
6 Quet ti ámin lá asag
maquitananto—ti panañgisalá-
can ti Dios.
7 Quet cunana cadaguidí
adú á rumoar ñga apan pa-
buniágan quencuana: Oh ca-
putótan daguití úleg, ¿asino ti
nañgisuro cadacayó á pumanao
ití pungtot á umayto?
8 Agarámid cayó ñgarud ti
bungbuñga á maicarí ti panag-
babaoi, quet saanyo á ruguian
á cuncuná cadacayó met laeng:
Adda ni Abraham á pannacaa-
mami: ta cunac cadacayó á
mabalin ti Dios, cadaguitoy
pay á bató, ti mamatacder ti
annac quen Abraham.
9 Quet úray itan ti uasay
naicábilen ití puon daguití
caycayo: ámin á cayo, ñgarud,
á saan á mangted ti nasayaat á
buñga, mapúcanto quet maicábil
ití apuy.
10 Quet daguití adú á tao
naguintuodda quencuana á qui-
nunada: ¿Ania ñgarud ti arami-
denmi?
11 Quet simmungbat á qui-
nunana cadacuada: Ti adda
dua á pagan-anayna, ibiñga-
yanna ti aoan; quet ti adda
canenna, castá met ti arami-
denna.
12 Quet immay met daguití
agsingsiñgir ti buis tapno pa-
buniáganda, quet quinunada
quencuana: ¿Mañgisursúro, ania
ti aramidenminto?
13 Quet isú quinunana ca-
dacuada: Saanyo á sapúlen no
dí laeng ti naibilin cadacayó.
14 Quet cadaguití soldado in-
intuodda met quencuana á quin-
uná: Quet dacamí ¿ania ti arami-
denminto? Quet quinunana ca-
dacuada: Saan cayó ñga agará-
mid ti rangas ití uray asino,
quet di cay mañgulbod ití di
maicanadá; quet yamánenyo ti
tangdanyon.
15 Quet idí ñga agur-úray
ti ili quet panpanunútenda
ámin cadaguití puspúsoda ni
Juan, no isú quetdí ni Cristo.
16 Simmungbat ni Juan á
nagcuná cadacuada ámin: Siac,
ti quinapudno, buniagancayó ti
danum; ñgem umay ti ad-adda
pannacabalinna ñgem siac, isú
á diac man la maicarí á mang-

oar-oar ití singdan ti zapátosna:
isú buniagannacayonto ti Es-
píritu Santo quen apuy:
17 Quet ti paypayna adda
ití ímana, tapno dalusannanto
á naimbag ti pagbay-oanna quet
tapno urnonḡennanto ti trigo ití
camáligna; nḡem ti garami
puurannanto ití apuy á di
maiddep.
18 Quet agráman daguití
adú pay á sabali á bagbagá,
impacdaarna ití ili daguití naim-
bag á dámag.
19 Nḡem ni Herodes nḡa ag-
turay, idí á binabalao ni *Juan*
gapú quen Herodías, nḡa asaoa
ni cabsatna, quen isuámin á
quinadáques á inararámid ni
Herodes,
20 Innáyonna man dayto-
yen cadaguití isuámin á *dad-
duma,* ti panangipúpocna quen
Juan ití pagbalúdan.

Panagbuniag ni Jesús

21 Quet naarámid, a idí ti
ámin á ili nagbuniag, ni Jesús
nagbuniag met; quet idí nḡa
aglulualo, ti lánḡit naglucat,
22 Quet bimmabá quencua-
na ti Espíritu Santo nḡa adda
baguina, á cas la calapati, quet
naarámid ti maysa á uni ti
lánḡit á *nagcuná:* Sicá ti
Anácco á dungdunḡoen, sicá ti
pagay-ayatac.

Tinaudan ni Jesús

23 Quet daytoy á Jesús idí
nangrugui *á nangascasabá* agta-
oen ti cas tal-lo pulo, quet anác
(cas ti panagsaoda idí) ni José,
anác ni Elí,
24 Nḡa *anác* ni Mathat, nḡa
anác ni Levi, nḡa *anác* ni
Melchî, nḡa *anác* ni Janna, nḡa
anác ni José,
25 Nḡa anác ni Mattathias,
nḡa *anác* ni Amós, nḡa *anác* ni
Nahum, nḡa *anác* ni Esli,
26 Nḡa *anác* ni Naggai, nḡa
anác ni Maat, nḡa *anác* ni
Mattathias, nḡa anác ni Semei,
nḡa *anác* ni José, nḡa *anác* ni
Judá,
27 Nḡa *anác* ni Joanna, nḡa
anác ni Rhesa, nḡa *anác* ni
Zorobabel, nḡa *anác* ni Salathiel,
28 Nḡa *anác* ni Neri, nḡa
anác ni Melchî, nḡa *anác* ni
Addi, nḡa *anác* ni Cosam, nḡa
anác ni Elmodam, nḡa *anác* ni
Er,
29 Nḡa *anác* ni Josué, nḡa
anác ni Elieser, nḡa *anác* ni
Joreim, nḡa *anác* ni Mathat,
30 Nḡa *anác* ni Leví, nḡa
anác ni Simeón, nḡa *anác* ni
Judá, nḡa *anác* ni José, nḡa
anác ni Jonán, nḡa *anác* ni
Eliachîm,
31 Nḡa *anác* ni Melea, nḡa
anác ni Mainán, nḡa *anác* ni
Mattatha, nḡa *anác* ni Nathán,
32 Nḡa *anác* ni David, nḡa
anác ni Jessaí, nḡa *anác* ni
Obed, nḡa *anác* ni Booz, nḡa
anác ni Salmón, nḡa *anác* ni
Naassón,
33 Nḡa *anác* ni Aminadab,
nḡa *anác* ni Aram, nḡa *anác* ni
Esrom, nḡa *anác* ni Phares,

34 Nḡa *anác* ni Judá, nḡa *anác* ni Jacob, nga *anác* ni Isaac, nḡa *anác* ni Abraham, nḡa *anác* ni Thara, nḡa *anác* ni Nachôr,

35 Nḡa *anác* ni Saruch, nḡa *anác* ni Ragau, nḡa *anác* ni Phalec, nḡa *anác* ni Heber,

36 Nḡa *anác* ni Salá, nḡa *anác* ni Cainán, nḡa *anác* ni Arphaxad, nḡa *anác* ni Sem, nḡa *anác* ni Noé, nḡa *anác* ni Lamech,

37 Nḡa *anác* ni Mathusala, nḡa *anác* ni Enoch, nḡa *anác* ni Jared, nḡa *anác* ni Maleleel,

38 Nḡa *anác* ni Cainán, nḡa *anác* ni Enós, nḡa *anác* ni Seth, nḡa *anác* ni Adam, nḡa *anác* ti Dios,

Ti pannacasulisog.

4 QUET NI Jesús á sipupunnó ti Espíritu Santo, nogsubli idiay Jordán quet impan ti Espiritu ití let-ang

2 Quet ti uneg ti uppat á pulo nḡa aldao sinulísog ti sairo. Quet aoan ti quinnanna cadaguidí nḡa aldao: quet idí nalabésen, naricnana ti bisin.

3 Quet daydi sairo quinuná quencuana: no sicá ti Anác ti Dios, cunam ití daytoy á bató nḡa agbalin á tinápay.

4 Quet ni Jesús simmungbat quencuana á quinunana: Naisúraten: Saan laeng á ti tinápay ti pagbiagto ti tao, no di quet ití isú amin á saó ti Dios.

5 Quet di sairo impanna ití maysa á natáyag á bantay, quet impaquitana quencuana ití máysa á canitó ti tiempo ámin daguití pagpagarian toy lúbong;

6 Quet quinuná quencuana di sairo: Quencá itdecto daytoy ámin á pannacabalin, quen ti gloria daguitoy *á pagarian;* ta naited caniac, quet itdec ití pagayatac.

7 Gapuna á no dayáoennac á sipaparintúmeng, cucuamto idá ámin.

8 Quet simmungbat ni Jesús, quet quinunana quencuana: Panáoannac, Satanás, ta naisúrat: Agruebabcanto ití Dios nḡa Apom, quet isisunto laeng ti pagservíam:

9 Quet impanna idiay Jerusalem quet incábilna ití tuctoc ti simbaan, quet quinunana quencuana: No anacnacá ti Dios, tumappoacca manípud itoy aguinga t' babá:

10 Ta naisúrat; Ibilinnanto cadaguití ángelesna ti maipapan quenca tapno aluadandacá;

11 Quet iggamandacanto cadaguití ímada, tapno di madúnor ta sácam ití maysa á bató.

12 Quet simmungbat ni Jesús quencuana á quinunana: Naisaón: Dicanto sulisóguen ti Apo á Diosmo.

13 Quet idí nalpás ti ámin á panangsulísog, ti sairo pimmanao quencuana ití uneg ti manó á tiempo.

Mapapanao ni Jesús sadi Nazaret.

14 Quet ni Jesús *á sipupunnó*
ti pannacabalin ti Espíritu nag-
sublísadí Galilea, quet nag-oará
ti dámagna cadaguidí ámín á
disso á cabangibang.
15 Quet isú nangisursúro ca-
daguití paguummonganda (*sina-
goga*) quet isuda ámin dayday-
áoenda.
16 Quet dimteng sadí Nazaret,
isú á nacataracnanna; quet
simrec cas cadaoyanna ití aldao
tí sábado ití pagguiguimúngan-
da, qnet timmacder á nagbasa.
17 Quet intedda quencuana ti
libro ni mammadles á Isaías:
quet idí linuctanna di libro,
natumpúnganna ti disso á naca-
isurátan *daytoy:*
18 Ti Espíritu ti Apo adda
caniac:—Ta linanaannac á
mangted cadaguití naimbag
á dámag cadaguití napang-
lao;—Tapno ipacaammoc ca-
daguití nacayáoan ti panna-
caluc-at, quen ti pannacaqui-
ta cadaguití bulsec;—Tapno
luc-átac daguití agrigrigat;
19 Tapno ioarnac ti taoen á
pagay-ayatan ti Apo.
20 Quet idinto á linucotna
ti libro, intedna ití ministro
quet nagtugao: quet daguití
matada ámin idiay pogguigui-
mungonda siquiquítada quen-
cuana:
21 Quet nangruguí á nagcuná
cadacuada: Itoy nga aldao
natungpal cadaguití lapáyagyo
daytoy á naisúrat.
22 Quet isuda ámin pinanec-
necanda quet masmasdaaoda
cadaguití saó á natalugadíngan
nga agtáud idí díngíoatna, quet
cuncunada: ¿Saan á isú daytoy
di anác ni José?
23 Quet quinunana cadacua-
da: Aoan duaduá á cunaenyonto
ngatá caniac daytoy á masasao:
Mangngagas, agasam man ta
baguim met laeng: cadaguití
adú á nangegmi á naar-arámid
idiay Capernaum, aramidem
met ditoy ílim.
24 Quet quinunana; Capud-
noanna á cunac cadacayó nga
aoan ti mammadles nga aoátenda
ití ílina.
25 Ngem pudnó á cunac ca-
dacayó, nga adú ti balo á bab-
bai idiay Israel cadaguidí aldao
ni Elías, idí ti lángit nagpúnit
ití uneg ti tallo á taoen quen
innem á búlan, quet adda may-
sa dacquel á bisin ití ámin á
dagá.
26 Ngem aoan cadacuada ti
nacaibaonan ni Elías, no di quet
ití maysa á babai á balo idiay
Sarepta sadí Sidón.
27 Quet adú ti agcucútel idiay
Israel idí *panagbiag* ni profeta
Eliseo; ngem aoan cadacuada ti
naagásan, no di ni Naaman, á
tagá Siria.
28 Idin isuda ámin idiay si-
nagoga napnoda ti gura idí
mangegda daytoy;
29 Quet timmacderda quet
pinagtálaoda ití ruar ti ili, quet
impanda aguinga ití ta pao ti

bantay á nacabangōnan ti ílida
tapno itappoacda coma.
30 Ngēm isú nagná ití
nagtengngāaanda, quet pimma-
nao.
31 Quet simmálog á napan
idiay Capernaum, ili ti Galilea,
quet sursuroanna idá cadaguití
sábado.
32 Quet pagsidsiddaáoanda ti
isursúrona, ta ti saona adda
pannacabalinna.

Pannacaágas daydi nalugánan á tagá Capernaum.

33 Quet adda idí sinagoga ití
maysa á tao nga adda quencu-
ana ti espíritu ti maysa á sairo
á naruguit, quet naguicquís ití
napigsá á uni:
34 ¡Ea! ¿ania-t' bibiangmi
quenca, Jesús á tagá Nazaret?
¿Immayca tapno dadaelenna
camí? Siac ammoca no asínoca,
ti Santo ti Dios.
35 Quet ni Jesús inungtan-
na á quinunana: Agúmelca,
quet rumoarca quencuana. Idin
ti sairo, impadsona ití tengnga,
pimmanao quencuana quet sa-
anna á inan-anó.
36 Quet immay ti siddaao
cadacuada ámin, quet cuncunada
nga agsasaá: ¿Ania á saó day-
toy? ta ití pannacabalin quen
talugádingna bilinenna daguití
sairo á naruguit, quet rumo-
arda?
37 Quet ti dámagna nagra-
cúrac ití isu-ámin á dissó ití
cabangībang.

Pannacaágas ti catugángan á babai ni Simón.

38 Quet timmacder idí sina-
goga, quet simrec ití baláy ni
Simón: quet ti catugángan ni
Simón adda napigsá á gorígorna;
quet indaodaoátanda quencuana.
39 Quet nagdúmog quencua-
na, quet inungtanna daydi gori-
gor; quet di *gorígor* pimmanao.
40 Quet idí lumnec ti ínit,
isu-ámin daguití adda masa-
quitna ti nadumaduma á na-
saquit, impanda quencuana:
quet isú, ití panangicábilna cada-
guití ímana ití tungal maysa
cadacuada, inagásanna idá.
41 Quet rimmoar met dagui-
tí sairo ití adú nga aguicicquisda
quet cuncunada: Sicá ti Anác
ti Dios: ngēm inungtanna idá
quet saanna idá á pinagsaó; ta
ammoda á isú ni Cristo.
42 Quet idí umaldáoen, pim-
manao quet napan ití dissó nga
aoan matatao: quet daguidí
tattao sin apsápulda quet na-
panda aguinga ti yanna, quet
ingáoidda tapno saan á umadayú
cadacuada.
43 Ngēm isú quinunana cada-
cuada: Cadaguití sabsabali á il-ili
masápul met á ipacaammoc ti na-
imbag á dámag ti pagarian ti Dios;
ta isist gapuna á naicabaonac.
44 Quet nangāscasabá cada-
guití sinagoga sadi Galilea.

Ti cáláp á datdatlag. Daguití immuná á sinursuroanna.

5 QUET NAARAMID *ití maysa nga aldao á* idí

daguidí tattao aguummongda ití
yanna tapno dengguenda ti saó
ti Dios, isú adda á sitatacder iti
dinna ti baybáy á Gennezaret.
2 Quet nacaquita ti dua á
barañgay nğa addada ití asideg
ti íguid ti baybáy; nğem dagui-
tí agcalcálap dimsaagda cada-
cuada quet inugásanda daguidí
iquetda.
3 Quet isú simrec ití maysa
cadaguidí barañgay, isu day-
di cucua ni Simón, quet di-
náoatna quencuana á iyadayona
bassít ití dagá; quet idinto á
nagtugao, nanursuro nanípud
idí barañgay cadaguití tattao.
4 Quet idí nagsardeng á nag-
saó, quinnuana quen Simón:
Agpataaoca quet itinnagyo dag-
uití daclisyo tapno agcálap cayó.
5 Quet idí á simmungbat ni
Simón, quinunana quencuana:
Manursúro, nagbannog camí á
nagpatpatnag quet aoan ti na-
álami; nğem agsípud ití saom
icábilco cadaguití iquet.
6 Quet idinto á castá ti ina-
rámidda, impupocda ti adú
únay á ican, á úray la á na-
bessang cadaguidí iquet.
7 Quet siniñásanda daguidí
cacaduada ití sabali á barañgay,
á umayda tulúñgan ídá; quet
immayda quet pinunnoda da-
guidí dua á barañgay á-nğan-
nğánida matínep.
8 Quet idí maquita daytoy
ni Simón Pedro, nagparintú-
meng ití sañgoánan ni Jesús,
á nagcuná: Umadayuca caniac,
Apo, ta tao-ac á managbásol.
9 Ta simrec ti siddaao quen-
cuana quen cadaguidí ámin nğa
adda á caduana, agsípud ti pan-
nacacálapda cadaguití ican á
naálada:
10 Quen castá met quen Ja-
cobo quen Juan, nğa annac ni
Zebedeo, á casugpon idá ni
Simón. Quet ni Jesús qui-
nunana quen Simón: Dica ag-
buteng: manípud itá sicá ag-
dacdacliscanto ti tattao.
11 Quet idí naipandan ití
dagá daguidí barañgay, idí á
pinanáoanda ámin daydi, sim-
múrotda quencuana.

Pannacaágas ti maysa nğa agcucútel.

12 Quet naarámid á idí adda
ití maysa cadaguití il-ili, ad-
toy ti maysa á tao á napnò ti
cucútel, isú á idí maquitana ni
Jesús, indúmogna tí rúpana ití
dagá, quet nagdáoat quencuana
á nagcuná: Apo, no cayatmo,
mabalinnac nğa agásan.
13 Idín inunnatna ti ima
quet tinignayna á quinuná:
Cayatco: maagásanca. Quet
naiguiddato á ti cucútel pimma-
nao quencuana,
14 Quet isú imbílinna quen-
cuana á dina sasao-en ití úray
siasino: Nğem incan, agpa-
rangca ití padi quet mañgi-
dátonca agsípud ti pannaca-
ágasmo, cas ibilin ni Moisés,
tapno adda pacaquitaanda.
15 Nğem ag-oará la nğa ag-
oará ti dámagna quet nagu-

urnong ti adú á tao nḡa agdengnḡeg quen agpaágas cadaguití nasacsaquitda.
16 Nḡem isú umadayú nḡa apan cadaguití aoan matagtaguitao quet aglulualo.

Pannacaágas ti maysa á di macagarao.

17 Quet naáramid ti maysa cadaguidí nḡa aldao á isú adda á manursúro quet daguidí Fariseos * quen manḡisursúro ti linteg addada nḡa agtutūgao, isuda á naggapú ití isu-ámin á puroc ti Galilea, quen ti Judea quen Jerusalem: quet adda quencuana ti pannacabalin ti Apo á mangnḡágas.
18 Quet adtoy daguití tao á nanḡipan ítí rabao ti maysa á paguiddaan, ti maysa á tao á saan á macagarao: quet sapsapúlenda ti pananḡiserrecda quen ti pananḡicábilda quencuana ití sanḡoánanna.
19 Quet idí nḡa aoan masarácanda á panḡiserrecan quencuana agsípud ti caadú ti tao, immúlida ití tuctoc ti baláy quet imbabada á sinalputda daguití baldosa agráman ti naguiddaanna ití tengnḡa ití sanḡoánan ni Jesús.
20 Quet isú idí maquítana ti pammátida, quinunana: Tao, daguití basbásolmo mapacaoanda quenca.
21 Idin daguití escribas † quen daguití Fariseos rinuguianda á pinanúnot á quinuna: ¿Asino daytoy nḡa agsasao ti panagtabbaao.? ¿Asino ti macabalín á mamacaoan cadaguití basbásol no saan láeng á ti Dios?
22 Nḡem ni Jesús idí maámadna daguití panpanúnotda, sinungbátanna idá á quinuná: ¿Ania ti panpanunútenyo cadaguití puspúsoyo?
23 ¿Ania ti nalaclacá á saoen: Daguití basbásolmo napacaoanda quenca; oenno saoen: Tumacderca quet magnaca?
24 Nḡem tapno maammoanyo á toy Anác ti tao adda pannacabalinna ditoy dagá á mamacaoan cadaguití basbásol, (cunanana ití saan á macagarao): Cunac quenca: tumacderca, aláem ta iddam quet inca ití baláymo.
25 Quet dágus á timmacder ití sanḡoánanda, innálana daydi naguiddaanna quet napan ití baláyna á dinaydáyaona ti Dios.
26 Quet nagsiddaaoda ámin quet dinaydáyaoda ti Dios; quet napnoda ti buteng á cuncunada: Nacaquita camí ti datdatlag itá.

Pannacaayab ni Levi.

27 Quet idí nalpás daguitoy, rimmoar quet nacaquita ti maysa nḡa agsingsinḡir ti buis á manágan Leví, á situtugao ití pagsinḡiran cadaguití buis' quet quinunana quencuana: Surúttennac.

* *Maysa á quíta cadaguití judío.*
† *Mamasirib á manḡipalaoag ití linteg.*

28 Quet idí á pinanáoanna
ámin daguidí, timmacder quet
simmúrot quencuana.
29 Quet inyaramídan ni
Leví ti nacquel á dayá ití ba-
láyna quet adda ti dacquel á
guímung daguití agsingsingir ti
buis quen sabsabalinga adda á
naquicatugao cadacuada ití la-
misaan.
30 Quet daguidí Fariseos quen
daguidí escríbasda agtantana-
bútoba ti maisalungásing cada-
guidí sursurroanna á cuncunada:
¿Apayápay mangan quen umi-
num cayó á maquitípon cada-
guití agsingsingir ti buis quen
cadaguití managbásol?
31 Quet simmungbat ni Je-
sús quet quinunana cadacuada:
Daguití adda á sisasalunat sa-
anda á masápul ti mangngágas,
no di quet cadaguití adda á
masaquit.
32 Saánac á immay nga aga-
yab cadaguití nalinteg, no di
quet cadaguití managbásol ití
panagbabaoi.

Ti panagayunar.

33 Quet quinunada quencu-
ana: Daguití sursuroan ni Juan
agayunarda nga adú quet agluá-
loda, quet castá met daguití
sursuroan daguití Fariseos;
ngem daguití *sursuroam* mangan
quet uminomda.
34 Quet ni Jesús quinunana
cadacuada: ¿Mabalinyongatá á
pagayunaren daguití mangúyog
ití novio aguinga ti mangasaoa
adda pay la á maicúyog cada-
cuada?
35 Ngem dumtengto daguití
aldao á maiccat cadacuada ti
mangasaoa; quet cadaguitá nga
aldaoto ti panagayunarda.
36 Quet quinunana met cada-
cuada ti maysa á pagarígan:
Aoan ti mangicábil ti tacop á
napiguis ití pagananay á baró, ití
daan á pagan-anay; ta no saan, ti
baró mangpíguisto, quet ití daan
saan á mainumó ti tacop á baró.
37 Quet aoan ti mangicábil ti
baró nga árac cadaguití daan á
súpot á lálat; ta no saan, ti
baró nga árac bettaquennanto
daguití lálat, quet ti *árac* mai-
bel-lengto quet madadaelto da-
guití lálat.
38 Ngem ti baró nga árac
icábilto cadaguití babbaró á
lálat; quet ti maysa quen maysa
mataguináyonda.
39 Quet aoan ti nacainum ti
árac á daan, á ti calpasanna
cayatná ti baró; ta cunana:
Nasaysayaat ti daan.

Ni Jesús, Apó ti Sábado.

6 QUET NAARÁMID ití
maysa á sábado á lim-
mábas cadaguití minuyungan,
quet daguidí sursuroanna agpá-
rutda cadaguití saguibu ti trigo
quet canenda nga aprúsan idá
cadaguití ímada.
2 Ngem daguití dadduma á
Fariseos quinunada: ¿Apayá
pay aramídenyo ti saan á mai-
palúbos nga aramíden ití sábado?

3 Quet simmungbat ni Jesús quet quinunana cadacuada: ¿Úray daytoy saanyo á nabasa, ti inarámid ni David idí nagbisin isú quen daguidí adda quencuana;
4 A simrec ití baláy ti Dios quet innálana daguití tinápay á naicábil ití altar, quet nangan quet iniccanna met daguidí adda á quimmúyog quencuana; *tinápay* á di maipalúbos idí á canen ití úray siasino no di láeng cadaguití papadi?
5 Quet cuncunana cadacuada: Ti Anác ti tao isú Apó ti Sábado.

Panna caágas ti maysa á tao nḡa adda maysa á ímana á naganḡo.

6 Quet naarámid ití sabali á Sábado, á isú simrec ití sinagoga quet manḡisursúro; quet adda idiay ti maysa á tao nḡa adda ti ímana á macanaoan á naganḡo.
7 Quet isú sisiímen daguidí escribas quen daguidí Fariseos no manḡágas ití Sábado, tapno macasáracda ti panḡipulónḡanda quencuana.
8 Nḡem isú ammona daguití panúnotda; quet quinunana idí tao nḡa adda ímana á naganḡo: Tumacderca quet agpatengnḡaca. Quet isú bimmánḡon quet timmacder.
9 Quet ni Jesús quinunana cadacuada: Intuúdecto cadacayó: ¿Maipalubos ití Sábado ti panagarámid ti imbag oenno ti panagarámid ti dáques? ¿ti panangisalácan ti biag oenno ti panangpúcao quencuana?
10 Quet idinto á quinítana idá ámin ití síbayna, cunana idí *tao:* Unnatem ti ímam, quet isú castá ti inarámidna, quet ti ímana naisublí.
11 Quet isuda napnoda ti gura quet nagtutottotda ití maysa quen maysa no ania ti aramídenda quen Jesús.

Pannacapíli daguidí sanḡapulo quet dua.

12 Quet naarámid cadaguidí nḡa aldao, á napan ití bantay naglualo, quet pinalábasna ti ámin á rabií á nagdaodáoat ití Dios.
13 Quet idí nabigatánen, inayabanná daguidí sursuroanna quet pimmili ti sanḡapulo quet dua cadacuada, isúda á ináganna met ti apóstoles:*
14 *A isuda*: ni Simón, isú á ninágannа metti Pedro, quen ni Andrés á cabsatna, quen ni Jacobo quen ni Juan, ni Felipe quen ni Bartolomé,
15 Quen ni Matéo quen ni Tomás, ni Jacobo nḡa *anác* ni Alfeo, quen ni Simón isú á manágan Naregtá,
16 Quen ni Judas *cabsat* ni Jacobo, quen ni Judas Iscariote á isú di manglilíput.

Ti pananḡascasabána idí bantay

17 Quet simmálog á naquicúyog cadacuada, quet nagsardeng ití dissó á napanátag,

* *Cayatna á saoen: Maibaon.*

agráman ti dacquel á caadú
daguití sursuroanna, quen ti
maysa á dacquel á caadú *ti ili*,
ití isu-amin á Judea quen ti
Jerusalem, quen ti íguid ti Tiro
quen Sidón, á napanda á
nagdengngeg quencuana, quen
tapno agpaágas cadaguití nasac-
saquitda;
18 Quen daguití pinarpari-
gat daguití sairo á naruguit,
naagásanda.
19 Quet isú-ámin daguití tat-
tao agaoaandá á tignáyen; ta
rumoar quencuana ti talugá-
ding, quet agásanna ámin idá.
20 Quet isú impangatona
daguidí matana cadaguití sur-
suroanna quet quinunana: Na-
gásat *cayó* á napanglao, ta cu-
cuayo ti pagarían ti Dios.
21 Nagásat cayó nga itá
mabisbisinan, ta mabsogcayto.
Nagásat cayó nga agsangsángit
itá; ta agcataoacayto.
22 Nagásat cayto inton da-
guití tattao guraendacayto, quen
inton pagtalaoendacayó cada-
cuada, quet pagsasaoandacayó
quet piláoenda ti náganyo á cas
la dáques agsípud itoy Anac ti
tao.
23 Agracsaccayó ití dayta
nga aldao quet lumagto cayó *ti
ayat;* ta adtoy á ti gungunayo
dacquelto sadí lángit; ta castá-t'
inarámid daguití ammada cada-
guití mammadles.
24 Ngem ¡asi cayó pay, á
babacnang! ta ináoatyo ti lio-
lioáyon.
25 ¡Asi cayó á sibubussog
itá! ta agbisincayontó. ¡Asi
cayó á itá agcatcataoa cayó! ta
agdung-ao quet agsángitcayto.
26 ¡Asi cayó, inton isú-ámin
daguití tao agsaóda ti naim-
bag cadacayó! Ta castá ti ar-
aramiden daguidí ammada cada-
guití saan á pudnó á mammad-
les.
27 Ngem cadacayó nga ag-
dengdengngeg, cunac: Ayatenyo
daguití cabúsoryo: agarámid ca-
yó ti naimbag cadaguití gumura
cadacayó.
28 Bendecionanyo cadaguití
mangilunod cadacayó, quet ica-
caásiyo daguití mangrangas
cadacayó.
29 Ití cumábil quenca ití
maysa á pingping, iparangmo
met ti bánger; quet ití mangic-
cat quenca ití cagaymo, dica
igáoid quencuana úray pay ti
pagan-anaymo.
30 Quet ití isu-ámin nga ag-
dáoat quenca, iccam; quet ti
mangiccat ití cúcuam, dica su-
blien á daoáten.
31 Quet no casanó ti cayatyo
nga aramíden comá cadacayó
daguití tao, castá met ti aramí-
denyo cadacuada.
32 Quet no ayatenyo dagui-
tí agayat cadacayó, ¿ania ti gun-
guná á maálayo? tacastámet da-
guití managbásol ayatenda da-
guití agayat cadacuada.
33 Quet no agarámid cayó ti
naimbag cadaguití agarámid ti
naimbag cadacayó, ania ti gun-

guná á malac-amyó? Ta castámet daguití managbásol castá met ti aramídenda.
34 Quet no pabulúdanyo daguití uráyenyo á pang̃aoátan, ¿ania ti gunguná á uráyenyo? ta daguití managbásol agpabúlodda met cadaguití managbásol, tapno castanto met ti aoátenda.
35 Ng̃em ayatenyo daguití cabúsoryo; quet agarámid cayó ti imbag, quet agpabúlod cayó ng̃a aoan quet ti uráyenyo itoy, quet dacquelto ti gungunayo, quet annácnacayonto ti Cang̃atoan: ta isú manangng̃aasi cadaguití managuinlilípat quen dáques.
36 Manangng̃aasi cayó ng̃arud, á cas met ti Amayo manangng̃aasi.
37 Quet saancayó ng̃a aguipato, tapno didacayto met ipato: quet saan cayó á mangdusa quet dícayto met madusa: mamacaoan cayó quet mapacaoancayto met.
38 Mangted cayó quet iccandacayto; súcat á naimbag, napecquel, nasedsed quet aglippias, ti iteddanto met ití saclotyo: ta ití met láeng pangrucodyo, ti pacabalíoanyo á pacarucodan.
39 Quet quinunana met cadacuada ti maysa á pagarigan. ¿Mabalin ng̃atá ti bulsec á idálan ti bulsec? ¿Dídanto ng̃atá matnag ng̃a agpadpada ití abot?
40 Ti sursuroan saan á nangnangrona ng̃em ití manursúro; ng̃em isú-ámin ng̃a aoan ti pagcuráng̃anna, pumadpadto ití manursúro quencuana.
41 Quet apayá pay quitáem ti garami á bassit ng̃a adda ití matá ni cabsatmo, quet dica quitatáen ti troso ng̃a adda itá matammet laeng?
42 ¿Oenno casanó ti pannacabalinmo ng̃a agcuná quen cabsatmo: Cabsat, bay-am, iruarconto ti garami ng̃a adda itá matam, idinto á sicá dica maquita ti troso ng̃a adda itá matam? Aguinsisingpet, iccatem pay á umuná ditá matam ti troso, quet ití castá macaquitacanto á naimbag tapno iccatem ti garami ng̃a adda ití matá ni cabsatmo.
43 Ta saan á nasayaat á cayo ti mangted ti bung̃a á dáques; quet saan met á daques á cayo ti magted ti bung̃a á nsayaat.
44 Ta tungal cayo ití búng̃ana met laeng ti ammoc, ta saanda á macaala ti igos cadaguití espinos, quet dida met macapuros ti uvas cadaguití zarzas.*
45 Ti naimbag á tao ití nasayaat á paguidulínan ti púsona mang̃ala ti imbag; quet ti dáques á tao ití dáques á paguidulínan mang̃ala ti dáques; ta ití adú ití puso saoen ti ng̃íoatna.
46 ¿Quet apay-apay nagánendac: Apo, Apo, quet di cay aramíden ti ibagac?

---

* *Espinos quen zarzas, roroot á nasiitt.*

47 Isu-ámin ti umay caniac
quet dengdengguenna daguití
saoc quet aramídenna idá, isú-
rocto cadacayó no ania ti cayarí-
ganna:
48 Mayárig ití tao á no
mangbáng̃on ti maysa á ba-
láy, nagcali quet pinaunegna,
quet incábilna ti puonna ití
bató á di maduprac; quet idí
immay ti layus, ti carayan
nagáyus ti napigsá idiay á ba-
láy, quet dina nagarao, ta na-
báng̃on ití natibquer á bató.
49 Ng̃em ti dumng̃eg ng̃em
saan ng̃a agarámid, mayárig
ití tao á nagbáng̃on ti baláyna
ití dagá ng̃a aoan gong̃gon-
ána; isù sinalápun á sipepeg-
gues ti carayan, quet dágus á
natuang; quet dacquel ti pan-
nacadadáel daydi á baláy.

Ti Centurion oenno panguloen daguití tao á naguigam sadí Capernaum.

7 IDINTO nalpas á sinaó ni
Jesús ámin daguidí á saon
ití lapáyag daydi á ili, simrec
idiay Capernaum.
2 Quet ti adípen ti maysa á
centurion, isú á patguenna, ma-
saquit quetng̃anng̃ani matáy.
3 Quet idí nang̃egna ti *ma-
sasao* quen Jesús, imbaonna
quencuana daguití panglacayen
daguití tagá Judea, tapno ca-
raráganda á umay comá quet
isalácanna ti adípenna.
4 Quet isuda dimtengdaquen
Jesús quet quinararáganda ití
naganetguet á cunada: Maicarí
á ipaaymo quencuana daytoy;
5 Ta ayatenna ti ili tayó
quet isú imbang̃ónannatayó ti
sinagoga tayó.
6 Quet ni Jesús simmúrot
cadacuada. Ng̃em idí saanda
ng̃a adayun ití baláyen, di
centurion nang̃ibaon quencuana
ti gagayyemna á nagcuná quen-
cuana: Apo, saanca ng̃a agban-
nog, ta diac maicarí á sumrec-
ca ití babá ti toctoc ti baláyco:
7 Gapuna diac pay met im-
papan á maicariac á mapan
quenca: ng̃em ibílinmo ití
maysa á saó, quet ti adípen-
co maagásanto.
8 Ta siac met táoac á nai-
cábil ití babaen ti nang̃at-
ng̃ato quet adda ití babaec
cadaguití soldado, quet cu-
nac itoy: Incá, quet apan;
quet ití sabali: Umayca, quet
umay; quet ití adipenco:
Aramídem daytoy, quet ara-
midenna.
9 Quet idí mang̃eg dagui-
toy ni Jesús, nagsiddaáoanna;
quet idí á simmang̃o cadaguití
tattao á sumursúrot quencuana,
quinunana: Cunac cabacayó, á
úray idiay Israel diac nacasárac
ti castoy cadacquel á pammati.
10 Quet idí daguidí napan
á naibaon nagsublida ití baláy,
natumpúng̃anda á sisasalun-áten
daydi adípen.

Ti anác ti balo sadí Nain.

11 Quet naarámid idí nala-
bes bassit daytoy, á isú napan
ití ili á manágan Naín quet

quimmúyog quencuana daguití
sursuroanna quen dacquel á ca-
adú ti tao.
12 Quet idí dimteng ití asi-
deg ti ruánḡan ti ili, adtoy á
iruarda ti maysa á natáy, á
bugbugtong nḡa anác ni ina-
na, isú á balo; quet adú daguití
tao tí ili ti quimmúyog quen-
cuana.
13 Quet idí ti Apo naquíta-
na, quinassianna, quet cuna-
na quencuana: Dica agsá nḡit.
14 Quet immasideg quet ti-
nignayna di lunḡon; quet da-
guidí nagaoit quencuana, nag-
sardengda. Quet cunana: Baró,
cunac quenca, tumacderca.
15 Quet bimmánḡon daydi
natáy quet nangruguí á nag-
saó; quet inyáoatna quen ina-
na.
16 Quet ti buteng simrec
cadacuada ámin quet dinay-
dáyaoda ti Dios á cuncunada:
Ti maysa á dacquel á mam-
madles timmáud cadacamí;
quet: ti Dios sinucnálanna ti
ílina.
17 Quet nagracúrac daytoy
á dámagna ití isuámin á Ju-
dea, quet iti pay met ámin á
dagá á cabanḡibang.

Daguití imbaon ni Juan á Mammuniag.

18 Quet daguidí sursuroan
ni Juan intedda quencuana
daguití dámag daguitoy ámin
á naar-arámid:
19 Quet inayaban ni Juan
daguití dua cadaguití sinn sur-
suroan. Quet imbao nna idá
ití Apo, tapno saoenda: ¿Sicá
daydi umayto comá oenno urá-
yen minto ti sabali?
20 Quet idí napan daguidí
tao quencuana, quinunada: Ni
Juan á Mammuniag imbaonna
camí quenca, tapno saoenmi:
¿Sicá daydi umayto comá oenno
uráyenminto ti sabali?
21 Ití daydi á horas inagá-
sanna daguití adú cadaguití
nasacsaquit quen pagpaglan,
quen cadaguití espíritu á dá-
ques: quet cadaguití adú á bulsec
iniccanna ti pannacaquita.
22 Quet simmungbat ni *Je-
sús* quet quinunana cadacua-
da: Incayó, ipacaammoyo quen
Juan ti naquita quen nanḡe-
gyo: á daguití bulsec macaqui-
tada, daguití pilay magnada,
daguití agcucútel maagásanda,
quet daguití túleng macanḡegda,
daguití natáy agúnḡarda, cada-
guití napanglao maipacaammo
ti naimbag á dámag.
23 Quet nagásat ti saan á
macasàrac caniac ti pacaitublá-
canna.
24 Quet idí pimmanao da-
guidí imbaon ni Juánen, nan-
grugui á nagsaó cadaguití tao
quen Juan: ¿Ania ti rinuar-
anyo á napan quinita idiay let-
ang? ¿Maysa á caocáyan á gar-
garaoen ti ánḡin?
25 Nḡem ¿ania ti rinuaran-
yo á napan quinita? ¿Maysa á
tao á nagcao-oes cadaguití pa-
gan-anay á nafino? Adtoy

daguití agcaoes ití pagananay á
napateg, quet agbiagda cada-
guití nam-ay, cadaguití palacio
daguití ar-ari ti yanda
26 Ngem ¿ania ti rinuaran-
yo á napan quinita? ¿Maysa
á mammadles? Oen, cunác ca-
dacayó, quet nangnangrona pay
ngem mammadles.
27 Daytoy daydi nacaisurá-
tan *daytoy:* Adtoy, siac ibaonco
ti babaonec ití masangoánam,
isú á mangisagánanto ití dálanmo
á masangoánam.
28 Ta cunac cadacayó á ca-
daguití nayanac cadaguití bab-
bai, aoan ti dacdaquel, ngem ni
Juan; ngem ti cabassitan ití
pagarían ti Dios, dacdacquel
ngem isú.
29 Quet ámin ti ili á naca-
ngeg quencuana, quen daguití
agsingsingir ti buis, sacsianda tí
Dios á nagbuniagda ití buniag
ni Juan:
30 Ngem daguidí Fariseos
quen daguidí mamasírib ti lin-
teg, dida dinengngeg ti bagbagá
ti Dios, ití nacadadaílanda met
laeng, á dida pinabuniágan
quencuana.
31 Quet cuná ti Apo: ¿Asi-
no, ngarud, ti pangipadísac ca-
daguití tao itoy á tiempo quet
asino ti caing-ingasda ?
32 Pumadpadda cadaguití
ubbing nga agtutugao ití plaza,
nga agui-innicquis ti maysa
quen maysa cadacuada, quet
cuncunada: Dacamí tinocaran-
dacayó cadaguití flauta, quet
dicay nagsala: dacamí lidayen-
nacayo quet di cay nagsángit.
33 Taimmay ni Juan á Mam-
muniag, á saan á manmangan
ti tinápay, di met umininom ti
árac, quet cunayo: Adda saí
rona.
34 Immay toy Anác ti tao, á
mangan quet uminom, quet cu-
nayo: Adtoy ti maysa á tao á
mannangan quen managuinom
ti árac, gayyem daguití agsing-
singir ti buis quen daguití ma-
nagbásol.
35 Ngem ti siríb panecnecan
ámin daguití annácna.

Ti babai á managbásol á nangsapsapó cadaguití sacsaca ni Jesús.

36 Quet dináoat quencuana
ti maysa cadaguidí Fariseos á
maquipangan quencuana. Quet
simrec idí baláy ti Fariseo quet
nagtugao idí lamisaan.
37 Quet adtoy ti maysa á
babai á managbásol nga adda ití
ili; quet idí á naammoanna nga
adda nga agtutugao ití lamisaan
idiay baláy daydi Fariseo;
nangyeg ti maysa á vaso nga
alabastro á *napnó* ti ungüento.
38 Quet idinto á nagsaad ití
licod daguití sacsácana, rinugui-
anna nga agsangsángit á sini-
bugan cadaguití luluana dagui-
dí sacsácana, quet pinunásanna
idá cadaguití buoc ti úlona:
quet immag-aguep daguití sac-
sácana, quet sinapsapoanna ti
ungüento.
39 Ngem idí maquita day-
toy dedi Farisco á nangayab

quencunana, nagsaó ití unegna
á cunana: Daytoy, no coman
mammadles, ammona comá no
asino quen no ania á pútot ti
babai daytoy á mangtignay
quencuana, ta isú managbásol.
40 Quet ni Jesús simmung-
bat quet quinunana quencuana:
Simón, adda maysa á panguen
n̄ga ibagac quenca. Quet isú
cunana: Ibagam, Manursúro.
41 Maysa á nagpaútang ad-
da dua á nacaútang quencuana:
ti maysa nacaútang quencuana
ti limá gasut á denario,* quet
ti sabali limapulo.
42 Quet agsípud ta aoan ti
pagbáyadda, pinacaoanna idá
n̄ga agpadpada. ¿Asino cada-
guitoy n̄garud ti ad-ad-danto
ti panagayatna quencuana?
43 Quet simmungbat ni Si-
món, á nagcuna: Cunac á day-
diay nangpacaoananna ti ad-
adda: Quet isú quinunana
quencuana: Nalinteg ti pana-
n̄gipatom.
44 Quet nagsubli idí babai,
quinunana quen Simón: ¿Ma-
quítam daytoy babai? Simré-
cac ití baláymo, saanca á nang-
ted ti danum á maipaay cada-
guitoy sacsácac; n̄gem daytoy,
sinibuganna daguitoy sácac ca-
daguití lulua quet pinunásanna
idá cadaguití buocna.
45 Saannac á iniccan ti aguec;
n̄gem daytoy, nanípud itay sim-
récac, saan á nagsardeng á im-
mag-aguep cadaguití sacsácac.
46 Saanmo á sinapsapoan toy
úloc ití lana; n̄gem daytoy si-
napsapoanna ti ungüento dagu-
ití sacsácac.
47 Gapuna cunac quenca,
daguití adú á basbásolna mapa-
caoan, ta nagayat ti adú; n̄gem
ití mapacaoan ti bassit, bassit ti
pinagayatna.
48 Quet quinunana quencu-
ana: Daguití basbásolmo mapa-
caoan quenca.
49 Quet daguidí adda á na-
quicatugao quencuana ití lami-
saan, rinuguianda á cuncuná ití
unegda: ¿Asino daytoy, á ma-
macaoan met ti básol?
50 Quet quinunana idí babai:
Ti pammátim insalácannacá: in-
can á sitatalná.

Daguidí babbaí á pinagserrida daguití gâmengda quen Jesús.

8 QUET NAARÁMID idin-
to á nabayag, á isú mag-
magná cadaguití isu-ámin á il-
ili quen purpuroc á man̄gas-
casabá quen ipacaammona ti
naimbag á dámag ti pagarian ti
Dios; quet daguidí san̄gapulo
quet dua *cumuycúyogda* quencu-
ana,
2 Quen daguidí dadduma á
babbai, á naagásanda cadaguití
dáques á espirítu quen cadaguití
nasacsaquit, ni María á manà-
gan idí ti Magdalena, isú á ri-
nuarán ti pitó á sairo,
3 Quet ni Juana, asaoa ni
Chuza, agay-oan ni Herodes,
quen ni Susana quen adú pay á

* *Cuarta á cas la ití tal-loamás quet dua.*

sabsabali ng̃a agserserví quencuana cadaguití gamgámengda.

Pagarígan ti agmulmula.

4 Quet idí á naguurnong ti dacquel á guímung quet daguití addada ití tungal ili napanda quencuana, nagsaó á inarámatna ti pagarígan:

5 Ti agmulmula rimmoar á napan nang̃imula ití buquelna; quet idí á nagmula, ti dadduma nagdissó ití íguid ti dálan quet napáyat, quet daguití tumatayab ti láng̃it quinnanda.

6 Quet ti sabali nagdissó ití bató, quet apáman á timmubo, nagang̃o agsípud ta aoan dam-egna.

7 Quet ti dadduma nagdissó ití casiítan; quet idí á timmubo daguití siit á naquiraná, linemmesda.

8 Quet ti sabali nagdissó ití nasayaat á dagá, quet idí á timmubo, nangted ti bung̃a á sang̃agasut tungal *buquel.* Idí nasaona daguitóyen, impuccaona: Ti adda lapáyagna á pagdengng̃eg, dumug̃eg.

9 Quet daguidí sursuroanna inintuodda quencuana á quinuná: ¿Ania ng̃atá daytoy á pagarígan?

10 Quet isú quinunana: Cadacayó maited ti panang̃ammo cadaguití palímed ti pagarian ti Dios; ng̃em cadaguití sabali *biig* á pagarígan, tapno úray quitquitáenda saanda á maquita, quet úray dengdenggguenda dida maáoatan.

11 Daytoy ng̃arud ti pagarígan: Ti buquel isú ti saó ti Dios.

12 Quet daguití adda ití asideg ti dálan, isuda daguití agdengng̃eg; ití calpasanna umay ti sairo, quet iccatenna ti saó ití púsoda, tapno dida patien quet dida maisalácan.

13 Quet daguití *agdissó* ití bató isuda daguití idinto á nagdengng̃egda, aoàtenda ti saó á siraragsac; quet daguitoy aoan ti ramutda; quet mamátida ití manó á tiempo quet ití tiempo ti pannacasulísog sumínada.

14 Quet ti nagdissó cadaguití siit, isú daguitoy daguití nagdengng̃eg; quet idínto á surútenda ti dálanda, malmesda cadaguití ag-agaoa, gamgámeng quen ragragsac ti biag quet dida agbung̃a ti maluum.

15 Quet ti *nagdi* ití nasayaat á dagá, isú daguitoy daguití ití nasayaat quen nalinteg á puso dinengng̃egda ti saó quet salimetanda quet agbúng̃ada á siaamis.

Pagarigan ti sílao.

16 Quet aoan ti inton manggáng̃at tí sílao, calubanna ti bang̃a, oenno icábilna ití babaen ti maysa á pag-iddá; ng̃em icábilna quetdí ití maysa á candelero, tapno daguití sumrec maquítada ti sílao.

17 Ta aoan ti nailímed á dinto maiparang̃árang; quen ania man á nailemmeng á dinto maamoan oenno umay ití laoag.

18 Quitaenyo ngarud cas
mangegyo ; ta ití addaan, maic-
canto ; quet ití aoanan, úray pay
ti panpanunútenna á cucuana,
maiccatto pay quencuana.

Daguití cabcabaguian.

19 Quet immayda quencua-
na ni inana quen daguití cacab-
satna ; quet dida nabalin ti du-
mánon quencuana agsípud cada-
guidí adú á tao.
20 Quet quinunada quencu-
ana : Ni inam quen daguití ca-
cabsatmo addada idiay ruar, á
cayatdacá á quitáen.
21 Quet isú simmungbat á
quinunana cadacuada : Ni inac
quen daguití cacabsatco isuda ti
dumngeg ití saó ti Dios, quet
tungpálenda.

Ni Jesús pagtalnaenna ti baguió.

22 Quet naarámid ití maysa
cadaguidí nga aldao, á isú sim-
rcc ití maysa á barangay quen
daguidí sursuroanna. Quet
quinunana cadacuada : Intayó
ití bal-lasio ti baybáy. Quet
nagluasda.
23 Ngem idí nga aglaylá-
yagda, isú natúrog. Quet bim-
mabá tí maysa á baguió ti
ángin idí baybáy, quet matí-
nepda quet agpeggadda.
24 Quet idí á immasidegda
quencuana, riniingda á qui-
nuná : ¡Manursúro, manursúro,
mapucaotayon ! Quet idí naca-
riing, inungtanna ti ángin quen
ti daoel ti danum quet nagtal-
nada, quet immay ti línca.
25 Quet quinunana cada-
cuada : ¿Adino ti yan ti pam-
mátiyo? Quet isuda á sibu-
buteng, nagsiádaaoda á cun-
cunada ti maysa quen maysa
cadacuada : ¿Asino daytoy nga
agbílin úray cadaguiti ángin
quen ti danum, quet tungpá-
lenda?

Ti tagá Gadara á nalugánan ti sairo.

26 Quet ití dagá daguití tagá
Gadara, nga adda ití sangoánan
ti Galilea.
27 Quet idí isú dimsaag iti
dagá, simmabet quencuana ti
maysa á tao ti ili nga adda
saírona quet ití uneg ti na-
bayag nga aldáoen, aoan ti
incapetna á pagan-anay quet
di agtaeng ití baláy, no di ca-
daguití tanem.
28 Quet isú idí maquítana
ni Jesús, nagpuccao quet in-
dúmogna ti rúpana aguinga
ti dagá ití sangóananna, quet
quinunana ití napigsá á uni :
¿Ania-t' bibiangco quenca, Je-
sús, Anác ti Dios á Cangatoan?
Daoátec quenca á dínac pari-
gáten.
29 (Ta imbílinna idí ití es-
píritu á naruguit á rumoar
idí tao : ta nabayaguen nga
agáoenna ; quet ay-oánanda á
sibababálod ti cáoar quen gril-
los ; quet daélenna daguití gálot
quet impan ti sairo cadaguití
let-ang).
30 Quet ni Jesús inintuodna
quencuana á quinuná : ¿Ania ti

náganmo? Quet isú quinunana: Saṅgarbaánan. Ta adú á sairo ti simrec quencuana.
31 Quet cararàganda quencuana á dina idá comá ibaon á mapan ití yúyeng.
32 Quet adda idiay ti saṅgarbaánan ti adú á báboy nga agar-árab idí bantay: quet guinararaganda quencuana á baybay-anna comá idá á sumrecda cadacuada; quet impalúbosda.
33 Quet idí rimmoar daguidí sairo idí táon, simrecda cadaguidí báboy; quet di saṅgarbaánan nagtappuac ití maysa á rúquib ití bybáy quet nalmesda.
34 Quet daguidí pastor idinto maquítada ti naarámid, timmarayda, quet napana impacaammoda ití ili quen cadaguití taltalónan
35 Quet rimmoarda á quimmita ití naarámid, quet immayda quen Jesús; quet nasarácanda nga agtutugao daydi tao á rinuarán daguití sairo, á naincapét, quet sinanáquem, ití sacaánan ni Jesús; quet nagbutengda.
36 Quet sinarita cadacuada daguidí nacaquita, no casanó ti pannacaisalácan daydi á nalugánan.
37 Quet isú-ámin daguití adú á tao tí dagá daguiṭí tagá Gadara, dináoatda quencuana á panáoanna comá idá; ta simrec cadacuada ti dacquel á buteng. Quet isú, immuli idí baraṅgay, quet nagsublin.
38 Quet daydi tao á rinuaran daguidí sairo, quinararaganna tapno aguian quencuana; ṅgem ni Jesús pinagáoidna, á quinunana:
39 Agáoidca idiay baláymon quet saritáem daguití dacquel á inarámid quenca ti Dios. Quet isú napan á inoarragáoagna ití isú-ámin ti ili daguití dacdacquiel á pangguep á inarámid quencuana ni Jesús.

Ti balásang ni Jairo; ti babai ṅga agbulbulos ti dara.

40 Quet idí nagsublí ni Jesús, ináoatda *á siagat* daguidí tao, ta isú ur-uráyenda ámin.
41 Quet adtoy ti maysa á lalaqui, á manágan Jairo, quet isú turayen ti sinagoga, quet unmay á nagrucnoy ití sacaánan ni Jesús, quinararaganda quencuana á sumrec ití baláyna.
42 Ta adda maysa á cacaisunaṅga anácna, ṅga agtaoen ti saṅgapulo quet dua, quet isú ṅgannṅgani matáy. Ṅgem idí á magmagná, naggagabsoon quencuana daguití tattao.
43 Quet ti maysa á babai, ṅga agbulbúlos ti dara nanípud pay saṅgapulo quet dua á taoenen, isú á rináritna cadaguití mangṅgagas ti ámin á cucuana, quet aoan ti nacaágas quencuana.
44 Idinto á dumteng ití licudanna, tinignayna ti gayádan ti pagan-anayna; quet naiguiddato á nagsardeng ti panagbúlos ti dara.

45 Quet quinuná ni Jesús:
¿Asino ti nangtignay caniac?
Quet idinto á naglibacda ámin,
quinuná da Pedro quen daguití
adda á caduana: Manursúro,
daguití adú á tao iletandacá quen
aggagabsoonda quenca, quet cu-
nam: ¿Asino ti nangtignay ca-
niac?
46 Ñgem quinuná ni Jesús:
Adda nangtignay caniac; ta siac
ammoc ñga adda rimmoar á talu-
gáding caniac.
47 Quet idí maquita di babai
á saan á macalinñged, immay
ñga agpipiguerguer quet idinto
á nagrucnoy ití sañgoánanna,
imbagana quencuana ití sañgoá-
nan ti isúámin á umili ti gapú
ti nangtignáyanna quencuana
quen ti pannacaiguiddátona á
pannacaágas.
48 Quet isú quinunana quen-
cuana: Anáccá, ti pammátim,
insalacannacá incan á sittalná.
49 Quet idí isú agsasao pay
láeng, immay ti maysa *á nag-
gapú ití baláy* ti turayen ti sina-
goga á quinunana: Ti anácmo
natáy, dica bannoguen ti Manu-
rsúro.
50 Ñgem idí mañgeg ni Je-
sús, simmungbat quencuana:
Dica agbuteng: isuna laeng á
mamática quet isú maisalácanto.
51 Quet idí simrec ití baláy,
aoan ti pinasrecna á sumúrot
quencuana, no di láeng da Pe-
dro, quen Jacobo, quen Juan,
quen ti amá quen iná di balá-
sang.
52 Quet agsangsáñgitda á-
min quet isú dungdungáoanda.
Ñgem isú quinunana: Di cay
agsáñgit; ta saan á natáy, no di
quet matmatúrog.
53 Quet uy-uyúñganda, ta
ammoda á natáyen.
54 Ñgem isú, idí á inigga-
manna ití ima, impuccaona á
quinuná: Balásang, tumacderca.
55 Quet ti cararuana nagsu-
blí quet timmacder á dágus:
quet isú imbílinna á iccanda tí
canenna.
56 Quet daguidí ammana
malmalañgada; quet isú imbí-
linna cadacuada, ñga aoan ti
pañgibagaanda ti naarámid.

Ti nacaibaonan daguití sañgapulo quet dua ñga apóstoles

9 QUET IDÍ á inurnongna
daguití sañgapulo quet duá,
iniccanna idá ti talugáding quen
pannacabalin cadaguití isú-ámin
á sairo, quen panañgágas cada-
guití nasacsaquit.
2 Quet imbaonna idá á ma-
ñgicascasabá ití pagarian ti Dios
quen mañgágas cadaguití mas-
acsaquit.
3 Quet cunana cadacuada:
Di cay mañgala ti úray aniá á
sagana ití dálan, úray sarucod,
úray súpot, úray tinápay, úray
pirac; quet di cay mañgicúyog
ti dua á pagananay.
4 Quet ití úray ania á baláy
á sercanyonto, agbati cayó idiay
quet idiay ti pagluasanyo.
5 Quet isú-ámin daguití sa-
anto á mañgáoat cadacayó, inton

rumuar cayó ití daydiay á ili, pampáguenyo ti tápoc daguití sacsácayo á panecnecan ti maisalungásing cadacuada.
6 Quet idí á rimmoarda, pinagnada daguití isú-ámin á purpuroc, á ipacaammó ti naimbag á dámag, quet nañgágasda cadaguití isú-ámin á disso.

Ni Herodes ñga agturay quen ni Juan á Mammuniag.

7 Quet nañgeg ni Herodes ñga agturay daguití isuámin á maar-arámid; quet angpangpañgadua, ta cuná daguití dadduma á ni Juan nagúñgar cadaguití natáy;
8 Quet daguití dadduma met, á ni Elías nagparang; quet daguití sabali, á maysa á mammadles cadaguití camdámsna nagúñgar.
9 Quet quinuná ni Herodes: Ni Juan siac pinutúlac: ñgem, ¿asino ñgarud daytoy, isú á siac pacañgegac cadaguitoy á *masasao?* Quet isú-t' gamgamgámanna á quitáen.

Umuná á panagadu daguití tinápay.

10 Quet idí nagsublí daguidí apóstoles, sinarítada quencuana daguití isú-ámin á inar-arámidda. Quet idinto á innálana idá quencuana, pimmanao á nagputpútongda ití maysa á ili á manágan Bethsaida.
11 Quet idí maammoan daytoy daguití tao, simmúrotda quencuana; quet isú ináoatna idá quet quinasaona idá ti mait papan ití pagarían ti Dios, queinagásanna daguití ñga apsapsapul ti pannacaágas.
12 Quet tí aldao nangrugui á mumalémen; quet inmasideg daguidí sañgapula quet dua quet quinunada quencuana: Pagaoídem daguití tao, tapno apanda cadaguití purpuroc quen taltálon ití arubáyan, ñga agdagús quen agsápul ti pagtaraonda; ta ditoy addátayo ití disso ñga aoan matattao.
13 Ñgem cunana cadacuada: Dacayó iccanyo idá ti canen. Quet isuda quinunada: Aoan cadacamí no di láeng limá á tinápay quen dua á ican, no saan camí á mapan gumátang ti pagtaraon á maipaay ití isú-ámin daytoy á guímung.
14 Ta aglimariboda á tao. Quet quinunana cadaguidí adálanna: Pagtugaoenyo idá á paglangláugen ti tungal saglilimá pulo.
15 Quet castá ti inarámidda quet pinagtugaoda idá áminen.
16 Quet idí á innálana daguidí limá á tinápay quen daguidí dua á ican, quimmita sadí láñgit quet binendicionanna idá; quet pinísina quet intedna cadaguidí adálanna tapno icábilda ití sañgoánan daguití tao.
17 Quet nañganda ámin, quet nabsogda; quet ití natdá cadaguití putpúted, nacaálada ti sañgapulo quet dua ñga alat.

Ti panan̄giparan̄gárang ni Pedro ití pammátína.

18 Quet naarámid n̄ga idí
n̄ga adda n̄ga aglulualo á
maymaysa, addada quencuana
daguidí adálanna; quet in-
tuodna cadacuada á quinuná:
¿Asino ac ti panagcuná daguití
tao?
19 Quet isuda simmungbat-
da quet quinunada: ni Juan
á Mammuniag; quet daguití
dadduma, ni Elías; quet daguití
sabali, n̄ga nagún̄gar ti maysa
á mammadles cadaguití ca-
daánan.
20 Quet quinunana cada-
cuada: N̄gem dacayó asino ac
ti panagcunayo? Quet sim-
mungbat ni Simón Pedro quet
quinunana: Ti Cristo ni
Apo.*
21 N̄gem isú imbílinna ca-
dacuada quet impátona á di-
da saoen daytoy ití úray si-
asino;
22 A cunana: Masápul á toy
Anác ti tao aglac-am ti adú á
pangguep quen saan n̄ga am-
moen daguití lal-lacay quen
turayen daguití papadi quen da-
guití escribas, quen matáy quen
agún̄gar ití maicatló n̄ga aldao.

Aoiten ti Cruz.

enna ti cruzna tungal aldao
23 Quet cuncunana cada-
cuada ámin: No adda mayat
á umay ití licudac, paglicu-
danná ti baguina, quet alá-

* *Cristo cayatna á saoen: Naconsagrar ití lana á cas la cadaguití Ari.*

quet surutennac.
24 Ta ti cayatna á isalácan
ti biagna, mapucaonanto; n̄gem
ti macapucao ti biagna gapú
caniac, daytoy maisalacannanto.
25 Ta ¿ania ti paguimbagan
ti tao no maálana ti isu-ámin
á lúbong, n̄gem mapúcaona
quet dadaélenna ti baguina?
26 Ta ti man̄gibain caniac
quen cadaguití saoc, daytoy
ibainto met toy Anác ti tao,
inton umay agráman ti gló-
riana quen ti gloria ni Ama
quen ca daguití nasantoan n̄ga
ángeles.
27 N̄gem ití quinapudno
cunac cadacayó Adda dadduma
cadaguití adda-t' ditoy, á dí-
danto lac-ámen ni patáy, a-
guinga-t' dida maquitá ti pa-
garían ti Dios.

Ti panaglaoagna

28 Quet naarámid ití ag-
ualó n̄ga aldao ití calpasan
daguitoy á saó, á innalana
ni Pedro, quen ni Juan, quen
ni Jacobo quet immuli ití
bantay á naglualo.
29 Quet idí madamá n̄ga
aglulualo, ti lan̄gá daydi rú-
pana nagbálio, quet ti pagan-
anayna á *nagbalín á* napudao
quen naraniag.
30 Quet adtoy daguití dua
á lal-laqui á maquisasaso quen-
cuana, á isuda da Moisés quen
Elías,
31 A nagparangda á sigo-
gloria, quet sinasaoda ti pa-

nag-oayá-aoyna, á nḡannḡani
matungpal idiay Jerusalem:
32 Nḡem ni Pedro quen da-
guidí caduana, macatúrogda
únay quet idinto á nagri-
ingda, naquítada ti glóriana
quen daguidí dua á lal-laqui
nḡa addada quencuana.
33 Quet naarámid, á idí á
pumánaoda quencuana, ni Pedro
quinunana quen Jesús: Manur-
súro, naimbag nḡa aguian tayó
ditoy quet agarámid camí ti
tal-lo nḡa ábong: maysa ti
maipaay quenca, quet maysa
quen Moisés, quet maysa quen
Elías, á dinna ammó ti sasao-
enna.
34 Quet idí madamá á isú
sasaoenna daytoy, immay ti
maysa á úlep á nangbunḡon
ti sipnḡ t cadacuada; quet
nagbutengda idí isuda sum-
recda idí úlep.
35 Quet immay ti maysa á
uni ití úlep á nagcuná: Day-
toy ti Anácco nḡa ay-ayaten:
isú dengguenyo.
36 Quet idí immay daydi
á uni, nasarácanda á maymay-
sa ni Jesús; quet isuda dida
nagsaó; quet cadaguidí nḡa
aldao aoan ti sinaoda ití úray
siasino ití naquítada.

Pannacaágas daydi bumaró nḡa adda bulanbulánenna.

37 Quet naarámid ití aldao
nḡa sumarunó, á idí bimma-
bada idí bantay, dacquel á
guímung ti simmabet cada-
cuada.
38 Quet adtoy ti maysa á
tao ti guímung á nagpuccao á
nagcuná: Manursúro, daoátec
quenca á italiaomo comá daguití
matam ití anácco, á cacaisuna
nḡa anácco.
39 Quet adtoy ti maysa á
espíritu aláenna quet maiguid-
dato nḡa aguicquis; quet riribú-
quenna aguinga-t' paglabutá-
benna quet agrígat ápumanao
quencuana quet cacaasi ápamay-
anna.
40 Quet dináoatco cadagui-
tí adálam á paruarenda comá
quet dida nabalin.
41 Quet simmungbat ni Je-
sús, quet quinunana: ¡Oh ca-
putótan nḡa aoan pammátina
quen managdacdáques! ¿aguinga
ti caano ti panaḡtaengconto
cadacayó quen panangsagaba
cadacayó? Yegmo ditoy ti
anácmo.
42 Quet idî umasidéguen, di
sairo intublacna quet pinarí-
gatna: nḡem ni Jesús inung-
tanna daydi espíritu á naru-
guit, quet inagásanna daydi
bumaró, quet insublina quen
amana.
43 Quet isuda ámin mas-
masdaaoda ití dacquel á pan-
nacabalin ti Dios. Nḡem idí á
masmasdaaoda ámin cadaguitoy
ámin á inar-arámidna, quinu-
nana cadaguidí adálanna:
44 Icábilyo cadaguidí lapáy-
agyo daguitoy á saó; ta toy Anác
ti tao mayáoatto cadaguití ima
daguití tat-tao.

45 Ngem isuda saanda á maáoat daytoy á sáo, quet nailímed cadacuada tapno dida maaoátan, quet mabutengda met á mangintuod quencuana itoy á saó.

Ti dacdacquel iti pagarian daguití langlángit

46 Quet nabángon ti súsic cadacuada no asínonto cadacuada ti dacdacquel.

47 Ngem ni Jesús, idí maquítana iti panagpanúnot daguití púsoda, nangala ti maysa á ubing, quet incábilna iti asidegna.

48 Quet cunana cadacuada: Ti umáoatto itoy ubing iti náganco, aoatennacto; quet ti umáoat caniac, aoátenna ti nangibaon caniac; ta ti cabassitan cadacay ámin, daytoy isunto ti dacdacquel.

Ti saan á sumalnungásing cadatayó, adda cadatayó.

48 Quet simmungbat ni Juan quet quinunana: Manursúro, nacaquita camí ti maysa á mamagtalao cadaguití sairo iti náganmo; quet impáritmi quencuana, ta saan á sumúrot cadacamí.

50 Ngem ni Jesús quinunana quencuana: Di-cay ipárit, ta ti saan á sumalungásing cadatayó, adda cadatayó.

Daguití tagá Samaria dida aoáten ni Jesús.

51 Quet naarámid, nga agsípud ta dimténgen daguití aldao ti iyuúlina *sadí lángit*, isú impaquítana ti rúpana á mapan á sitatalgued sadí Jerusalem.

52 Quet nangibaon cadaguití napan immuná quencuana; quet isuda á napan quet simrecda ití maysa á puroc daguití tagá Samaria, tapno isagánaanda ti *pagdagusan*.

53 Quet isú dida inaoat agsípud ta impaquítana ti rúpana á mapan sadí Jerusalem.

54 Quet idí maquita *daytoy* daguidí adálanna á Jacobo quen Juan, quinunada: Apo, ¿cayatmo á ibílinmi á bumabá ti apuy ti lángit tapno ibusenna idá á cas met ti inarámid ni Elías?

55 Ngem isú simmango quet inungtanna idá á quinuná: Dacayó di-cay ammó no ania á espíritu cayó.

56 Ta toy Anác ti tao saan á immay tapno agdadáel cadaguití cararuá daguití tao, no di quet tapno isalácanna. Quet napanda ití sabali á puroc.

No casanó ti panangsúrot quen Jesús.

57 Quet naarámid á idí magmagnada ití dálan, quinuná ti maysa á tao quencuana: Apo, surútencanto uray adino ti papanam.

58 Quet quinuná quencuana ni Jesús: daguití zorras* adda rúquibda, quet daguití tumatayab daguití lángit, daguití úmocda; ngem toy Anác ti tao aoan ti pangisadáganna ití úlona.

---

* *Animal ti bacbáquir á cas la asu.*

59 Quet quinunana ití sabali: Sumúrotca caniac. Ngem isú quinunana: Apo, bay-annac ta innac pay quet icálic ni amac.

60 Ngem ni Jesús quinunana quencuana: Bay-am daguití natáy á icálida daguití minátayda; ngem sicá inca quet ipacaammom ti pagarian ti Dios.

61 Quet quinuná met ti sabali: Surutencanto, Apo; ngem bay-annac ta innac pay, agpacada cadaguití adadda ití baláyco.

62 Ngem ni Jesús quinunana quencuana: Aoan ti, idinto á incábilna ti ímana ití arado quet tumaliao pay ití licudan, ti mainumó ití pagarían ti Dios.

Nacaibaonán daguidí pitopulo nga ad-adálanna.

10 QUET ITÍ calpasan daguitoy á naarámid, nangilásin ti Apo ti sabali á pitopulo, quet imbaonna idá á sagdudua, ití masangóananna, ití isu ámin á ili quen disso á isú papanannanto.

2 Quet cuncunana cadacuada: Ti anien quinapudnoanna nga adú; ngem daguití agani, bassitda: gapuna, daoátenyo ití Apo ti anien á mangibaon cadaguití agani ití anienna.

3 Magnácayo, adtoy á ibaonco cayó, á cas la cadaguití carnero ití nagtengngaan daguiti lobo.

4 Saan cayó á mangicúyog ti bolsa, úray súpot, úray chapin; quet aoan met ti cablaáoanyo ití dálan.

5 Quet ití úray ania á baláy á sercanyo, cunayo á umuná: Ti talná *agtaeng* itoy á baláy,

6 Quet no addanto sadiay anác ni talná, ti talnáyo aguinananto quencuana; ngem no saan, agsublinto cadacayo.

7 Quet agtaengcay to ití daydiay met láeng á baláy á mangan quen uminum ití iteddanto; ta ti agarámid maicari ití báyadna. Saan cayó á umal-latiolatio ití baláy quen baláy.

8 Quet ití úray ania á ili á sercanyonto quen pangaoátanda cadacayó, canenyonto ti icábilda ití sangoánanyo;

9 Quet agásanyo daguití masacsaquit nga adda quencuana quet cunayo cadacuada: Immasideg cadacayó ti pagarían ti Dios.

10 Ngem ití úray ania á ili á sercanyo quen dida pangaoátan cadacoyó, rumoarcayó cadaguití daldálanna quet cunayo:

11 Úray pay ti tápoc ti íliyo á quimpet cadacamí cadaguití sacsácami, pampáguenmi cadacayó: núpay castá ammoenyo, á ti pagarian daguití langlángit immasideg cadacayó.

12 Cunac cadacayó á daydiay nga aldao basbassitto ti inget á maipaay ití Sodoma ngem ití daydiay á ili.

13 ¡Asica pay, Corazin! ¡Asica pay Bethsaida! Ta no idiay Tiro quen Sidón naarámid

comá daguití datdatlag á naarámid cadacayó, nabayag coman á nagbabáoida, á nagtugaoda ití cilicio quen dapóc.

14 Quinapudnona á basbassitto ti iñget á maipaay ití Tiro quen Sidón ñgem dacayó inton pannacaocom.

15 Quet sicá, Capernaum, á nabáñgonca aguinga-t' láñgit, aguinga-t' infierno maipababacanto.

16 Ti dumnñgeg cadacayó, dengdengguennac; quet ti mamagtálao cadacayó, papagtaláoennac, quet ti mamagtálao caniac, pagtaláoenna ti nañgibaon caniac.

17 Quet nagsublí daguidí pitopulo á siraragsac, á cuncunada: Apo, úray pay daguití sairo painacmanda cadacamí ití náganmo.

18 Quet quinunana cadacuada: Siac quitquitáec idí ni Satanás á cas la sal-it á natnag sadi lañgit.

19 Adtoy iniccan cayó ti pannacabalin á pumáyat cadaguití ul-úleg quen mangagamá quen ití ámin á pigsá ti cabúsor; quet aoanto ti mañgan-anó cadacayó.

20 Ñgem di-cay agay-ayat ití daytoy, á daguití espíritu painacmanda cadacayó; agay-ayat cay quetdí á daguití nagnáganyo naisúratda cadaguití langláñgit.

21 Idí met láeng á horas ni *Jesús* nagragsac ití Espíritu Santo quet quinunana: Sicá dayáoenca, oh Ama, Apo ti láñgit quen dagá, ta inlemmengmo daguitoy á pangguep cadaguití mamasírib quen mannacaammó, quet impacdaarmo idá cadaguití ubbing, con, oh Ama, ta castoy ti nagayatam.

22 Ámin daguití panguep inyáoat caniac ni Amac: quet aoan ti macaammó no asino toy Anác no di ni Ama; quen no asino ni Ama no di toy Anác quen daydiay cayat á pañgipacdaáran toy Anác.

23 Quet idí á sinángona daguidí adálanna, quinunana cadacuada á is-isuda: Nagásat daguití matá á macaquita cadaguití dacayó maquítayo;

24 Ta cunac cadacayó ñga adú daguití mammadles quen ar-ari á tinarigagáyanda á quitáen ti dacayó maquítayo, quet didamaquita; quen dengguen ti mañgegyo, ñgem didamañgeg.

Pagarigan daydi naimbag á tagá Samaria

25 Quet adtoy, ti maysa á masírib ti linteg á timmacder quet sinulísogna á quinuná: Manursúro, ¿anianto ti aramídec tapno matáoidco ti biag ñga agnanáyon?

26 Quet isú quinunana quencuana: ¿Ania ti adda á naisúrat ití linteg? ¿Casanó ti panangbásam?

27 Quet isú simmungbat á quinunana: Ayatemto ti Apo á Diosmo ití isuámin á púsom quen ití isú-ámin á cararuam,

quen cadaguití ámin á pigsam,
quet ití ámin á ísipmo; quen
ití pádam á tao á cas quenca met
láeng.
28 Quet quinunana quencu-
ana: Nalinteg ti isusungbat-
mo: aramidem daytoy quet ag-
biagcanto.
29 Ngem isú, idinto á cayat-
na ti agparang á nalinteg, qui-
nunana quen Jesús: ¿Quet asino
ti pádac á tao?
30 Quet ni Jesús simmung-
bat quet quinunana: Maysa á
tao nagsálog manípud Jerusalem
aguinga-t' Jericó, quet natnag
cadaguití tulisan, isuda á nan-
glábos quencuana; quet sinugat-
tanda quet napandan á pina-
náoan á ngannigani matáy.
31 Quet nairanáá simmálog ti
maysa á padi idiay á dálan, quet
idí á maquitana, limmabas á
liniclícanna.
32 Quet castá met nga may-
sa á Levita idí dimteng ití asi-
deg idiay á disso quet naquítana,
liniclicanna.
33 Ngem ti maysa á tagá
Samaria á magmagná, napan ití
asidegna quet idí maquítana,
quinasían-na;
34 Quet idí á immasideg, bi-
nedbedanna daguití sugsúgatna,
á siniboganna ti lana quen árac;
quet idí á incábilna idí nagsa-
cayanna, impanna ití pagdagu-
san, quet tinaraquenna.
35 Quet ití sabali nga aldao
idí pumanao, nangala ti dua á
denario, quet intedna idí aquim-
baláy, quet quinunana quencu-
ana: Taracnem caniac; quet isu-
ámin daguití sabali á magastom,
siac inton sumubliac, bayádacto
quenca.
36 ¿Asino ngarud cadaguitoy
tal-lóti pagarupem á pada á tao
daydi natnag cadaguití tulisan?
37 Quet isú quinunana: Day-
di nangarámat quencuana ití
asi. Idin quinuná ni Jesús
quencuana: Incan quet sicá ara-
midem met ti castá.

Ni Marta quen ni Maria

38 Quet idí á magmagnada,
isú simrec ití maysa á puroc:
quet ti maysa á babai á ma-
nágan Marta, ináoatna ití ba-
láyna.
39 Quet daytoy adda maysa
á cabsatna, á manágan Ma-
ría, isú met á timmugao ití
sacaánan ni Jesús quet deng-
dengngeg ti saona.
40 Ngem ni Marta marin-
geron cadaguití adú nga ará-
mid; quet napan quencuana
quet quinunana: Apo, ¿dica
saquiten á ni cabsatco bay-
bayannac nga agservi á may-
maysa? Ibagam ngarud quen-
cuana á tulúngannac.
41 Ngem ti Apo simmung-
bat quet quinunana quencuana:
Marta, Marta, nasalúcagca quet
adú ti pacaringóram:
42 Ngem maysa á panguep
ti másápul, quet ni María pi-
nílina ti nasayaat á bágui,
isunto á dí maiccat quencuana.

Ti lualo ti Apo,

11 QUET NAARÁMID á
idí ñga aglulualo ití may-
sa á dissó, idí nalpás, maysa
cadaguidí adálanna quinunana
quencuana : Apo, isúrona camí
ñga aglualo, á cas met ti panan-
ĝisuro ni Juan cadaguití sinu-
rsuroauna.
2 Quet quinunana cadacua-
da : No aglualo cayó, cunayo :
Amami ñga addaca sadi lang-
láñgit, madayao comá á cas sag-
rado ti náganmo. Umay cadí ti
pagariam. Maarámid cadí ti
pagayatam, no casanó idiay
láñgit, castá met ditoy dagá.
3 Ti tinápaymi á masápul
itdem cadacamí ti inaldao-aldao.
4 Quet pacauanem cadacamí
mí daguití basbásolmi ; ta da-
cami met pacauanenmi ti isú-
ámin á macaútang cadacamí.
Quet dina cam iserrec ití pan-
nacasulísog, ñgem isalácan na
cam quet ití dáques.

Pagarigan ti gayyem á macaalimúteng.

5 Quet quinunana met cada-
cuada : ¿Asino ñgatá cadacayó
ti adda maysa á gayyem, quet
mapanto quencuana ití tengñgá
ti rabií, quet cunánanto quen-
cuana : Gayyem, pabulúdannac
man ti tal-ló á tinápay,
6 Ta maysa á gayyemco im-
may caniac á nagdagus, quet
aoan ti isáñgoc quencuana ;
7 Quet isú manípud ití uneg
sumungbatto á cunaenna : di-
nac alimutñgen ; ti ruáñgan
sipupúniten ; quet daguití ta-
guíbic addada caniac ití pa-
guiddaan ; diac mabalin ti bu-
máñgon quen mangted quenca?
8 Cunac cadacayó, á úray
pay no saan á bumáñgon á
mangted quencuana agsipud ta
gayyemna, úray castá, bumáñg-
onto agsípud ti panañgalimút-
ñgenna quet itdennanto quen-
cuana ti isú-amin á masápulna.
9 Quet siac cunac cadacayó :
Agdáoat cayó, quet maiccan-
cayto ; agsápul cayó, quet ma-
casaraccayto ; umayab cayó, quet
luctandacayto.
10 Ta isú-ámin ti agdáoat,
umáoat ; quet ti agsápul, macasá-
rac ; quet ití umayab, maluctan.
11 ¿Quet asino cadacayó, tí
idinto ñga ama, no ti anacna
dumáoat quencuana ti tinápay,
itdennanto quencuana ti maysa
á bató? oenno, no ican *ti daoá-
tenna,* ¿idinto á ican icannanto
ti maysa á úleg?
12 Oenno, no dumáoatto ti
maysa á itlog, itednanto quen-
cuana ti maysa á mangagamá.
13 No dacayó ñgarud, idin-
to á dáques cayó, ammoyo ti
mangted cadaguiti nasayaat á
sagságot cadaguití annácyo, ¿ani-
anto quet din ti Amayo á nail-
añgitan itdennanto ti Espíritu
Santo cadaguití mangdáoat quen-
cuana?

Ti panagtabbaao daguití Fariseos.

14 Quet isú madamana á
pagtaltaláoen ti maysa á sairo,

isú á úmel; quet naarámid á idí á rimmoar ití ruar ti sairo, ti úmel nagsaó, quet daguití adú á tao nagsiddaaoda.

15 Ñgem daguití dadduma, cadacuada cuncunada: Ití *pannacabalin ni* Beelzebul, á turayen daguití sairo, ti pamagtálaona cadaguití sairo.

16 Quet daguití dadduma, susuútenda, á dumáoatda quencuana ti maysa á paguilasínan ti láñgit.

17 Ñgem isú, idí á mailásinna daguití panúnotda, cunana cadacuada: Isú-ámin á pagarian á maoará-oará ití *nadumaduma á ummong* ñga agriringorda, marbá; quet ti maysa á baláy matuang ití sabali á baláy.

18 Quet no ni Satanás masinasina á *maquicábil* met la ití baguina, ¿casanonto ti panagtacder ti pagarianna? Ta cunayo á ití pannacabalin ni Beelzebul ti pamagtálaoco cadaguití sairo.

19 Ñgem no siac pagtaláoec daguití sairo agsípud ti pannacabalin comá ni Beelzebul, ¿daguití annácyo asino ñgarud ti aquin-pannacabalin ti pamagtálaoda cadacuada? gapuna, isuda isúdanto daguití ocomyo.

20 Ñgem no agsípud ití ramay ti Dios siac pagtaláoec daguití sairo, quinapudnoanna á ti pagarian ti Dios dimteng cadacayó.

21 No ti napigsa, siiígam, ñga agay-oan ití paraáñganna, ámin daguití cucuana addada á sitatalgued.

22 Ñgem no umay ti napigpigsa ñgem isú, abáquennanto, alaennanto quencuana daguití isú-ámin á ig-ígamna á nagcammatalcanna, quet bingbiñgáyenna daguití inábacna.

23 Ti aoan caniac, sumaluñgásing caniac; quet ti saan ñga agpídut caniac, aguioará.

24 No ti espíritu á naruguit macaruar ití tao, magná, cadaguití dissó á namagá, ñga agsapsápul ti ragsac; quet inton dina masarácan, cunana: Agsubliacto ití balayco, isú á rinuarac.

25 Quet inton umay, masarácanna á nasagádan quen naarcósan.

26 Quet ití castá mapan quet mañgala ti sabali á pitó á espíritu á dacdáques ñgem isú; quet sumrecda quet agbaláyda idiay quet ti tungpal daytoy á tao rumoar á dacdaques ñgem ití immununá.

27 Quet naarámid á idí sasaoenna daguitoy á panguep, maysa á babai idí guimung, naguni ti napigsá quet quinunana quencuana: Nagásat ti tian á nagaoit quenca, quen daguití suso á sinusoam.

28 Ñgem isú quinunana: Umuná pay á nagásat daguití agdengñgeg ti saó ti Dios quen daguití mañgiduling quencuana.

Ti paguilasinan ni Jonás.

29 Quet idí daguití tao immayda *quencuana,* rinuguianna á quinuná: Daytoy á caputótan dáques: á caputótan: agsápul ti paguilasínan, ngem saanto á maited quencuana ti paguilasínan, no di ti paguilasiñan ni Jonás.

30 Ta no ni Jonás isú ti paguilasínan daguidí tagá Nínive, castá met toy Anác ti tao isunto *ti paguilasínan* daytoy á caputótan.

31 Ti Ari á babai ti Abagátan tumacderto inton panangocom agráman cadaguití tao ti daytoy á caputótan, quet ipulongnanto idá: ta immay cadaguití ungtó ti dagá á nagdengngeg ti quinasírib ni Salomón; quet adtoy itoy á dissó toy dacdacquel ngem ni Salomón.

32 Daguití tao sadi Ninive tumacderdanto inton panangocom agráman itoy á caputótan, quet isú ipulongdanto; ta ití panangascasabá ni Jonás nagbababáoida; quet adtoy ti maysa á dacdacquel ngem ni Jonás ditoy á dissó.

Ti sílao ti bagui.

33 Aoan ti idinto á nanggángat ti sílao, icábilna ití nalemmeng oenno ití síroc ti cavan; no di quet ití rabao ti candelero, tapno daguití sumrec, maquítada ti sílao.

34 Ti sílao ti bagui isú ti mata no ti matam sisasalunat, isú-ámin ti baguim nalaoagto met; ngem no dáques, castá met á ti baguim nasipngetto.

35 Quitáem ngarud ta ti sílao nga adda quenca saan comá á sipnget.

36 No ti isú-ámin á baguim, ngarud, nalaoag comá quet aoan úray ania á dissona á nasipnget, isú-ámin nalaoagto, á cas comá no ti sílao silnágannaca ití laoagna.

Ni Jesús babalaoenna daguití escribas quen daguití Fariseos.

37 Quet idí nga agsásao, quinararágan ti maysa á Fariseo á maquipangan quencuana: quet simrec ni Jesús quet nagtugao á nangan.

38 Quet di Fariseo idí maquítana daytoy, nagsiddaao agsípud ta saan á nagbuggó idí apan mangan.

39 Quet ti Apo quinunana quencuana: Itá dacayó á Fariseos ugásanyo ti ruar ti vaso quen pingan; ngem ti unegyo napnó ti panagagao quen quinadáques.

40 Agcacacúneng, ¿ti nagarámid ití adda ití ruar, dina met inarámid ti adda ití uneg?

41 Núpay castá, ti adda ití unegyo ilimosyó; quet adtoy á ití castá isú-ámin maugásanto cadacayó.

42 Ngem ¡asi cay pay Fariseos! ta idátonyo ti pagcasangapulo ti hierbabuena, ti ruda quen ti isú-amin á nateng; quet liclícanyo ti nalinteg quen

ti ayat ti Dios. Ngem daguitoy
á pangguep útangyo comá á in-
arámid á di quet binaybay-an á
di inarámid daguití sabali.
43 ¡Asi cay pay Fariseos! ta
ayatenyo daguití umuná á tugao
cadaguití sinagogas quen daguití
cabcablaao cadaguití plaza.
44 ¡Asi cay pay! ta cas cayó
cadaguití tanem á di maquita,
quet daguití tao á magmagná
ití rabao, dida ammó.
45 Quet simmungbat ti may-
sa cadaguidí mangisursuro ti
linteg quet quinunana quen-
cuana: Manursuro, ití panag-
saom itoy, uray dacamí pagsasao-
annacamí.
46 Quet isú quinunana; ¡Asi
cay met, manursuro ti linteg!
ta pagaoitenyo daguití tao ti
aoit á dida maimet; ngem da-
cayó úray man la comá no may-
sa á rámay di-cay tignáyen da-
guití aoit.
47 ¡Asi cayó! ta bangónen-
yo daguití tanem daguití mam-
madles, quet pinátay idá daguití
ammayo.
48 Quinapudnona dacayó da-
guití sacsi quet anamúnganyo
daguití arámid daguití ammayo:
ta pudnó á isuda pinatáyda idá,
ngem dacayó bangónenyo dagui-
tí *tanemda.*
49 Gapuna, ti quinasírib ti
Dios quinunana met: Ibáon-
conto cadacuada daguití mam-
madles quen apóstoles; quet
adunto cadaguitoy ti patáyenda
quen camátenda.
50 Tapno masingirto itoy á
caputótan ti dara daguití ámin
á mammadles á naiparucpoc na-
nípud idí pannacabángon ti lú-
bong,
51 Nanípud idí dara ni Abel,
aguinga ti dara ni Zacarías, á
natáy ití nagbaetan ti altar quen
ti Santuario: quinapudnoanna
á cunac cadacayó, masingirto
itoy á caputótan.
52 ¡Asi cay pay, mangisursuro
ti linteg! ta iniccatyo ti tulbec
ti sírib; dacayó di-cay simrec,
quet pinaoílanyo daguití sum-
rec comá.
53 Quet idí pimmoar idiáyon
daguidí escribas quen Fariseos
rinuguianda ti nagpungtot únay
quencuana quet sinaíroda tapno
agsaó cadaguití adú á pangguep;
54 Á sisiímenda quet agaoa-
anda á tilioen ití ngíoatna ti
bassit á pangipulónganda quen-
cuana.

12 QUET IDÍ á castá, á na-
guurnong ti riniboribo á
tao nga agbibinnaddec ti maysa
quen maysa, rinuguianna á
quinuná cadaguidí adálanna, á
immuná: Agaluadcayó ití le-
vadura daguití Fariseos, ta isú
pinaguinsisingpet.
2 Ta aoan ti nailemmeng á
dinto maluc-atan; oenno palí-
med á dinto maammoan.
3 Gapuna, ámín á sinaoyo
cadaguití sipnget, mangegto ití
laoag; quet ti sinaoyo á inyara-
saas cadaguití siled á maquin-

uneg, maioarragáoagto manípud cadaguití tuctoc ti baláy.

No asino ti rumbeng á cabuteng.

4 Quet cunac cadacayó, gagayyemco: di-cay pagbutngan daguití mamapátay ti baguí, quet ití calpasan, dagnitoy, aoan ti sabali á mabalinda nga aramíden.
5 Ngem isúrocto cadacayó, no asino ti cabutengyo: pagbutnganyo daydiay á ití calpasan ti panangpapátayna, adda pannacabalinna á mangigarangógong idiay infierno: pudnó á cunac cadacayó: pagbutnganyo daytoy.
6 ¿Saan á malaco ti limá á billít ití dua á cuarta? Quet úray maysa cadacuada aoan ti malipátan ití sangoánan ti Dios.
7 Ngem úray pay daguití buoc ti úloyo addadada ámin á nabílang. Di-cay agbuteng: napatpateg cayó ngem cadaguití adú á bil-lit.
8 Quet cunac cadacayó nga isú-ámin á mangammo caniac ití sangoánan daguití tao, castanto met á toy Anác ti tao ammoennanto ití sangoánan daguití ángeles ti Dios.
9 Ngem ti mangilibac caniac ití sangoánan daguití tao, mailibacto met ití sangoánan daguití ángeles ti Dios.
10 Quet isú-ámin ti agbalicas ti saó á maicanioas itoy Anác ti tao, mapacaoanto; ngem ti agsaó ti dáques ití Espíritu Santo, saanto á mapacaoan.
11 Quet inton isaclanda cayó cadaguití sinagoga quen cadaguití pangulоen quen cadaguití agturay, di-cay pacadanágan no casanó oenno anianto ti isungbatyo oenno ti sao-enyonto;
12 Ta ti Espíritu Santo isuronacayto ití daydiay met la á horas ti masápul á saoen.

Pagarigan ti nabacnang á nacúneng.

13 Quet quinunná quencuana ti maysa cadaguidí adú á tao: Manursúro, ibagam quen cabsatco á ibingáy annac ti táoid.
14 Ngem isú quinunana quencuana: Tao, ¿asino ti nangicábil caniac á mangocom oenno mangbingay cadacayó?
15 Quet quinunana cadacuada: Quitáenyo quet agaluad cayó ití ámin nga águm; ta ti biag ti tao saan nga adda ití cadú daguití gámeng á cupcupicúpanna.
16 Quet isú sinaritana cadacuada ti maysa á pagarígan, á quinunana: Ti tálon ti maysa á tao á nabacnang nagbunga ti adú;
17 Quet isú panpanunútenna ití unegna, á cuncuna: ¿Anianto ti áramídec, ta aoan ti pangidulínac cadaguití bungbúngac?
18 Quet quinunana: Aramídecto daytoy: rebbaecto daguití camáligco, quet bangónecto idá á dacdacquel; quet idiay idú-

linconto isú-ámin daguití trigoc
quen gamgámengco:
19 Quet cunacto ití cararuac:
Cararuá, adú daguití gámeng á
indúlinmo á maisagana ití adú
á taoen; aguinanaca, mangánca,
uminumca, agracsacca.
20 Ngem quinunná quencua-
na ti Dios: Nacúneng! itá á
rabií sublianda á daoáten quen-
ca ti cararuam: quet daguití
adda á insagánam, ¿asínonto ti
agtaguicuá cadacuada?
21 Castoy ti agurnong ti gam-
gámeng á maisagana quencuana,
quet saan á nabacnang ití Dios.

Panagagaoa ti biag.

22 Quet quinunana cadaguidí
adálanna: Gapuna cunac cada-
cayó: di-cay agagaoa ti biagyo,
no anianto ti canenyo, oenno ti
baguíyo no anianto ti icaoesyo.
23 Ta ti biag nangnangrona
ngem ití canen, quet ti baguí
ngem ití pagan-anay.
24 Panunútenyo daguití uac,
á dida agmula quet dida met
agani, quet aoan ti paguidulín-
anda oenno camálig man, quet
ti Dios taraonanna idá. ¿Ani-
anto quetdin cadacayó á napat-
pateg cayó nga adayú ngem da-
guití tumatayab?
25 ¿Quet asino cadacayó, úray
pay casanó caadú ti panagagá-
oana, ti macabalin á mangná-
yon ití quinatáyagna ti sangca-
sico?
26 No di-cay ngarud mabalin
ti basbassit, ¿apayá pay agaoa-
anyo ti maipapan cadaguití sa-
bali?
27 Quitáenyo daguití lirio,
no casanó ti idadacquelda: dida
nga agarámid quet saanda met
nga agabel; ngem cunac cada-
cayó á úray ni Salomón agrá-
man ti isu-ámin á glóriana saan
á nagcaoes á cas ti maysa cada-
cuada.
28 No castoy ngarud ti pa-
nangaoes ti Dios ití root, á itá
adda ití tálon, quet inton bigat
maibel-leng ití horno, ¿anianto
quetdí cadacayon lal-lagui á bas-
sit ti pammátina?
29 Dacayó, ngarud, di-cay
agsápul ití canenyonto oenno ti
inumenyonto; quet di-cay met
aglagao.
30 Agsipud ta isú-ámín da-
guitoy á panguep sapsapúlen á
sireregta daguití il-ili ti lubong,
ngem ni Amayo ammona á ma-
sápulyo daguitoy.
31 Ngem sapúlenyo ti sipa-
pardasiti pagarian ti Dios, quet
isú-ámin daguitoy á cucua mai-
nayónnanto cadacayó.
32 Di-cay agbuteng, bassit
á ipastórac, ta nagayatan ni
Ama á ited cadacayó ti paga-
rian.
33 Ilácoyo ti cupcupicúpan-
yo, quet mangted cayó ti limos;
agarámid cayó ti supsúpotyo á
di agbaac, maysa á quinabac-
nang á dinto maibus cadaguití
langlángit, á dinto dumteng ti
mannanacao dimet dadaélen ti
bucboc.

34 Ta no adino ti yan ti gúpityo, addanto met sadiay ti puspusoyo.

Pagarigan ti adipen á nasalúcag.

35 Baricsanyo daguití sí betyo quet sigagáñgat daguití sílaoyo:
36 Quet dacayó cas cadaguití tao ñga agur-uray ití apoda no caano ti panagsublínanto ití pagbobodaan; tapno inton umay quet umayab, dágusto á isú luctanda.
37 Nagásat daguidiay adípen á inton umay ti Apo, masaracannanto idá ñga agpuypúyat: pudnó á cunac cadacayó, ñga agbaríquesto quet aramídennanto ñga agtugaoda ití lamisaan, quet umayto quet agservinto cadacuada.
38 Quet no umayto inton maicaduá á paset ti panagpúyat oenno ití maicatló quet masarácanna idá á castá, nagásat daguidíay ñga *adípen*.
39 Ñgem ammoenyo daytoy, á no ammó comá ti amá ti sangcabaláyan no ania á horas ti iyaay ti mannanacao, nagpúyat comá quet dina comá binaybayan ñga abutanda ti baláyna.
40 Dacayó, castá met á sisasagana cayó; ta ití horas á dicay agpanpanunot, toy Anác ti tao umayto.
41 Quet quinunuá ni Pedro quencuana: ¿Apo, cunam daytoy á pagarígan cadacamí, oenno cadaguití isú-ámin met?
42 Quet quinunuá ti Apo: ¿Asino ñgarud ti agtaguibaláy, á mapagtalcan quen nanáquem, á icábilto ti Apo cadaguití tao ti baláyna, tapno inton pannacaipaayna itedna cadacuada ti pannacabáguida á taraon?
43 Nagásat daydiay ñga adípen, á inton umay ti Apo, masaracannanto á castá ti ar-aramídenna.
44 Quinapudnona á cunac cadacayó, á isú icábilnanto cadaguití isú-ámin á gúpitna.
45 Ñgem no daydi ñga adípen cunaennanto ití púsona: «Ti Apoc agbayag á umay,» quet ruguiannanto á sugáten daguití tagabu lal-laqui quen babbai, quet mañgan quen uminum quen agbartec,
46 Umayto ti apó daydiay ñga adípen ti aldao á dína ururáyen, quen ti horas á dina ammó, quet pispisáñgonnanto, quet icábilnanto ti pannacabáguina cadaguití saan á pagtalcan.
47 Quet daydiay adípen á nacaáoat ti paquináquem ti apona, quet saan á nagsagana quet saanna met á inarámid cas ití paquináquemna, masaplitto ti adú.
48 Quet ti saan á nacaáoat, quet nagarámid cadaguití uráray á maicarí cadaguití báot, mabáotto ti bassit: ta ití úray siasino á nacaitedan ti adú, adaddanto ti madáoat quencuana.

Ni Jesús iserreena ti apuy quen ti súsic ilí dagá.

49 Immáyac mang̃icábel ti
apuy ití dagá: ¿quet ania ti
cayatco, no adda á sigagáng̃aten?
50 Ng̃em masápul á mabuni-
áganac ti maysa á bautismo:
quet ¡ania quet ti panagtuoccon
aguinga ti di matungpal!
51 ¿Ipapanyo á immáyac ng̃a-
ta á mangted ti talná itoy dagá?
Saan, cunac cadacayó; ng̃em
súsic quetdí.
52 Ta manípud itá aglalá-
sindanto daguití limá ti may-
sa á baláy; tal-ló á maquisúsic
cadaguití dua; quet duá á su-
malung̃ásing cadaguití tal-ló.
53 Aglalásindanto, ti ama á
maisúsic ití anác, ti iná maisa-
lung̃ásing ití balásangna, quetti
balásang, maisalung̃ásing ití iná;
ti catugáng̃an á babai, maisúsic
ití manúgangna á babai quet ti
manúgang á babai maisúsic ití
catugáng̃anna á babai.

Daguití paguilasinan cadaguití tiempo.

54 Quet cuncunana met ca-
daguití tao: No maquítayo ti
maysa á úlep á tumpoar ití
láud, dágus á cunaenyo: Umay
ti tudo quet castá ti maarámid.
55 Quet no agáng̃in ti abá-
gat, cunayo: Addanto púdot;
quet castá ti maarámid.
56 ¡Aguinsisingpet! Ammo-
yo á ilásin ti lang̃á ti lángit
quen dagá; ¿ng̃em apayá pay
di-cay ammó á ilásin daytoy
á tiempo?
57 ¿Quet apayá pay di-cay
ipato úray dacdacay met láeng
ti nalinteg?
58 No incá ng̃arud ití agtu-
ray agráman ti caringormo,
agaoaám ti mabalinmo ití dálan
tapno macalapsotca quencuana;
tapno dínaca ulúden ití mang̃o-
com, quet ti ocom dínaca iyáo-
at ití alguacil, quet ti alguacil
dínaca iserrec ití pagbalúdan.
59 Cunac quenca á dícanto
rummoar sadiay, ag̃uinga-t'
dica mabayádan ti maudi á
marábilis.

Ti pannacapapátay daguití tagá Galilea; quen ti torre sadi Siloé.

13 QUET ITOY met láeng
á tiempo, addada idiay
tattao á sinarítada quencuana ti
maipapan cadaguití tagá Gali-
lea, á dárada ínlaoc ni Pilato
cadaguití dátonda.
2 Quet isú simmungbat quet
quinunana cadacuada; pam-
panunutenyo ng̃atá daguitoy
tagá Galilea, agsípud ta linac-
amda daguitoy, isuda ti ad-adda
ti pannacabásolda ng̃em cadagu-
ití isuámin á tagá Galilea?
3 Saan cunac cadacayó: ng̃em
idí no dícayto agbabaoi, mata-
ycayto met ámin ití castá.
4 Oenno daguidí sang̃apulo
quet ualó, isuda á nagtupacan
ti torre sadí Siloé, quet pinâtáy-
na idá, ¿panunútenyo á isuda ad-
addá ti pannacaútangda ng̃em
cadaguití isú-àmin á tattao ng̃a
agnaed sadí Jerusalem?
5 Saan, cunac cadacayó: ng̃em

no dícayto agbabaoi, matáycayto ámin ití castá.

Pagarigan dí igos á di agbunga.

6 Quet quinunana daytoy á pagarígan: Ti maysa adda maysa á ígosna á naimula ití minuyunganna, quet immay nagsápul ti bunga quencuana, quet saan á nacasárac.

7 Quet quinunana idí agaycoan ití minuyungan: Adtoy á tal-ló á taoen á um-umáyac agsápul ti bunga daytoy á igos quet diac macasárac; pucánem, ¿apayá pay macasalin pay láeng ití dagá?

8 Quet isú simmungbat quet quinunana quencuana: Apo, isú bay-am pay laeng daytoy á taoen, aguinga-t' caliac ití arubáyanna quet iccac ti patabá.

9 Quet no agbúnganto *naimbag;* quet no saan, pucánemto.

Pannacaágas ti maysa á babai á di macagarao.

10 Quet adda á mangisursuro ití maysa cadaguidí sinagoga ití Sábado.

11 Quet adtoy ti maysa á babai nga adda quencuana idí ti maysa á espíritu ti saquit ití sangapulo quet ualó á tao-énen, quet magmagná nga agcobbo á úray casanó dina mabalin ti aglinteg

12 Quet idí naquita ni Jesús, inayabanna quencuana, quet quinunana quencuana: Babai, nacalapsutcan ití nasaquitmo.

13 Quet impátayna quencuana daguití ima, quet dágus á naglinteg, quet dinaydáyaona ti Dios.

14 Quet dí panguloen ti sinagoga, á sipupungtot agsípud ta nangágas ni Jesús ití Sábado, simmungbat quet quinunana cadaguidí tao: Adda innem nga aldao á útang tayó ti agtrabajo: cadaguitoy, ngarud, umay cayó quet agpaágas cayó, quet saan á iti aldao ti Sábado.

15 Quet ti Apo simmungbat quencuana quet quinunana: Managuinsisingpet, tungal maysa cadacayó ¿dina bucráen ití Sábado ti vácana oenno ti asno na ití col-loob, quet apanna painumen?

16 Quet ití daytoy nga anác ni Arabam, adtoy á imbaod ni Satanás ití uneg ti sangapulo quet ualó á taoen, ¿saan á maipaay á bucraan ití daytoy á pannacaibaod ití aldao ti Sabado?

17 Quet idí isú sinaona daguitoy á bánag, nabainan daguití isú-ámin á cabúsorna: ngem isú-ámin ti íli pagayayatanna ámin daguidí á panguep á napno ti gloria á inarámidna.

Pagpagarigan di buquel ti mostaza, quen ti levadura.

18 Quinunana ¿Ania ti caárig ti pagarian ti Dios, quet anianto ti pangipadísac quencuana?

19 Mayárig ití buquel ti mostaza, á innala ti maysa á tao quet in-oaracáoacna ití minuyunganna; quet dimmacquel

quet nagbalin á cayo, quet
daguití tumatayab ti lángit
nagúmocda cadaguití sangsan-
gana.
20 Quet sinublianna man á
sinaó: ¿Anianto ti pangyarí-
gac ití pagarian ti Dios?
21 Mayárig ití levadura, á
innala ti maysa á babai quet
inlemmengna ití tal-lo á ca-
súcat nga harina, aguinga ití
bimsogda ámin.

Ti ruángan á nailet.

22 Quet pinagnana daguití
isú-ámin á il-ili quen purpu-
roc á mangisursuro, quet mag-
magná á mapan sadí Jerusalem.
23 Quet quinuná quencuana
ti maysa: Apo, ¿bassit daguití
maisalácan? Ngem isú quinu-
nana cadacuada:
24 Ipapílityo ti sumrec ití
ruángan á nailet; ta cunac
cadacayó nga adú daguití uma-
gáoanto á sumrec, quet dídanto
mabalin.
25 Inton ti amá ti sangca-
baláyan timmacdéren quet im-
púnitna ti ruángan, quet mang-
ruguícayto, nga agsardeng ití
ruar, á umayab ití ruángan, á
cuncunayo: Apo, Apo, luctan-
nacamí; quet isú inton sum-
ungbat, cunaennanto cadacayó:
Dicay am-ammó no tagá-anó
cayó;
26 Isunto ti panangruguíyo
nga agsaó: Ití sangoánam na-
ngan quen imminum camí, quet
cadaguití plázami nanursúroca;
27 Quet cunaennanto: Cu-
nac cadacayó á diac am-ammó
no tagá-anó cayó: umadayú
cayó caniac dacayámin nga
agar-arámid ti quinadáques.
28 Idiay addanto sángit quen
panagngaretuget daguití ngí-
pen, inton maquítayo á ni
Abraham, quen ni Isaac quen
ni Jacob, quen daguití ámin-
á mammadles *addada* ití pa-
garian ti Dios, quet *maquíta-
yo* á dacayó maparuarcayto.
29 Quet umaydanto ití Da-
ya, quen ití Láud, ití Amiá-
nan, quen ití Abagátan, quet
tumugaodanto ití lamisaan idi-
ay pagarian ti Dios.
30 Quet adtoy, nga adda
maudi á umunádanto; quet
adda umuná á maudídanto.

Ibagada quen Jesús nga agaluad quen Herodes.

31 Ití daydi met láeng á ho-
ras dimteng daguití dadduma
á Fariseos á quinunada quen-
cuana: Rumoarca quet pumá-
naoca ditoy, ta ni Herodes ca-
yatnancá á papatáyen.
32 Quet quinunana cadacua-
da: Incayó quet cunaenyo idiay
á zorra: Adtoy, paruarec da-
guití sairo, quet mangágasac itá
quen inton bigat, quet ití mai-
catló nga aldao maungpútacto.
33 Ngem masápul á itá quen
inton bigat, quen inton mai-
caduá nga aldao, á magnaac;
ta saan á mabalin á ti maysa
á mammadles matáy ití ruar ti
Jerusalem.

34 ¡Jerusalem, Jerusalem! á papatáyem daguití mammadles, quet ubúrem daguití maibaon quenca: ¡namin-anó á quinayatco á urnúngen daguití annácmo, cas ití upa cadaguití piecna ití babá daguití payacna, quet dicaquinayat!

35 Adtoy á ti baláyyo mapanáoan á *taltalipungáoen:* quet cunac cadacayó á dídacto maquita, aguinga di-cay cuná caniac: Bendito ti umáy ití nágan ti Apo.

Pannacaágas ti maysa á imbal.

14 QUET NAARÁMID á idí isú simrec ití baláy ti maysa á panguloen daguití Fariseos ti maysa á Sábado, á mangan ti tinápay, isuda sisiímenda.

2 Quet adtóy ti maysa á tao á imbal adda ití sangoánanna.

3 Quet simmungbat ni Jesús, quet quinunana cadaguidí mangisursuro ti linteg quen cadaguidí Fariseos, á cunana: ¿Maipalúbos ti panangágas ití Sábabo oenno saan?

4 Ngem isuda dida nagsas Quet isú iniggamanna, inagásanna quet pinagáoidna.

5 Quet isú quinunana cadacuada: ¿Asino cadacayó ti adda asno oenno vácana á natnag ití bubon, quet dínanto alaóen á dágus ití aldao ti Sábado?

6 Quet saanda á nabalin ti simmungbat quencuana cadaguitoy á bánag.

Pagarigan daguiti umuná á tugao quen daguití maconvidar.

7 Quet idí madmadlaona á pilienda daguití umuná á tugao, sinaona ti maysa á pagarígan cadaguití naconvidar, á quinunana cadacuada:

8 No adda mangáois quenca ití pagbobodaan, saanca á tumugao ití umuná á disso; di la quet ta adda natactacneng ngem sicá a ináoisna;

9 Quet inton umay daydiay nangayab quenca quen isú, cunaennanto quenca: Iccam ti yan daytoy: quet itinto, castá, aguin-inutcanto á sibabain á mangala ití maudi á tugao.

10 Ngem no maconvidarcanto, incá, quet agtugaoca ití cababaán á disso; ta inton umay ti nangáois quenca, cunaennanto quenca: Gayyem, umúlica ití ngato: itinto castá addanto dáyaomo cadaguití maquicatugao quenca ití lamisaan.

11 Ta ámin á mangingato ití baguina, maipababanto: quet ti agpacumbabá, maitan-octo.

12 Quet quinunana met idí nangáois quencuana: No agarámidca ti canen oenno pangrabií, dica áoísen daguití pagáyammo, úray daguití cacabsatmo, úray daguití cacabaguiam, úray daguití carruba á nabacnang; di la quet ta subliandacanto met á convidaren quet aramídenda quenca ti maysa á gunguná.

13 Ngem no agarámidca ti dayá, ayabam daguití napanglao, daguití páoad, daguití pílay, daguití bulsec.

14 Quet nagásatcanto; ta aoan *ti* maigungunada quenca; ta magungunaancanto inton panagúngar daguití nalinteg.

Pagarigan ti dacquel á pangrabii.

15 Quet idí mangeg daytoy ti maysa á naquicatugao ití lamisaan, quinunana quencuana: Nagásat ti manganto ti tinápay ití pagarian ti Dios.

16 Ngem quinunana quencuana: Maysa á tao nagarámid ti dacquel á pangrabií quet nangáois ti adú.

17 Quet ití horas ti panangrabií imbaonna ti adípenna á nagcuná cadaguití naáois: Umaycayó, ta adda á naisagana áminen.

18 Quet isuda ámin nangruguida á nagpambar á nagguiguiddan. Ti umuná quinunana quencuana: Guimmátangac ti maysa á tálon quet masápulco ti rumoar, quen quitáen daydiay; daoátec quenca á ipacaoannac.

19 Quet quinuná ti sabali: Guimmátangac ti limá á pagasaoaán ti vaca quet innac idá padásen, daoátec quenca á ipacaoan nac.

20 Quet quinuná ti sabali: Calcalpasco á nagcasar, quet gapú itoy saanco á mabalin ti umay.

21 Quet idí nagsublí daydi tagabu, impacaammona daguitoy á pangguep ití apona. Idin nagpungtot ti ama ti sangcabaláyan quet quinunana idí adipenna: Rumoarca darás cadaguití plaza, quen cadaguití daldálan ti ili, quet iyegmo ditoy daguití napanglao, daguití páoad, quen daguití bulsec, quen daguití pílay.

22 Quet quinuná di adípen: Apo, naarámid cas inbílinmo, quet adda pay láeng yan.

23 Quet quinuná di Apo ití adípen: Rumoarca cadaguití daldálan quen cadaguití aláad, quet pilítem *idá* á sumrec, tapno mapnó ti baláyco:

24 Ta cunac cadacayó nga aoanto cadaguití tattao á naáois ti macaraman ití pangrabiíc.

Pagarigan ti quinasalúcag.

25 Quet adú cadaguití tattao á sumursúrot quencuana; quet idí á simmango quinunana cadacuada:

26 No adda umay caniac, quet dina guráen ni amana, quen ni inana, quen ni asáoana, quen daguití annacna, quen daguití cacabsatna, quen ití pay met biagna, saan á mabalin á isú ti adálac.

27 Uray si-asino á dina aoiten ti cruzna, quet umay ití ma licudac, saan á mabalin á isú ti adálac.

28 Ta ¿asino cadacayó ti, idinto á cayatna ti mangbá-

n̄gon ti maysa á torre, di umu-
ná n̄ga agtugao tapno bilán̄gen-
na ti magasto, *quet quitáenna*,
no adda quencuana ti masápul
á pangleppas?
29 Di la quet ta inton malpas-
na á incábil ti cimiento quet saan-
na á mabalin á leppasen, isú-ám-
in daguití macaquita, ruguian-
danto á uyuyún̄gan quencuana,
30 A cuncuná: Daytoy á tao
nangruguí á nangbán̄gon quet
dina nabalin á lineppas.
31 ¿Oenno sino ti ari, á idinto
á mapan gumubat ití sabali n̄ga
ari; di agtugao á umuná, quet
iyumanna no adda pannacaba-
linna idinto n̄ga adda quencu-
ana ti sangsan̄gapulo á ribo á
isán̄gona ití umay mangubat
quencuana á man̄gicúyog ti dua-
pulo á ribo?
32 Ta no saan, inton ti saba-
li *n̄ga ari* adda pay láeng ití
adayú, man̄gibaonto ti apan
agdáoat quencuana cadaguití
condicion ti cappia.
33 No castá n̄garud, úray si-
asino cadacayó á dina paglicu-
dan daguití isú-ámin á cucua á
icutanna, saanna á mabalin á
isú ti adálac.
34 Nasayaat n̄garud ti asin;
n̄gem no úray pay ti asin ma-
púcaona ti nánamna, ¿anian to ti
pagluto?
35 Saan n̄ga agserví ití da-
gá quen úray ití paguibellen̄gan
ti pagpatabá; isú ibellengda ití
ruar. Ti adda lapáyagna á
pagdengn̄geg, dumn̄geg.

Pagpagarigan ti carnero quen ti dracma (pirac) á napucao.

15 QUET immasidegda qu-
encuana daguití isú-ámin
n̄ga agsingsin̄gir ti buis quen
daguití managbásol n̄ga ag-
dengn̄geg quencuana.
2 Quet ag-gong-oun̄get da-
guití Fariseos quen daguití
escribas á cuncunada: Daytoy
aoátenna daguití managbásol
quet maquipan̄gan cadacuada.
3 Quet isú impalaoagna ca-
dacuada daytoy á pagarígan, á
quinunana:
4 ¿Asino ti tao cadacayó, á
idinto n̄ga adda san̄gagasut á
carnérona, no mapúcaona ti
maysa cadacuada, dina panáoan
ití áoay daguití siam á pulo
quet siam quet apanna *sapúlen*
ití napucao aguinga-t' isu-t
masapulanna?
5 Quet inton masapúlaunan,
isu-t' icábilna cadaguití abá-
gana á siraragsac;
6 Quet inton umay ití baláy,
urnúun̄genna daguití gagayyem-
na quen carcarruba, á cuncuna-
na cadacuada: Maquipagrag-ó
cayó caniac, ta nasarácac ti car-
neroc á napucao idi:
7 Cunac cadacayó, á castá
met n̄ga *ad*-addanto ragsac sadí
lán̄git agsípud ití maysa á
managbásol n̄ga agbabaoi, n̄gem
ití siam á pulo quet siam á na-
linteg á dida masápul ti panag-
babaoi.
8 Oenno ¿asino ti babai n̄ga
adda san̄gapulo a dracmana, no

mapúcaona ti maysa á dracma,
di manggáñgat ti pagsiláoan
quet sagádanna ti baláy, quet
sapúlenna á sireregtá aguinga-t'
isu-t' marapul-lanna?
9 Quet inton isu-t' mabirú-
canna, urnúñgenna daguití ing-
ñgana quen carcarruba, á cun-
cunana: Maquipagragsac cay
caniac, ta nasarácac ti dracma á
napúcaoco.
10 Castá ti cunac cadacayó
nğa adda ragsac ití sañgoánan
daguití ángeles ti Dios agsípud
ití maysa á managbásol nğa ag-
babaoi.

Pagarigan ti anác á mayac-aoan.

11 Quet quinunana: Maysa á
tao adda dua nğa anácna:
12 Quet di inaudi cadacuada
quinunana quen amana: Ama,
itedmo caniac ti paset daguití cú-
cuam á pannacabáguic: quet bin-
íñgayna cadacuada ti cucuana.
13 Quet saan nğa adú nğa
aldao ti napalábas, ti inaudi
nğa anác inurnongna ámin quet
napan ití adayú ití maysa á
dagá nğa adayú; quet idiay
dinadáelna ti gam-engna á nag-
biag á nagdacdáques.
14 Quet idí nagastona iám-
nen, immay idiay á dagá ti dac-
quel á bisin, quet isú nangrugui
á nagsagaba ti quírang.
15 Quet napan quet immasi-
deg ití maysa cadaguití umili ti
daydi á dagá, quet isú imbaon
daydi cadaguití taltálonna tap-
no agtaraquen cadaguití báboy.
16 Quet isú tartarigagáyan-
na á punnoen ti tianna cada-
guití algarrobas á canen daguití
báboy.
17 Nğem idí á nagpanpanu-
not quinunana: ¡Nagadú da-
guití mangmanggued ni amac
nğa adda aglablables á tinápay-
da, quet ditoy matayac ti bisin!
18 Tumacdéracto quet in-
nacto quen amac, quen cunaecto
quencuana: Ama, nacabásolac
ití maicanioas ití láñgit quen
ití sañgoánam;
19 Diac maicarin á manágan
ti anácmo; icábilnac á cas may-
sa cadaguití mangmanggued
quenca.
20 Quet timmacder quet im-
may quen amana. Nğem idí
adayû pay láeng, ni amana
isu-t' naquítana, quet natignay
ti ásina, quet timmaray quet
inappuñgólanna ti tengñgedna,
quet isu-t' inag-agcanna.
21 Quet di anác quinunana
quencuana: Ama, nacabásolac
ití maicanioas ití láñgit quen
ti sañgoánam; diac náicarto
á manágan ti anácmo.
22 Nğem di amá quinunana
cadaguití adípenna: Aláenyo
darás daytay casayaátan á caoes,
quet isu-t' caoesanyo, quet icá-
bilyo ti maysa á singsing ití
imana, quen zapatos cadaguití
sacsácana;
23 Quet yegyo ti machorra
á calucmegan quet partienyo;
quet mañgan tayó quet agrag-
ragsac tayó.

24 Ta daytoy anácco natáy
quet nagúñgar; napúcao, quet
nasarácan. Quet nangruguida
á nagramrambac.
25 Ñgem di anácna á inau-
ná adda idí ití tálon; quet isú
idí immay, quet immasideg idí
baláy, nañgegna ti tocar quen
daguití salsala;
26 Quet idí á inayabanna ti
maysa cadaguití ubbingda, inin-
tuodna quencuana no ania daydi.
27 Quet isú quinunana quen-
cuana: Ni cabsatmo dimteng;
quet ni ámam pinartina ti na-
salegsegan á machorra, agsípud
ta ináoatna á di naananó.
28 Ñgem naglucsao quet
dina quinayat ti simrec. Quet
rimmoar ni amana, quet qui-
nararáganna.
29 Ñgem isú simmungbat
quet quinunana quen amana:
Adtoy ti manó á taoen á pa-
nagserservic quenca, quet úray
ano diac quinanioas ti bílin-
mo, quet úray caano dinac in-
iccan ti bassit á calding tapno
maquipagragsácac cadaguití ga-
gayyemco.
30 Ñgem apáman á immay
daytoy anácmo, á inibusna ti
cúcuam cadaguití balangcantis,
pinartim á ipaay quencuana ti
vaca á naselegsegan.
31 Quet isú quinunana quen-
cuana: Anác, sicá addaca ñga
agnanáyon caniac, quet isú-
ámin daguití gámengco cúcuam.
32 Ñgem nasápul ti panag-
rambac quen panagay-ayat, ta
daytoy cabsatmo natáy quet
nagúñgar; quet napucao, quet
nasarácan.

Pugarigan di mayordomo á di mapagtalcan.

16 QUET quinunana met
cadaguidí sursursánna:
Adda idí maysa á tao á na-
bacnang, isú ñga adda maysa
ñga agay-oan ti baláyna; quet
daytoy impúlongda iti sangoan-
anna, á cas agdadáel cadaguití
gúpitna.
2 Quet isu-t' inayabanna quet
quinunana quencuana: ¿Ania
daytoy á mañgegco quenca?
Idatagmo ti panagay-oanmo, ta
dícanto mabalínen ti agmayor-
domo.
3 Quet di agay-oan ti baláy
quinunana ití unegna: ¿Anian-
to ti aramídec? ta ni apoc
iccatenna caniac ti quinamayor-
dómoc. Agcali, diac mabalin;
maquilimos, cababainco.
4 Siac ammoc ti aramídec-
to, tapno inton maiccátac ití
panagay-oan ití baláy, aoaten-
dacto cadaguití balbaláyda.
5 Quet inayabanna á sinag-
gueysa daguití nacaútang quen
apona, quinunana ití immuná:
¿Manó ti útangmo quen apoc?
6 Quet isú quinunana: Sa-
ñgagasut á burnay ti lana.
Quet quinunana quencuana:
Aoátem ti escrituram, quet ag-
tugaoca darás quet isúratmo ti
limá pulo.
7 Ití calpasanna, quinuna-
na ití sabali: ¿Quet sica, manó

ti útangmo? Quet isú quinu
nana: sañgagasut á cavan ti
trigo. Quet isú quinunana qu-
encuana: Aoátem ti escrituram
quet isúratmo ti ualó pulo.
8 Quet dináyao di apó day-
di mayordomo á di mapagtal-
can agsípud ta nagarámid á
sisícap, ta daguití annac day-
toy lúbong, nasicsícapda cadagu-
ití pádada á tao, ñgem daguití
annac ti sílao.
9 Quet siac cunac cadacayó:
Maquigayyemcayó ñga aramá-
tenyo daguití quinabacnang á
saan á pudnó, tapno inton ag-
cúrangda, aoatendacayto cada-
guití babaláyda ñga agnaná-
yon.
10 Ti mapagtalcan ití bassit
únay, mapagtalcan met ití adú;
quet ití bassit únay naquil-lo,
naquil-lo met ití adú.
11 No ñgarud cadaguití qui-
nabacnang á saan á pudnó sa-
ancayó á napagtalcan, ¿asínonto
ti mañgitalec cadacayó cadaguití
pudnó *quinabacnang*?
12 Quet no ití cucua ti saba-
li saancayó á napagtalcan, ¿así-
nonto ti mangted cadacayó ití
cucuayo?
13 Aoan ti adípen á maca-
balin ñga agserví ití dua ñga
apo: ta oenno guraennanto ti
maysa quet ayatennanto ti sa-
bali, oenno maquidecquetto ití
maysa quet laísennanto ti sabali.
Di-cay mabalin ti agservi ití
Dios quen cadaguití quinabac-
nang.

Ti pannacabalin ti linteg.

14 Quet dengdengguen met
ámin daguitoy á bánag daguidí
Fariseos, isuda á naágumda quet
uy-uyúñganda.
15 Quet quinunana cada-
cuada: Dacayó daguití ma-
ñgidaydáyao ti baguiyo met
láeng ití sañgoánan daguití tao;
ñgem ti Dios ammona daguití
puspúsoyo; ta ti natan-oc cada-
guití tao, nacaapaprang ití sac-
lang ti Dios.
16 Ti linteg quen daguití
mammadles aguinga quen Juan:
manípud idí ti pagarian ti Dios
maipacaammo quet úray si-asino
aggarasúgas á *sumrec* quen-
cuana.
17 Ñgem nalaclacá á mapú-
cao ti lángit quen dagá, ñgem
ití matnag ti maysa á tilde ti
linteg.
18 Uray siasino á mamag-
talao ití asáoana quet maqui-
asáoa ití sabali, macabásol ití
panañgilaco ti asáoa: quet ti
maquiasáoa ití pinagtalao ti
asáoana, macabásol iti pana-
ñgilaco ití asáoa.

Pagarigan ti tao á nabacnang quen ni napanglao á Lázaro.

19 Adda idí maysa á tao á
nabacnang quet agcaocaoes idí
ti púrpura quen lúput á nafino,
quet inaldao ñga agramrambac
ti castá únay.
20 Quet adda met maysa ñga
agpalpalamá á manágan Lázaro,
adda idí á nagsádag ití sañgoá-

nan ti ruáñganna, á napno cadaguití derder,
21 Quet tartarigagáyanna ti agbussog cadaguití pispisi ti tinápay ñga agtinnag ití lamisaan di bacnang; quet úray daguití asu umayda quet dildílanda quencuana daguití sacsaquitenna.
22 Quet naarámid á natáy daydi agpalpalamá quet impan daguití ángeles ití saclot ni Abraham: quet natáy met di bacnang quet naicali.
23 Quet idiay infierno intáñgadna daguití matana, idí adda cadaguití tuoc, quet naquítana ni Abraham ití adayú, quen ni Lázaro ití saclotna.
24 Quet isú, idinto á naguicquis, quinunana: Ama Abraham, caasiannac, quet ibaommo ni Lázaro tapno babasaenna ti ñgudó ti rámayna ití danum, quet palamiísanna toy dílac; ta siac matutu-úcac itoy á darang.
25 Ñgem quinuná quencuana ni Abraham: Anác, laglaguipem á ináoatmon daguití nam-aymo idí biagmo, quet ni Lázaro castá met *ináoatna* daguití rigat; ñgem itá daytoy maliolioá ditoy, quet sicá matutuocca.
26 Quet sabali pay ámin daytoy, naicábil ti maysa á dacquel á yúyeng ití nagbactan tayó dacamí quen dacayó, tapno daguití agtarigágay ditoy a umal-latio cadacayó, saanda á mabalin, quet tapno úray manípud ditá aoan tì umal-latio *á umay* cadacamí.
27 Quet quinunana: Daoátec ñgarud quenca, ama, á ibaonmo comá ití baláy ni amac;
28 Ta adda limá á cacabsatco; tapno ipanecnecna cadacuada, di la quet ta isuda umayda met ditoy yan ti tuoc.
29 Ñgem ni Abraham quinunana: Adda cadacuada ni Moisés quen daguití mammadles: dengguenda idâ comá.
30 Quet isú quinunana: Saan, ama Abraham: ñgem no mapan comá cadacuada ti maysa cadaguití natáy, agbabaoidanto.
31 Ñgem quinunana quencuana: No dida dengguen ni Moisés quen daguití mammadles, dídanto met mamati, no adda tumacder cadaguití natáy.

Cadaguití gapúanan ti panagbásol, ti panangpacaoan cadaguití dáques ñga arámid á lac-amentayó, quen ti bileg ti linteg.—Daguití tagabu ñga aoan capapay-anda.

17 QUET quinunana cadaguidí adálanna: Saan á mabalin á di umay daguití gapuánan ti panagbásol; ñgem ¡asi pay daydiay á isú ti pangapuanan!
2 Nasaysayaat comá quencuana, no icábilda ití tengñgedna ti maysa á bató ti guilíñgan quet itappoacda ití baybay, á dina quet icaglis ití maysa cadaguitoy babatsit.

3 Quitáenyo daguití bagbaguiyo: No agbásol ti maicanioas quenca ti cabsatmo, isú ti ungtam; quet no agbabaointo, isú-t' pacaoanem.

4 Quet no maminpitó ti inaldao nga agbásol ti maicanioas quenca quet maminpitó ti tungal aldao nga agsublí quenca, á cunana: « Agbabaoiac »; isú-t' pacaoanem.

5 Quet quinunuá daguidí apóstoles ití Apo: Nayónam cadacamí ti pammati.

6 Quet ti Apo quinunana: No adda comá pammatiyo á cas ití buquel ti mostaza, cunaenyonto itoy sicomoro: Agpárutca quet inca icali ti cáyom idiay baybay; quet surútennacayto.

7 ¿Quet asino cadacayó ti adda maysa nga adípen nga agarado, oenno agpaárab, á inton agsublí ití tálon, cunaennanto comá quencuana: Sumrecca á dágus, agtugaoca ití lamisaan.

8 Quet dina cunaen quencuana á umuná: Agsaganaca ti pangrabiíc, quet manglisliscа quet agservíca caniac aguinga ti macapanganac quen macainúmac; quet ti calpasan daytoy, mangancanto quet uminumcanto?

9 ¿Agyámanca ití adipen ta inarámidna ti naibílin quencuana? Panunútec á saan.

10 Castá cay met, inton maarámidyo ti isú-ámin á naibílin cadacayó, cunayo: Adadípen camí nga aoan ca papayanna; inarámidmi ti útangmi nga arámiden.

Pannacaágas daguití sangapulo nga agcucútel.

11 Quet naarámid á idí isú mapan idiay Jerusalem, nagná ití nagtengngaan ti Samaria quen Galilea.

12 Quet idí simrec ití maysa á puroc, immay quencuana á simmabet daguití sangapulo á tao nga agcucútel, isuda á nagsardeng ití adayú,

13 Quet isuda ingngátoda ti uni á quinunada: Jesús, Manursúro, caásiam cadacamí.

14 Quet idí isú maquítana idá, quinunana cadacuada: Incayó, agparangcayó cadaguití papadi. Quet naarámid, á idí isuda magmagnada á mapan, naagásanda.

15 Quet maysa cadacuada, idí maquítana á isú naagásan, nagsublí á dinaydáyaona ti Dios ití dacquel á uni;

16 Quet imparintúmengna ti rúpana cadaguití sacsácana, á nagyáman quencuana: quet daytoy tagá Samaria.

17 Quet simmungbat ni Jesús quet quinunana: ¿Saan á sangapulo daguití naagásan? ¿Quet daguití siam adino ti yanda?

18 ¿Aoan ti nasarácan á nagsublí á nagyáman ití Dios no saan á daytoy gangannaet?

19 Quet quinunana quencuana: Tumacderca, incán; ti pammátim.

Ti iyaay á di mapasúngad ti pagarían ti Dios.

20 Quet idí inintuod daguití
Fariseo quencuana, no caánonto
ti iyaay ti pagarían ti Dios,
sinungbátanna idá, quet quin-
unana: Ti pagarían ti Dios
saanto á umay nga adda pagui-
lasínan á maquita.
21 Quet dídanto met cuncu-
ná: Adtoy oenno adda idiay:
ta adtoy ti pagarían ti Dios adda
ití unegyo.
22 Quet quinunana cadagui-
dí adálanna: Umayto daguití
aldao á inton tarigagàyanyo á
quitáen ti maysa cadaguití al-
dao détoy Anác ti tao, quet isú
dícayto maquita.
23 Quet cunaendanto cada-
cayó: Adda sadiay oenno ad-
toy; di cay apán quet di cay
surúten *idá.*
24 Ta cas ití quimat á no
agquimat manípud ti maysa
á disso ti babá ti lángit, su-
milap aguinga ití sabali á
bánger ti babaen ti lángit,
castanto toy Anác ti tao inton
aldaona.
25 Ngem umuná pay á ma-
sápul á isú agsagaba ti adú,
quet pagtaláoen daytoy á ca-
putótan.
26 Quet no casanó ti naará-
mid cadaguidí aldao ni Noé,
castanto met cadaguití aldao
détoy Anác ti tao.
27 Manganda idí, aguinum-
da, mangasáoada, quet mayasá-
oada aguinga ti aldao á isc-
serrec ni Noé idí barangay;
quet immay ti layus quet pi-
núcaona *idá* ámin.
28 Castá met ti naarámid
cadaguidí aldao ni Lot: ma-
nganda idí, aguinumda, ag-
gátangda, aglácoda, agmúlada,
agbaláyda:
29 Ngem idí aldao á ni Lot
rimmoar idiay Sodoma, nag-
tudo nanípud ti lángit ti apuy
quen azufre, quet pinúcaona
idá ámin:
30 Cas itoy castanto ití aldao
á panagpaquita toy Anác ti tao.
31 Ití daydiay nga aldao,
ti addanto ití tuctoc ti baláy
quet daguití cucuana *addada*
ití baláyna, saanto á umúlog á
mangala cadacuada: quet ti
adda ití tálon, castanto met á
di agsanud ití malicudan.
32 Laglaguipenyo daydi asa-
oa ni Lot.
33 Uray si-asino á umagaoa
á mangisalácan ití biagna, isu-t'
mapucaonanto; quet úray si-
asino á macapúcaoto quencuana,
isu-t' maigáganaanto.
34 Cunac cadacayó á day-
diay á rabií addanto dua ití
maysa á idda; ti maysa maá-
lanto, quet ti sabali mabaybay-
anto.
35 Dua á babai madamá-
danto nga agguilguíling nga
agdinna; ti maysa maálanto,
quet ti sabali mabaybay-anto.
36 Dua addádanto ití tálon;
ti maysa maálanto, quet ti sa-
bali mabaybay-anto.

37 Quet simmungbatda quet quinunada quencuana: ¿Adino, Apo? Quet isú quinunana cadacuada: No adino ti bangcay idiayto met ti paguurnúngan daguití águila.

Pagarigan di Ocom á naquil ló.

18 QUET impalaoagna cadacuada ti maysa á pagarígan ti pannacasápul ti panaglulualo ṅga agnanáyon, quen ti saan á panangpúcao ti inanamá.

2 A quinunana: Adda idí maysa á ocom ití maysa á ili, isú á dina cabuteng úray ti Dios, quet dina met padayáoan ti tao.

3 Adda met idiay á ili ti maysa á babai á balo, isú á napan quencuana, á quinunana: Aramídem caniac ti quinalinteg quen ti cabúsorco.

4 Quet isú saanna á quinayat ti manó á tiempo; ṅgem idí napalábas daytoy quinunana ití unegna: Uray diac cabuteng ti Dios, quet aoan ti panangpadáyaoco ití tao,

5 Núpay castá, agsípud ta daytoy balo macaalimúteng caniac, aramidecto ti quinalinteg quencuana, tapno manungpal á um-umay quen maṅgalimúteng caniac.

6 Quet quinuná ti Apo: Denguenyo ti saó ti ocom á naquilló.

7 ¿Quet ti Dios dínanto aramíden ti quinalinteg cadadaguití pinílina, á umao-áoag quencuana ti aldao quen rabií, úray pay agbayag ti adú á tiempo cadacuada?

8 Cunac cadacayó ṅga aramídennanto ti calinteganda á dágus. Núpay castá, inton toy Anác ti tao umay, ¿masaracannanto ti pammati ditoy dagá?

Pagarigan ti Fariseo quen ti agsingsingir ti buis.

9 Quet quinunana met daytoy á pagarígan cadaguití dadduma ṅga agtalgued cadacuada met láeng á cas da la nalinteg, quet lalaísenda daguití sabsabali:

10 Dua á tao immúlida ití simbaan á naglualo: ti maysa Fariseo, quet ti maysa agsingsiṅgir ti buis.

11 Quet di Fariseo, sitatacder, aglulualo á is-isú á castoy: Dios, agyámanac quenca, ta saánac á cas cadaguití dadduma á tao, á mannanácaoda, naquil-loda, isucatda ti asáoada, quet saánac á cas mán itoy agsingsiṅgir ti buis.

12 Agayunárac ti mamindua tí macadomingo; itedco ti pagcasaṅgapulo ti ámin á cupcupicúpac.

13 Ṅgem ti agsingsiṅgir ti buis idinto ṅga adda ití adayú, dina cayat á itáṅgad man la comá daguití mata-*na* sadí láṅgit, no di quet dadanruguenna ti barúcongna, á cuncunana: Dios, mangṅgaásica caniac, á managbásol.

14 Cunac cadacayó á daytoy
nagsublí ití balíyna á naipato á
napacaoan á immun-uná n͠gem
ití daydi sabali ; ta úray siasino
á idáyaona ti baguina, maipaba-
banto ; quet ti agpacumbabá,
maitan-octo.

Ni Jesús bendicionanna daguiti ubbing.

15 Quet inyegda met quen-
cuana daguití ubbing á babassit
tapno tignáyenna idá ; isú á idí
maquita daguidí adálan*na*, inu-
ngtanda idá.
16 N͠gem ni Jesús inaya-
banna idá quet quinunana :
Bay-anyo daguití ububbing á
umay caniac, quet diyo paoílan
idá ; ta isuda ti aquincucua ti
pagaríau ti Dios.
17 Pudnó á cunac cadacayó,
á úray si-asino á saan á umáoatto
ti pagarian ti Dios á cas maysa
á ubing, saanto á sumrec quen-
cuana.

Ti bumaró á bacnang.

18 Quet inintuod quencua-
na ti maysa n͠ga agturay á qui-
nunana : Manursúro á naimbag,
¿aniaunto ti aramídec tapno ma-
táoidco ti biag n͠ga agnanáyon?
19 Quet ni Jesus quinunana
quencuana : Apayá pay nagá-
nennac ti naimbag? Aoan ti na-
imbag no saan láeng á may-
maysa, *á isú* ti Dios.
20 Ammoem daguití bilbí-
lin : Dica isucat ti asáoam :
Saanca á mamapátay ; Dica ag-
tacao : Dica agsacsí ti tiri :
Dayáoem ni amam quen ni in-
am.
21 Quet isú quinunana : Isú-
ámin daguitoy á pangguep si-
dudulingco nanípud idí qui-
naubingco.
22 Quet ni Jesús, idí ma-
n͠gegna daytoy, quinunana
quencuana : Agcúrang pay
quenca ti maysa á bánag, ilácom
ti isú-ámin n͠ga adda quenca,
quet itedmo cadaguití napan-
glao, quet addanto gúpitmo sadí
lán͠git, quet umayca, surúten-
nac.
23 Quet isú, idí man͠gegna
daguitoy á panguep, nagladí-
n͠git únay, ta nabacnang únay.
24 Quet ni Jesús idí maquí-
tana á nagladín͠git únay, quin-
unana : ¡Ayaúnay ti rígatdá
á sumrecto ití pagarian ti Dios
daguití adda quinabacnagda!
25 Ta nalaclacá á sumrec ti
maysa á camello ití abut ti
maysa á dágum, n͠gem ti maysa
á bacnang á sumrec ití pagarían
ti Dios.
26 Quet daguidí nacan͠geg
itoy, quinunada : ¿Quet asínon-
to ti macabalin á maisalácan?
27 Quet isú quinunana : Ti
saan á mabalin cadaguití tao,
mabalin ití Dios.
28 Quet ni Pedro quinuna-
na : Adtoy, dacamí binaybay-
anmi daguití sanicuami, quet
sinurotdacá.
29 Quet isú quinunana ca-
dacuada : Pudnó á cunac cada-

cayó: Aoan ti nangpanao ití
baláy, oenno asaoa oenno caca-
bsat, oenno ammá, oenno annác,
á maipuon ití pagarian ti Dios,
30 A dínanto aoáten ti ad-
adú únay itá á tiempo, quen
ití mapasúñgad á biag ti biag
ñga agnanáyon.

Ni Jesús ipaun-unana ti panagtuocna.

31 Quet ni Jesús, idí á in-
nálana daguidí sañgapulo quet
dua, quinunana cadacuada:
Adtoy sumang-at tayó sadí
Jerusalem, quet matungpalto
isú-ámin daguití panguep á in-
súrat daguití mammadles á mai-
papan itoy Anac ti tao.
32 Ta mayáoatto cadaguití
Gangganaet (Gentiles) quet ma-
rabrabñgisto, quet mapagsasao-
an, quen matupraan.
33 Quet ti calpasan ti pana-
ngsaplitdanto quencuana, pa-
patayendanto: ñgem ití maicat-
loñga aldao agúñgarto.
34 Ñgem isuda aoan cada-
guitoy á pangguep ti maaoá-
tanda idí, quet daytoy á saó
naipalímed cadacuada, quet di-
da maaoátan ti masasao.

Ti bulsec sadi Jericó.

35 Quet naarámid á idí isú
umasideg idiay Jericó, maysa
á bulsec agtutugao ití asideg ti
dálan ñga agpalpalamá:
36 Quet isú idí mañgegna
daguití tao ñga aglábas, inin-
tuodna no ania daydi.
37 Quet impacaammoda quen-
cuana á lumablabas ni Jesús á
tagá Nazaret.
38 Idin nagpuccao á quinu-
nana: Jesús, ñga Anac ni Da-
vid, caasiannac.
39 Quet daguidí magmagná
ití sañgoánanna, inungtanda
tapno di aguni; ñgem isú ilal-
lálona ti aguicquis ití ad-adú:
Anac ni David, mangñgaásica
caniac.
40 Quet ni Jesús nagsardeng,
quet imbílinna á ipanda quen-
cuana; quet idí isú-t' immas-
ideg, inintuodna quencuana:
41 ¿Ania ti cayatmo ñga ar-
amídec quenca? Quet isú quin-
unana: Apo, á macaquitaac
coma.
42 Quet ni Jesús quinunana
quencuana: Incan, ti pammá-
tim insalacannacá.
43 Quet naiguiddato á naca-
quita, quet simmursúrot quen-
cuana á nagdaydayao ití Dios:
quet isú-ámin ti ili ídí isú-t'
maquítana, dinaydáyaona ti
Dios.

Ni Zaqueo nga agsingsiñgir ti buis.

19 QUET SIMREC ni Je-
sús quet limmábas sadí
Jericó:
2 Quet adtoy ti maysa á la-
laqui á manágan Zaqueo, quet
isú ti cañgatoan cadaguití ag-
singsiñgir ti buis, quet nabac-
nang.
3 Quet inagaoaanna á qui-
nita ni Jesús no asino, ñgem
saanna á nabalin agsípud cada-

guidí tao, ta ababá ti quinatáyagna.
4 Quet idí á timmaray ití
sangoánanna, immuli ití maysa á cayo á sicomoro tapno isú-t'
quitácnna; ta lumábasto sadiay.
5 Quet idí dimteng idiay á
disso ni Jesús, tinaliaona quet quinunana quencuana: Zaqueo, apardásca, umúlogca, ta itá masápul nga agdagúsac idiay baláymo.
6 Quet isú immúlog á nagdardarás quet isú-t' ináoatna á siraragsac.
7 Quet idí maquítada daytoy, isuda ámin agtantanabútobda á cuncunada: Simrec á nagdagus ití maysa á tao á managbásol.
8 Idin ni Zaqueo, á sitatacder, quinunana ití Apo: Adtoy, Apo, ti guddua daguití cúcuac itedco cadaguití napanglao; quet no adda bassit á nangulbúdac ití siasino, isublic ti maminpat pay á ináyon.
9 Quet ni Jesús quinunana quencuana: Itá nga aldao immay ti pacaisalacánan ití daytoy á baláy, ta isú anác met ni Abraham.
10 Ta toy Anác ti tao immay nga agsápul quen mangisalácan ití napucao.

*Pagarigan daguití sangapulo á mina.**

11 Quet idí isuda dengdengguenda daguitoy á bánag, tinúloyna quet sinaona ti maysa á
pagarígan, agsípud ta isú adda ití asideg ti Jerusalem; quet gapú ta panpanunútenda á ngannganin ti paunacaipaquita ti pagarían ti Dios.
12 Quinunana ngarud: Maysa á tao á natan-oc napan ití maysa á dagá nga adayú, tapno inna aláen á maipaay quencuana ti maysa á pagarían, quet santó agsublí:
13 Quet idí á inayabanna daguití sangapulo nga adípenna, iniccanna idá ti sangapulo á mina, quet quinunana cadacuada: Agsápul cayó aguinga-t' diac umay.
14 Ngem daguidí cailianna isú-t' quinagúrada quet nangibaonda ití licudanna ti napan nangipacaammó á cunana: Dícam cayat nga agari daytoy cadacamí.
15 Quet naarámid, á idí isú simmublí, ití calpasan ti pinangaquemna ití pagarian, pinaayabanna ití dinnana daguidí nga adípen, isuda á naagtedanna ti pirac tapno maammoanna ti nasapúlanda.
16 Quet immay ti umuná, á quinunana: Apo, ti mínam nacagun-od ti sangapulo á mina.
17 Quet isú quinunana quencuana: Naimbag, nalaing nga adípen; agsípud ta ití bassit únay napagtalcanca, addá turaymo ití sangapulo á ili.
18 Quet immay ti maicadua á nagcuná: Apo, ti mínam nacasápul ti limá á mina.

---

* *Pirac á capada ti duapulo á písos.*

19 Quet iti daytoy quinuna-
na met: Sicá met agturayca iti
limá á ili.
20 Quet immay ti sabali á
quinunana: Apo, adtoy ti mí-
nam, isú á indúlinco iti maysa
á paño,
21 Ta nagbuténgac quenca, ta
táoca á naolbod; aláem ti dica
incábil, quet aniem ti dica im-
mula.
22 Quet isú quinunana quen-
cuana: Dáques á admen, iti
ngíoatmo ti pangocomac quenca.
Ammom á siac táoac á napigsa,
nga aláec ti diac incábil, quet
aniec ti diac immula;
23 ¿Apayá pay, ngarud, dica
inted ti piracco á pinaanacan,
tapno inton siac dumténgac si-
ngirecto agráman ti buis?
24 Quet quinunana cadagui-
dí adda á sisasango: Iccatenyo
quencuana ti mina, quet isú-t'
itedyo iti aguegguem cadaguití
sangapulo á mína.
25 Quet isuda quinunada
quencuana: Apo, adda sanga-
pulo á mínana.
26 Ta siac cunac cadacayó á
úray siasino nga addaan, isun-
to-t' maiccan; ngem iti aoan,
úray pay ti adda quencuana,
maiccatto quencuana.
27 Ngem daguidiay cabúsorco
á dida comá cayat á siac agariac
cadacuada, iyegyo *idá* ditoy,
quet putúlanyo idá iti sangoánac.

Isesrrec á sibabal-ligui ni Jesús idiay Jerusalem.

28 Quet idí nasaona dagui-
toy, nagná iti masangoánan á
simmang-at sadí Jerusalem.
29 Quet naarámid, á idí ma-
cagteng iti asideg ti Betphagé,
quen ti Bethania, iti asideg ti
bantay á manágan cadaguití
Olivas, imbaonna ti dua cada-
guidí adálanna,
30 A cunana: Incay iti pu-
roc á masangoánan; idiay, inton
sumreccayó, masaracanyonto ti
maysa á pollino* á naibaod, isú
á saan á sinacayan ti úray siasino
á tao úray caano man: isú-t'
uaruáranyo quet isú-t' yegyo.
31 Quet no adda mangintuod
cadacayó ¿apayá pay isú-t' bu-
craanyo? isú-t' sungbatanyonto
ti castoy: Ta ti Apo isú-t' ma-
sápulna.
32 Quet napan daguití nai-
baon quet isú-t' nasarácanda cas
quinunana cadacuada.
33 Quet idí á isuda uar-uá-
randa ti pollino, daguidí agta-
guicuá quencuana quinunada ca-
dacuada: ¿Apayá pay bucra-
anyo ti pollino?
34 Quet isuda quinunada:
Agsípud ta ti Apo isú-t' masá-
pulna.
35 Quet isú-t' impanda quen
Jesús, quet idí impurroacda da-
guití pagan-anayda iti rabao ti
pollino, impasacayda ni Jesús
iti rabao.
36 Quet idí isú magmagná,
inyeplagda daguití cagayda iti
dálan.

---

* *Urbon ti asno.*

37 Quet agsípud ta isú uma-
sidéguen ití salúgan ti bantay
daguití Olivas, isú-ámin ti ca-
adú daguidí adálanna, rinugui-
anda á siraragsac ti nagdayda-
yao ití Dios ití dacquel á uni
gapú cadaguití isú-ámin á dat-
datlag á naquítada,
38 A cuncunada: Bendito ti
Ari, - A umay ití nágan ti Apo
—Talná idiay lángit, quet da-
yao sadí ngato.
39 Idin daguití dadduma á
Fariseo cadaguidí adú á tao,
quinunada quencuana: Manur-
suro, uugtam daguití adálam.
40 Quet isú simmungbat quet
quinunana cadacuada: Cunac
cadacayó á no daguitoy dida
aguni, daguití bató aguicquisda
comá.
41 Quet idí dimteng ití asi-
deg quet naquítana ti ili, sina-
ngitanna,
42 A quinunana: Oh, sicá
met, no naammoam comá, ití
daytoy nga aldaomo, daguití
maipapan ití talnam! ngem
itá naitalímengda cadaguiti
matam.
43 Ta umayto daguití aldao
quenca, á daguití cabúsormo
licmutendacanto cadaguití cuta,
quet aladandacanto, quet ití isú-
ámin á dissó irutandacanto;
44 Quet ipasagdacanto sicá
quen daguití annacmo ití uneg-
mo, quet dídanto baybay-an
quenca ti bató ití rabao ti bató;
agsípud ta dica nailásin ti tiem-
po ti pannacasucnalmo.

Pannacagúgor ti Simbaan.

45 Quet simrec ití simbaan
quet rinuguianna á pinaruar
daguidí aglaclaco quen gumag-
ga tang idí uneg.
46 A quinunana cadacuada.
Addá á naisúrat: « Quet ti ba-
láyco, isunto ti baláy ti lualo»
ngem dacayó inarámidyo á úmoc
daguití mannanacao.
47 Quet nanursúro ti inal-
dao-aldao idiay simbaan; ngem
daguidí panguloen daguití pa-
padi, quen daguidí escribas,
quen daguidí nangnangrona ti
ili inagacaanda á papatáyen.
48 Ngem dida nacasárac ti
pamay-an á panangarámid; ta
ti isú-ámin á ili pagay-ayatan
únay á dengdengguenna.

Ti buniag ni Juan.

20 QUET naarámid ti may-
sa cadaguidí nga aldao,
á idí isú manursuro ití ili idiay
simbaan quet icascasabana ti
naimbag á dámag, dimteng da-
guití panguloen daguití papadi,
quen daguití escribas, agráman
daguití lal-lacay,
2 Quet isú-t' quinasaoda á
quinunada: Ibagam cadacami:
¿ití ania á pannacabalin ti pa-
ngarámidmo cadaguitoy á pa-
nguep? ¿oenno si-asino ti nang-
ted quenca itoy á pannacaba-
lin?
3 Quet simmungbat quet qui-
nunana cadacuada: Siac intuú-
decto met cadacayó ti maysa á
saó; quet sungbátandac:

4 Ti buniag ni Juan ¿naggapú ti lángit oenno cadaguití tao?
5 Ngem isuda panpanunútenda ití unegda, á cuncunada: No cunaentayto: ití lángit, cunánanto: ¿Apayá pay ngarud dícay namati quencuana?
6 Ngem no cunaentayto: Cadaguití tao; ti isú-ámin á ili batuennatayto, ta quinapuduo á ni Juan mammadles.
7 Quet simmungbatda á dida ammó no adino.
8 Quet ni Jesús quinunana cadacuada: Quet siac diac met ibagá cadacayó no ania á pannacabalin ti pangarámidco cadaguitoy á panguep.

Pagarigan daguití agtaltálon á dáques.

9 Quet rinuguianna á quinuná ití ili daytoy á pagarígan: Maysa á tao nagmula ti maysa á cauvásan quet isú-t' impaábangna cadaguití agtaltálon, quet napan ití sabali á dagá ití adú á tiempo.
10 Quet idí tiempona, nangibaon ti maysa nga adípen cadaguidí agtaltálon, tapno isú-t' iccanda ti bunga ti cauvásan; ngem daguidí agtaltálon isú-t' quinábilda quet pinagáoidda nga aoan naálana.
11 Quet binalíoanna ti nangibaon ití sabali nga adípen; ngem daytoy quinabilda met quet nagsasao-anda quet pinagáoidda nga aoan naálana.
12 Quet binalíoanna ti nangibaon ti maicatló; ngem isuda sinúgatda quet pinagtálaoda.
13 Idin ti Apo ti cauvásan quinunana: ¿Ania ti aramídecto? ibaonconto ti anacco á ingungúten: nalábit padayáoandanto daytoy.
14 Ngem daguidí agtaltálon, idí isú-t' maquitada, nagsasaoda, á quinunada: Daytoy isú ti agtáoid; isú-t' papatayántayó tapno ti táoid cucuatayto.
15 Quet isú-t' induronda ití ruar ti cauvásan, quet isú-t' pinatáyda. ¿Anianto, ngarud, ti aramíden cadacuada ti apo ti cauvásan?
16 Umayto quet pucaoennanto daguitoy nga agtaltálon, quet itednanto ti cauvásanna cadaguití sabali. Quet idí isú-t' nangegda, quinunada: *¡Ti Dios dina comá ipalúbos!*
17 Ngem isú quinítana idá, quet quinunana: ¿Ania ngarud daytoy nga adda á naisúrat: Ti bató á imbel-leng daguití agcaviti,—Daytoy ti naarámid á ulo ti iquing?
18 Isú ámin á matnag idiay á bató, mapispísinto; ngem ti pagtinnagan ti bató, isú-t' rumequennanto.

Ti maipapan iti buis.

19 Quet agaoaan daguidí escribas quen daguidí panguloen daguidí papadi á tilioen ití daydi á horas; ngem quinabutengda ti ili ta naáoatda á isuda ti nangisaoanna daytoy á pagarígan,

20 Quet isú-t' sinisiimda,
quet nan̄gibaonda cadaguití ag-
sisiim, n̄ga aguinsisingpetda,
tapno isú-t' tilioenda cadaguití
saó, tapno isú-t' iyáoatda ití
aquem quen panagturay ti go-
bernador.
21 Quet inintuodda quencua-
na á quinunada: Manursúro,
ammomi n̄ga agsaoca quen ma-
nursúroca ti nalinteg, quet aoan
ti panan̄gicancanom ití tao, no
di quet isúrom ti dálan ti Dios
ití napudnó.
22 ¿Maipalúbos cadacamí ti
panagbáyad ti buis quen César,
oenno saan?
23 N̄gem isú, idí á naámad-
na ti sícapda, quinunana cada-
cuada:
24 Ipaquitaandac ti maysa á
denario. ¿Asino ti aquinladá-
oan quen aquinsúrat ití addá
quencuana? Quet isuda quinu-
nada: Ni César.
25 Idin quinunana cadacua-
da: Itedyo n̄garud quen César
ti cucua ni César, quet ití Dios
ti cucua ti Dios.
26 Quet saanda á nabalin á
tinilio cadaguidí saona ití sa-
n̄goánan ti ili: quet nagsid-
dáoanda ti sungbatna quet didan
nacasao.

Daguiti Saduceos quen ti panagún̄gar.

27 Quet dimteng daguití dad-
duma á Saduceos, isuda n̄ga
agcuná n̄ga aoan ti panagún̄gar,
quet inintuodda quencuana,
28 A quinunada: Manursú-
ro, ni Moises insúratna cada-
camí á no ti cabsat ti maysa
matay n̄ga addá asáoana, n̄gem
aoan anacna, ti cabsatna aláen-
na comá ti asaoa, quet mang-
bán̄gon ti sumuno quen cab-
satna.
29 Addá n̄garud pitó n̄ga
agcacabsat: quet ti umuná nan-
n̄gala ti asáoa, quet natáy n̄ga
aoanan anác.
30 Quet *isú innala* ti mai-
cadua,
31 Quet ti maicatló innála-
na quet castá met daguidí pitó
dida nan̄gibati ti pútot quet
natáyda.
32 Quet ití calpasanna na-
táy met di babai.
33 Inton panagún̄gar n̄ga-
rud, ¿asínonto cadacuada ti aqu-
in-asáoa? Ta daguití pitó isú-t'
inasáoada.
34 Quet ni Jesús quinunana
cadacuada: Daguití annác day-
toy á lúbong man̄gasáoada quet
mayasáoada.
35 N̄gem daguití madutucan
á maicari á macaragpat ití day-
diay á lúbong quen ti panagún-
n̄gar daguití natáy, saanda *idiá-
yen* á maquiasaoa quet dida met
mayasaoa.
36 Ta dida mabalínen ti ma-
táy: ta capadpada *idá* daguití
ángeles, quet annác *idá* ti Dios,
no annác *idá* ti panagún̄gar.
37 N̄gem, *iti maipapan* no
daguití natáy agún̄garda, ni
Moises imbagana met ití asi-
deg daydi *cayo ti* zarza, idí

nináganna ti Apo, ti Dios ni
Abraham, quen Dios ni Isaac,
quen Dios ni Jacob.
38 Ta isú saan á Dios daguití
natáy, no di quet daguití sibi-
biag; ta agbiagda ámin á mai-
paay quencuana.
39 Quet simmungbat quen-
cuana daguití dadduma cadaguití
escribas, quet quinunada: Ma-
nursúro, naimbag ti pinagsaom.
40 Dida ngarud naituréden
ti nangintuod quencuana ti úray
ania.

Ni Cristo anác ni David.

41 Quet isú quinunana ca-
dacuada: ¿Apayá pay cunada á
ti Cristo anác ni David?
42 Ta ni David met láeng
cunana ití libro daguití Sal-
mos: Quinuná ti Apo ití Apoc:
Agtugaoca ití macanaoac,
43 Aguinga-t' icábilco da-
guití cabúsormo—A pagbata-
yan daguití sácam.
44 Ni David ngarud nagá-
nenna ti Apo: ¿casanó ngarud
á isú ti Anácna?

Ni Jesús babalaoenna daguití escribas.

45 Quet idí á dengdengguen
ti isú-ámin á ili, quinunana ca-
daguidí adálanna:
46 Agaluadcayó cadaguití es-
cribas, á cayatda ti magmagná
á sicacaoes ti nagáyad, quet
ayatenda daguití cabcablaao ca-
daguití plaza quen daguití
umuná á tugao cadaguití sina-
goga, quen daguití umuná á
yan cadaguití pangrabiían:
47 Nga alun-únenda daguití
balbaláy daguití babbai á balo,
quet aramídenda á pagpambar
daguití atiddug á lualo; da-
guitoy aoatendanto ti ad-addá á
pannacadusa.

Ti dáton ti napanglao á balo.

21 QUET IDÍ á timmaliao,
naquítana daguití ba-
bacnang á icábilda daguidí dá-
tonda ití lacasa daguití limos.
2 Quet naquítana met ti
maysa á napanglao á balo á
intinnagna met idiay ti dua á
marábilis.
3 Quet quinunana: Quina-
pudnona á cunac cadacayó, á
daytoy napanglao á balo nang-
icábil ti ad-addá ngem isuda
ámin.
4 Ta ámin daguitoy, ití ag-
sobra cadacuada nangicábilda
cadaguití dáton; ngem daytoy,
ití quinapanglaona, incábilna
ámin ti pagtaraon nga addа
quencuana.

*Ti cascasabá á pádles:—Ti pangru-
guian daguití tuoc.*

5 Quet idí imbagá quencuana
daguití dadduma ti maipapan
ití simbaan, á nagarcós quetdin
cadaguití nalibnos á batbató
quen datdáton, quinunana:
6 Cadaguitoy á maquítayo,
umayto daguití aldao nga aoan
ti mabati á bató ití rabao ti bató
ditoy á dinto marbec.

7 Quet inintuodda quencuana, á quinunada: Manursúro, ¿caánonto daytoy? ¿Quet ania ti paguilasinan inton daguitoy á bánag mangruguida á maarámid?

8 Quet isú quinunana: Quitáenyo, ta dícay maulbod; ta adunto ti umay iti náganco, á cuncunada: «Siac, quet ti tiempo addá ití asideg»; dicay mapan ití licudanda.

9 Quet inton mangegyo daguití gubat quen arioaoa, dícay agquigtot; ta masápul á daguitoy á bánag maarámidda á umuná: ngem saanto á maiguiddato ti panungpálan.

10 Idin quinunana cadacuada: Tumacderto ti ili á maquibácal ití sabali á ili ti pagarían quen pagarían:

11 Quet addanto daracquel á guinguined, quet ití manó á dissó bisbisin, quen baybayangóbong: quet addanto maarámid á nacaquigquigtot quen dadacquel á paguilasínan ti lángit.

12 Ngem inton di pay maarámid ámin daguitoy, tilioendacayto quet camatendacayó quet iyáoatdacayto cadaguití sinagoga, quen cadaguití pagbalúdan, á ipandacayto ití saclang daguití arari quen agturturay agsípud ití náganco.

13 Quet daytoy maarámidto cadacayó á pangpanecnec.

14 Icábilyo ngarud cadaguití puspúsoyo á dícayto agpanúnot á umuná no casanonto ti isungbatyo.

15 Ta siac iccancayto ti ngioat quen sírib, isú á di macngelan quen masalungásing daguití isú-ámin á cabúsoryo.

16 Ngem iyaoatdacayto úray pay daguití ammayo, quen cacabsat quen cacabaguian quen gagayyem: quet addanto papatáyenda cadacayó.

17 Quet calucsaodacayto isuda-ámin á maipuon ití náganco.

18 Ngem *úray* maysa á buoc ti úloyo saanto á mapucao.

19 Ití panagánusyo macupicupanyonto daguití cararuayo.

Ti cascasabá á padles (canáyon): Ti dacquel á tuoc.

20 Ngem inton maquítayo ti Jerusalem á malicmut cadaguití ejército, ammoenyo, isunto ti iyaasidéguen ti pannacarebbecna.

21 Isunto ti ritang á panaglemmeng cadaguití adda ití banbantay ití Judea; quet daguití addá ití tengngana, pumánaoda; quet daguití addá cadaguití taltálon, saanda á sumrec quencuana.

22 Ta daguitoy isú daguití aldao ti panaguibales; tapno matungpal ámin daguití addá á naisúrat.

23 Ngem ¡asi pay daguití masicog quen daguití agtagtaguibi cadaguidiay nga aldao! ta addanto dacquel á rígat ití rabao ti dagá quen gura á maicanicas itoy á ili.

24 Quet matuangdanto ití tadem ti immocó quet maipandanto á macayáoan cadaguití ámin á il-ili: quet ti Jerusalem

ibaddecto daguití Gentiles aguingá daguití tiempo daguití gentiles matungpaldanto.

Ti cascasabá á padles (cunáyon) ti panagsubli ti Anác ti tao.

25 Quet addanto daguití paguilasínan ití ínit quen búlan quen cadaguití bitbituen; quet ditoy rabao ti dagá rígat daguití il-ili n̄ga agdánag agsípud ti daranúdor ti baybáy quen daguití dal-lúyon:
26 Daguití tattao agcápuydanto agsípud ti buteng quen dánagda cadaguití maararámid á umayto ditoy dagá n̄ga adda táona, ta daguití pannacabalin daguití langlán̄git agquintayegdanto.
27 Quet isunto metten ti pannacaquítada itoy Anác ti tao, á umayto ití maysa á úlep agráman ti pannacabalin quen dacquel á dayag*na*.
28 N̄gem inton daguitoy á bánag mangruguida á maarámid, cumita cayó quet itán̄gadyo daguití ul-úloyo, ta ti pannacasubbotyo umasideg.
29 Quet quinunana cadacuada ti maysa á pagarígan: Quitáenyo ti higos quen daguití isú-ámin á caycayo:
30 No tumúbodan, maquítayo quet ammoyo á dacdacayó á ti tícag addá ití asidéguen.
31 Castá cayó met, inton maquítayo daguitoy á maararámid, ammoenyo n̄ga adda ití asideg ti pagarían ti Dios.
32 Quinapudnona á cunac cadacayó, á dinto lumbes daguití tao itoy á tiempo aguingá ití di maarámid ámin daguitoy.
33 Ti lán̄git quen dagá mapucaodanto, n̄gem daguití saoc dídanto mapúcao.

Ti cascasabá á padles (panungpátán): Ti panagsalúcag.

34 Quet quitaenyo ta daguití puspúsoyo mapnoda ti quinaráuet quen panagbartec, quen cadaguití tarigágay itoy á biag; quet umay ití quel-laat cadacayó daydiay n̄ga aldao,
35 Cas maysa á silo; ta *castá* umayto cadaguití isú-ámin n̄ga agnaed ití rabao ti isú-ámin á dagá.
36 Agsalúcag cayó n̄garud ití isú-ámin á tiempo, n̄ga aglulualo tapno maragpatyo ti maisalácan cadaguitoy isú-ámin á maar-arámid á n̄gann̄gánida umay, quen agtacder ití san̄góanan toy Anác ti tao.

Ti pateg ti líput.

37 Quet man̄gisursúro tí inaldao ití Simbaan; quet ití tungal rabií, umáoay quet agdagus ití bantay á manágan daguití Olivas.
38 Quet ti ámin á ili parban̄gónenna ti *umay* quencuana tapno isú-t' dengguenna idiay Simbaan.

22 QUET asideg idí ti fiesta daguití tinápay n̄ga aoan levadúrana, á manágan Pascua.

2 Quet daguití pan̄guloen
daguití papadi, quen daguití
escribas agsapsápulda ti pamay-
an á pangpapátay quencuana;
n̄gem cabutengda ti ili.
3 Quet simrec ni Satanás
quen Judas, á mapalayáoan ti
Iscariote, isú á maysa ití bilang
daguidí san̄gapulo quet duá;
4 Quet napan quet naquisaó
cadaguití pan̄guloen daguití pa-
padi, quen cadaguití agturay
daguití soldado, ití maipapan ití
panangyáoatnanto quencuana
cadacuada.
5 Quet nagrag-oda quet nag-
tutuláganda á isú-t' iccanda ti
pirac.
6 Quet inanamún̄ganna quet
sapsapúlenna ti nasayaat á pa-
nangyáoat quencuana cadacuada
inton aoan daguití adú á tao.

Ti maudi á Pascua; ti nasantoan á panangrabii.

7 Quet dimteng ti aldao da-
guití tinápay n̄ga aoan leva-
dúrana, isú á pannacasápul ti
panangpátay ití *carnero ti* Pas-
cua á maidáton.
8 Quet imbaonna da Pedro
quen Juan á quinunana: In-
cayó, isaganaandacami ti Pas-
cua tapno man̄gantayó.
9 Quet isuda quinunada qu-
encuana: ¿Adino ti cayatmo á
pan̄gisaganaanmi?
10 Quet isú quinunana ca-
dacuada: Adtoy á inton sum-
reccayó ití ili, masaracannacay-
to ti maysa á tao á nagaoit ti
maysa á karamba ti danum:
isú-t' surútenyo aguinga ití
baláy á sercanna,
11 Quet cunaenyo ití aguin-
cucua ití baláy: Ti Manursúro
cunana quenca: ¿Adino ti yan ti
pangrabiíaná pan̄ganac ti Pascua
agráman daguití ad-adálac?
12 Quet isú ipaquítananto
cadacayó ti maysa á dacquel á
siled ti n̄gato n̄ga addá mue-
blesna; agsagana cayó sadíay.
13 Napanda n̄garud, quet na-
sarácanda á cas imbagana cada-
cuada; quet insagánada ti Pascua.
14 Quet idí dimteng ti horas,
nagtugao ití lamisaan, quet
naitípun quencuana daguití
apóstoles.
15 Quet quinunana cadacu-
ada: Tinarigagáyac ití nasgued
únay ti maquipan̄gan cadacayó
daytoy á Pascua itá diac pay
agsagaba;
16 Ta cunac cadacayó á di-
acto man̄gánen quencuana, agui-
nga-t' matungpal ití pagarían
ti Dios.
17 Quet idí á innálana ti
vaso, iti calpasan ti panagyá-
manna, quinunana: Aláenyo
daytoy; quet isú-t' bingbin̄gáy-
enyo cadacayó;
18 Ta cunac cadacayó á diacto
uminómen manípud itá ití bun-
ga ti uvas, aguinga-t' umay ti
pagarian ti Dios.
19 Quet idí á innálana ti ti-
nápay, ití calpasan ti panag-
yámanna, pinísina quet inted-
na cadacuada á quinunana: Day-

toy isú ti baguic, á maipuon cadacayó maited: aramídenyo daytoy á panglaglaguip caniac.
20 Quet castá met di vaso, ití calpasan ti panangrabiína, á quinunana: Daytoy á vaso isú ti baró á túlag ití dárac, á maipuon cadacayó maibel-leng.
21 Ngem adtoy ti ima ti mangyáoat caniac, á nailanglang caniac ití lamisaan.
22 Ta ti quinapudnona toy Anác ti tao mapan, á cas addá á naipato; ngem ¡asi pay daydiay tao á mangyáoat!
23 Quet isuda rinugnianda á sinapsápul cadacuada met láeng, no asino ngarud cadacuádanto ti mangarámidto itoy.

Ti dacdacquel isú ti cas la basbassit.

24 Quet nabángon cadacuada ti maysa á supiat: no asino cadacuada ti cas la dacdacquel.
25 Quet isú quinunana cadacuada: Daguití ar-ari daguití Gentiles iturayanda idá; quet daguití addaan pannacablin cadacuada, manáganda ti manarparábur:
26 Ngem dacayó, saan á castá: no di quet, ti dacdacquel cadacayó isú comá ti cas la ububing; quet ti agturay isú comá ti cas la agserví.
27 Ta ¿asino ti dacdacquel, ti agtugao ití lamisaan oenno ti agserví? ¿Saan á ti agtugao ití lamisaan? Ngem siac cadacayó ti cas la agserví.
28 Ngem dacayó daguití nagnaed á naicúyog caniac cadaguití pannacasulísogco:
29 Quet siac ipatáoidco cadacayó ti maysa á pagarían á cas impatáoid caniac ni Amac,
30 Tapno mangancayó quet uminum cayó ití lamisaanco idiay pagariac; quet agtugaocayto cadaguití tronos á ocomenyo daguití sangapulo quet dua á caputótan ti Israel.

Ni Pedro matalucatícan.

31 Quinuná met ti Apo: Simón, Simón adtoy ni Satanás dinaoatnacayó á isiísen á cas la trigo;
32 Ngem siac indaoátanca tapno ti pammátim saan comá nga agcúrang: quet sicá inton macapagbabáoican, panecnecam daguití cacabsatmo.
33 Quet isú quinunana quencuana: Apo, sisasaganaac á sumúrot quenca úray pay ití pagbalúdan quen ití patáy.
34 Quet isú quinunana: Pedro, cunac quenca á ti manoc saanto nga agtaráoc itá no sicá dica pay paglibacan ti mamitló nga am-ammónac.

Daguití dua á buneng.

35 Quet quinunana cadacuada: Idí imbaonco cayó nga aoan bolsa quen súpot, quen aoan zapatos, ¿addá bassit á nagcúrang cadacayó? Quet isuda quinunada: Aoan.
36 Quet quinunana cadacuada: Ngem itá, ti adda bolsana, aláenna quen castá met ti súpot,

quet ti aoanan, ilácona ti caga-
yna quet gumátang ti buneng.
37 Ta cunac cadacayó, á ma-
sápul á matungpal caniac day-
diay addá á naisúrat: «Quet
naibílang cadaguití dáques,» ta
ti *adda á naisúrat* caniac, adda
pannacatungpalna.
38 Idin isuda quinunada:
Apo, adtoy ti dua á buneng.
Quet isú quinunana cadacuada:
Umanáyen.

Ni Jesús idiay Getsemani.

39 Quet immáoay quet na-
pan, cas cadaoyanna, ití bantay
daguití Olivas: quet daguidí
adálanna simmúrotda met quen-
cuana.
40 Quet idí dimteng idiay á
dissó, quinunana cadacuada:
Aglualo cayó tapno dícay sum-
rec ití sulísog.
41 Quet isú simmina cada-
cuada ití cas magao-atti maysa
á bató á ibácal; quet nagparin-
túmeng quet naglualo,
42 A quinunana: Ama, no
cayatmo, iyadayom daytoy á
vaso caniac; núpay castá, saan
á ti pagayatac ti maarámid, no
di ti pagayatam.
43 Quet nagparang quencu-
ana ti maysa n̄ga ángel ti lán̄git
á nangpabíleg quencuana.
44 Quet idí n̄ga agtutuoc,
únay, naglualo ti nasnasgued:
quet ti ling-etna cas la daracquel
á tedted ti dara á nagtinnag
aguingá ití dagá.
45 Quet idí timmacder ití
panaglualona, immay cadaguidí
adálanna quet nasarácanna idá
á nacatúrog ti sennaay.
46 Quet quinunana cadacua-
da: ¿Apayá pay matúrog cayó?
Tumacder cayó, quet aglualo
cayó, ta dicay sumrec ití sulísog.

Pannacatilio ni Jesús.

47 Idí á isú adda pay láeng
n̄ga agsasao, adtoy daguití adú
á tao: quet di manágan Judas,
maysa cadaguidí san̄gapulo quet
dua, isú ti naman̄gulo cadacua-
da; quet immasideg quen Jesús
tapno isú-t' agcanna.
48 N̄gem ni Jesús quinuna-
na quencuana: Judas, ¿ití may-
sa n̄ga aguec iyáoatmo toy Anác
ti tao?
49 Quet idí maquita dagui-
dí adda á naicúyog quencuana
ti maarámidto, quinunada: Apo,
¿tagbátenminto ití immocó?
50 Quet maysa cadacuada
tinagbatna ti maysa á tagabu
ti turayen daguití papadi, quet
impúsayna quencuana ti lapá-
yag á macanaoan.
51 N̄gem simmungbat ni Je-
sús quet quinunana: Ipalú-
bosyo úray daytoy. Quet ti-
nignayna ti lapáyagna quet
isú-t' naagásanna.
52 Quet ni Jesús quinunana
cadaguidí napan quencuana,
daguidí turayen daguití pa-
padi, quen daguití agturay ti
simbaan, quen daguití lal-la-
cay: ¿Cas la quet maysa á
mannanácao, á rimmoar cayó á

nagtaguibuneng quen pang-
pang-or?
53 Idí naquipagguianac ca-
dacayó ti inaldao idiay sim-
baan, saanyo á inunnat daguití
im-ímayo á *pangtilio* caniac;
ngem daytoy ti hórasyo, quen
ti pannacabalin daguití sipnget.

Ni Pedro ilibacna ni Jesús.

54 Quet idí á isú-t' tinilio-
da, isú-t' inyegda quet inser-
recda ití baláy ti cangatoan
daguití papadi. Quet ni Pedro
simmursúrot ití adayú cada-
cuada.
55 Quet idí á nanggán-
gatda ti apuy ití tengnga ti
patio, quet nagtugaoda á nag-
lim-ot, naquicatugao ni Pedro
cadacuada.
56 Quet idí naquita ti may-
sa á babai nga adípen á isú
addá á naquicatugao ití asideg
ti sílao, isú-t' minatmátanna,
quet quinunana: Daytoy nag-
guian met quencuana.
57 Ngem isú linibacna, á
quinunana: Babai, isú diac am-
ammó.
58 Quet idí nalabes bassit
isú-t' naquita ti sabali quet
quinunana: Sicá met *maysa*-ca
cadacuada: Ngem ni Pedro
quinunana: Tao, saan á siac.
59 Quet idí nalabes ti cas la
maysa á horas, pinanecnecan ti
sabali á sitatalgued á nagcuná:
Pudnó á daytoy naguian met
quencuana, ta isú tagá Galilea
met.
60 Ngem ni Pedro quinuna-
na: Tao, diac ammó ti cunam.
Quet naiguiddato, idí isú adda
nga agsasao pay láeng, á ti ma-
noc nagtaráoc.
61 Quet timmaliao ti Apo
quet quinítana ni Pedro: quet
ni Pedro nalaguipna ti saó ti
Apo, á insaona quencuana: In-
ton ti manoc di pay agtaráoc
itá, ilibacnacto ti mamitló.
62 Quet rimmoar ití ruar
quet nagsángit ti napait.

Ni Jesús ití sangáhnan ti Sanedrin.

63 Quet daguidí tao nga ag-
uegguem quencuana, uyuyún-
ganda quen cabeabílenda.
64 Quet isú-t' inabbunganda
daguití matana, á cuncunada:
Padlesam no siasino ti nang-
súgat quenca.
65 Quet adú pay ti sabali á
insaoda quencuana á nacasang á
pangab-abida.
66 Quet apáman á bimmi-
gat, naguurnong daguití lalla-
cay ti ili quen daguití turayen
daguití papadi, quen daguití
escribas quet impanda ití pan-
gocomanda,
67 A quinunada: ¿Sicá ti
Cristo? Ibagam cadacamí. Ngem
quinunana cadacuada: No iba-
gac cadacayó, dícayto patien:
68 Quet no aguintuúdac met,
didacto met sungbátan:
69 Ngem manípud itá toy
Anác ti tao agtugaoto ití ma-
canaoan ti pannacabalin ti
Dios.

70 Quet isuda ámin quinu-
nada: ¿No castá sicá ti Anác
ti Dios? Quet isú quinunana
cadacuada: Dacayó cunayo á
siac.
71 Idin isuda quinunada:
¿Ania pay ti pacasapúlan tayó
ti pangpanecnec? Ta datayó
met láeng nan̄gegtayó ití n̄gío-
atna.

Ni Jesús ití san̄goánan ni Pilato quen ití saclang ni Herodes.

23 QUET timmacderda ámin
quet impanda ití san̄go-
ánan ni Pilato.
2 Quet rinuguíanda á impú-
long á cuncunada: Daytoy na-
sarácanmi á dadaélenna ti ili
tayó quet ipáritna ti mangted ti
buis quen César quet cuncuna-
na á isú ni Cristo, n̄ga Ari.
3 Quet ni Pilato inintuodna
quencuana á quinuná: ¿Sicá ti
Ari daguití tagá Judea? Quet
isú simmungbat, quet quinuna-
na: Sicá *castá ti* cunam.
4 Quet ni Pilato quinunana
cadaguití turayen daguití papa-
di quen cadaguití tattao: Aoan
ti básol á masarácac itoy tao.
5 N̄gem isuda ipapílitda
láeng á cuncunada: Riribú-
quenna ti ili, á man̄gisursúro
ití isú-ámin á Judea, quet man-
gruguí manípud Galilea aguin-
ga ditoy.
6 Quet ni Pilato, idí á ma-
n̄gegna *daytoy*, inintuodna no
di tao tagá Galilea.
7 Quet apáman á naammo-
anna á cabeddeng ni Herodes,
isú-t' imbaonna quen Herodes,
isú n̄ga adda met sadí Jerusa-
lem cadaguidí n̄ga aldao.
8 Quet ni Herodes, idí ma-
quítana ni Jesús, nagayat ti adú,
ta nabayáguen á tartarigagáy-
anna á isú-t' maquítana; ta
nan̄gegna ti masasao quencuana,
quet addá namnámana á maca-
quita ti maysa á datdatlag n̄ga
aramídenna.
9 Quet naguintuod quencua-
na ití adú á saó; n̄gem isú aoan
ti insungbatna quencuana.
10 Quet agtatacder daguidí
turayen daguití papadi quen
daguití escribas á isú-t' ipulpú-
longda á ipapílit únay.
11 Quet ni Herodes agrá-
man daguidí soldados na isú-t'
lináisda quet nagan̄gaoanna á
isú-t' pinel-lesanna ti maysa á
napateg á pagananay; quet
isú-t' insublina á imbaon quen
Pilato.
12 Quet naggayyemda da
Pilato quen Herodes ití daydi
met la n̄ga aldao, ta idí dámona
agguranggúrada.
13 Quet ni Pilato inurnong-
na daguití turayen daguití pa-
padi, daguití agturay quen ti
ili,
14 Quet quinunana cadacua-
da: «Insaclangyo caniac daytoy
á cas la tao á mangdadáel ití
ili; quet adtoy á siac idinto
naguintuúdac ití san̄goánanyo,
aoan ti básol á nasarácac itoy á
tao cadaguití pan̄gipulón̄ganyo
quencuana.

15 Quet úray pay ni Herodes; ta insublina á imbaon cadacamí quet adtoy, n̄ga aoan ti inarámidna á maicarí ití pannacapapátay.
16 Isú, n̄garud, ti ibbatacto, inton malpas ti pannacadúsana.»
17 Ta addá pannacasápulna á man̄gibbet cadacuada ti maysa ití tungal fiesta.
18 N̄gem naguicquisda ámin á nagmaymaysa, á quinunada: Iccatem daytoy, quet ibbatam cadacamí ni Barrabás:
19 Isú á naibel-leng ití pagbalúdan gapú ití maysa á quíbor á naarámid ití ili, quen gapú ití maysa á panangpapátay.
20 Quet ni Pilato binalíoanna idá á quinasaó á cayatna á ibbatan ni Jesús.
21 N̄gem isuda naguicquisda á cuncunada: Isú-t' ilansam, ilansam.
22 Quet isú quinunana cadacuada ití maicatló: ¿Ania n̄garud ti dáques á inarámid daytoy? Aoan ti básol á *mapatáyan ti patáy* á nasarácac quencuana: isú-t' dusáecto, n̄garud, quet sa isú-t' ibbatacto.
23 N̄gem isuda ipapílitda ití daracquel á icquis á daodaoátenda á mailansá. Quet daguití icquisda pumigsada.
24 Quet ni Pilato impátona á maarámid ti dáoatda;
25 Quet inibbatanna cadacuada daydi naibel-leng ití pagbalúdan agsípud ti quibor quen maysa á natáy, isú á dináoatda; n̄gem inyáoatna ni Jesús ití pagayatanda.

Ni Jesús ití dálan ti Gólgota.

26 Quet idí isú-t' impanda, innálada ti maysa á *manágan* Simeón, á tagá Cirene, á naggapú ití tálon, quet impabaclayda quencuana ti cruz tapno isú-t' ipanna ití licudan ni Jesús.
27 Quet sumursúrot quencuana ti dacquel á caadú ti umili, quen babbai, isuda á sangsan̄gítanda, quet dungdungáoanda.
28 N̄gem ni Jesús, idí a timmaliao cadacuada, quinunana: Annac ti Jerusalem, saandac á san̄gítan, n̄gem san̄gítanyo quet ti baguiyo met láeng, quen daguití an-annacyo.
29 Ta adtoy á umayto daguití aldao á cuncunádanto: Nagásat daguití láyas, quen daguití tian á di naganác, quen daguití barúcong á di nagpasuso.
30 Isunton ti panangruguida á panagsaó cadaguití banbantay: «Agtinnagcayó cadacami»; quet cadaguití pantoc: «Parabaoanda camí.»
31 Ta no ití cayo á nabasá aramídenda daguitoy á bánag, ¿ití namagá, anianto ti maarámid?
32 Quet impacúyogda met quencuana ti dua á sabali, á tulisan, tapno mapapátayda.

Ti panang̃ilansá.

33 Quet idí macagtengda ití
dissó á manágan ti Bang̃abang̃a,
idiay isú-t' inlansada, quen dagui-
dí tulisan; maysa ití macanaoan,
quet ti sabali ití macatiguid.
34 Quet ni Jesús quinunana:
Ama, pacaoanem idá, ta dida
ammó ti aramídenda. Quet idí
á bingbing̃áyenda daguidí pa-
gan-anayna, inarámidda no asi-
no ti macagásat.
35 Quet ti ili sitatacder ng̃a
agbuybuya ; quet úray daguidí
agturay isú-t' uy-uyúng̃anda,
á cuncunada : Daguití sabsabali
insalácanna : isalácanna ti ba-
guina, no daytoy isú ti Caisto ti
Dios, á pinílina.
36 Quet isú rabrabng̃ísen
met daguití soldado, a umasi-
degda quet iparang̃anda ti sucá,
37 Quet cuncunada : No sicá
ti Ari daguití tagá Judea isalá-
canmo ti baguim.
38 Quet adda met ití uloan-
na ti maysa á galad á naisúrat :
DAYTOY ISÚ TI ARI DA-
GUITÍ TAGÁ JUDEA.
39 Quet maysa cadaguidí
tulisan ng̃a adda á naibítin,
isú-t' rabrabng̃isenna, á cuncu-
nana : No ¿Saan á sicá ni Cristo?
isalácanmo ti baguim quen da-
camí.
40 Ng̃em simmungbat di may-
sa quet isú-t' inungtanna, á qui-
nunana : ¿Quet sicá dica pay
cabuteng ti Dios yantáng̃ay ad-
daca ng̃arúden ití pannacadusa?
41 Quet datá quinapud-
noanna, á maitutop, ta aoátenta
ti caicarían daguití ararámidta :
ng̃em daytoy aoan ti dáques á
inarámidna.
42 Quet quinunana quen
Jesús : Laglaguipennac inton
umayca ití pagaríam.
43 Quet quinunana quencu-
ana. Pudnó á cunac quenca :
Itá ng̃a aldao maquipaguian-
canto caniac idiay paraiso.
44 Quet idín cas la horas á
maicanem, * quet immay daguití
sipng̃et ití rabao ti ámin á dagá
aguingá ti horas á maicasiam.**
45 Quet ti init nagsipng̃et.
Quet ti abbong ti simbaan na-
ray-ab ití tengng̃ana.
46 Quet ni Jesús naguicquis
ti dacquel á uni, quet quinuna-
na : Ama cadaguitá ímam ti
pang̃italcac itoy cararuac. Quet
idí á nasaona daytoy, nagsat ti
áng̃esna.
47 Quet idí ti centurion (*tu-
rayen daguití soldado*) naquítana
ti naarámid, indaydáyaona ti
Dios, á quinunana : Quinapu-
dnona á daytoy á tao nalinteg.
48 Quet isú-ámin daguidí
adú á tao á naguurnong itoy á
buyáen, idí maquítada daydi á
naarámid, nagsublida á danda-
núguenda daguití barúcongda.

Ti pannacaitanem ni Jesús.

49 Quet isú-ámin daguidí
am-ammona quen daguidí bab-
bai á simmursúrot quencuana

* *A las doce ti aldao.*
** *A las tres ti malem.*

nanípud sadí Galilea, sitatacderda ití adayú n̄ga agbuybuya cadaguitoy á naarámid.

50 Quet adtoy ti maysa á lalaqui á manágan José, isú á consejero, lalaqui á naimbag quen nalinteg;

51 (Isú á dina inanamún̄gan ti nagnunumoan quen arámidda,) tagá Arimatea, ciudad daguití judío, isú n̄ga aguruay ti pagarian ti Dios:

52 Daytoy dimteng quen Pilato quet dináoatna ti baguí ni Jesús.

53 Quet imbabána quet isú-t' binun̄gonna ti maysa á ules: quet isú-t' incábilna ití maysa á tanem á naibutac ití maysa á bató, isú n̄ga aoan pay ti naitanem.

54 Quet aldao idí á masan̄goánan *ti Pascua* quet n̄gann̄gani aglaoag ti Sábado.

55 Quet daguidí babbai á naicúyog quencuana á naggapú sadí Galilea, simmúrotda met, quet naquítada ti tanem, quen no casanó ti pannacaicábil ti baguina.

56 Quet nagsublida quet nagsagánada ti bangbangló quen sapsapó; quet naguinanada ití Sábado, cas ti bílin.

Ti panagún̄gar.

24 QUET ití umuná *n̄ga aldao* ti macadomingo, ití agsapa únay, immayda ití tanem, á inyegda daguití bangbangló á insagánada;

2 Quet nasarácanda ti bató á naligsay idí tanem.

3 Quet simrecda quet saanda á nasarácan ti bagui ni Apo Jesús.

4 Quet naarámid, á idí á isuda addada á silalagao agsípud itoy, adtoy á nagsardeng ití asidegda daguití dua á lallaqui á nagcaoes ti ma capúrar:

5 Quet agsípud ta isuda nagbutengda, quet imbabáda daguití rúpada ití dagá, quinunada cadacuada: ¿Apayá pay sapúlenyo cadaguití natáy ti sibibiag?

6 Aoan ditoy, n̄gem nagún̄gar: laglaguipenyo ti insaona cadacayó, idí addá pay láeng idiay Galilea,

7 A cunana: Masápul á toy Anác ti tao mayáoat cadaguití ima daguití tao á managbásol, quen maicruz, quen agún̄gar ití maicatló n̄ga aldao.

8 Quet isuda nalaguipda daguidí saona.

9 Quet nagsublida nanípud ití tanem, quet impadámagda ámin daguitoy cadaguidí san̄gapulo quet maysa quen cadaguití isú-ámin pay met á sabsabali.

10 Quet isuda ni María Magdalena, quen Juana quen ni María *iná* ni Jacobo, quen daguití sabsabali á *babbai* á caduada: sinaoda daguitoy a panguep cadaguití apóstoles.

11 Quet daguitoy á saoda, impapanda á salsalaoásao quet dida pinati.

12 Ngẽm timmacder ni Pe-
dro quet timmaray á napan idí
tanem: quet idí á nagrúcob quet
quinítana, naquítana daguití
lúpot á is-isuda; quet nagáoid á
sisisiddaao itoy á naarámid.

Daguití dua á sinursuroanna ití dálan sadí Emmaús.

13 Quet adtoy, ti dua cada-
cuada napanda ití daydi met
la nga aldao ití maysa á puroc
nga adayú idiay Jerusalem ti
innem á pulo á estadíos (*oenno
dua á legua*), á manágan Em-
maús;
14 Quet isuda agsarsarítada
á duddua cadaguidí ámin á
bánag á napasámac.
15 Quet naarámid, á idí nga
agsasao á is-isuda, quet ag-
sinsinnaludsudda ití maysa quen
maysa, ni Jesús met láeng im-
masideg quet naquicúyog cada-
cuada.
16 Ngẽm daguidí matada
nacul-laápanda tapno isú-t' dida
mailásin.
17 Quet quinunana cadacua-
da: ¿Ania á sarsarita daguitoy
á sasaoenyo ití maysa quen
maysa itá á magmagná cayó?
Quet nagsardengda á sililiday
ti rápada.
18 Quet simmungbat ti may-
sa, á manágan Cleofas, quet quin-
unana quencuana: ¿Sicá láeng ti
limmá bas sadí Jerusalem, quet
dica ammo daguití bánag á naará-
mid idiay cadaguitoy nga aldao?
19 Idin isú quinunana cada-
cuada: ¿Ania á banbánag? Quet
isuda quinunada quencuana:
Daguíti maipapan quen Jesús á
tagá Nazaret, isú á lalaqui idí,
á mammadles, mannacabalin ití
arámid quen saó ití sangoánan
ti Dios quen ti isú-ámin á ili:
20 Quen no casanó ti pa-
nangyáoat quencuana daguití
turayen daguití papadi, quen
daguití agturay tayó tapno mai-
pato á matay, quen ti panan-
gicruzda quencuana.
21 Ngẽm dacamí ur-uráyen-
mi idí á isú comá ti manubbot
ití Israel: ngẽm, quet sabali pay
ámin daguitoy, daytoy ti mai-
catló nga aldáoen nanípud idí
naarámid daguitoy á bánag.
22 Úray pay met daguití
dadduma á babbai cadaguití
cadcadduami pinagsidaaoda ca-
mí, isuda á itay di pay bim-
migat napanda ití tanem;
23 Quet idí dida nasarácan ti
baguina, unmayda á cuncunada
nga nacaquítada met ti maysa
á parparmatá daguití ángeles,
isuda á nagcuná á isú sibibiag.
24 Quet napan daguití dad-
duma cadaguití caduami ití
tanem, quet nasarácanda cas
insaó daguití babbai; ngẽm isú
saanda á naquita.
25 Quet isú quinunana cada-
cuada: ¡Oh nacúneng quen na-
ladao ti panagpúsoyo á mamati
cadaguití isú-ámin á sinaó dagu-
ití mammadles!
26 ¿Saan á masápul idí á ni
Cristo lac-ámenna daguitoy á
bánag quen sumrec ití glóriana?

27 Quet idinto á rinuguianna manípud quen Moisés quen daguití isú-ámin á mammadles, impalaoagna cadacuada daguití, bánag á maipapan quencuana cadaguití ámin á Sursúrat ;

28 Quet immasidegda ití puroc á papananda, quet isú inarámidna á cas la mapan ití adadayú.

29 Ngem isuda isú-t' ingáoidda á pinílit, á quinunada : Agbática cadacamí ta rumabiín quet ti aldao limnéquen. Quet simrec á nagbati cadacuada.

30 Quet naarámid á idí á situtugao á nailanglang cadacuada ití lamisaan, innálana ti tinápay, binendicionan quet guinudduana, sana inted cadacuada.

31 Quet nalucatan daguití matada quet isú-t' nailásinda ; quet isú nagpúcao cadaguití matada.

32 Quet quinunada ti maysa quen maysa : ¿Saan á sumsumgued ti púsota ití unegta itay madamá nga agsasao cadatá ití dálan, quen itay luctanna cadatá daguití Sursúrat?

33 Quet timmacderda ití daydi met la á horas, quet nagsublida sadí Jerusalem, quet nasarácanda daguití sangapulo quet maysa á naurnong, quen daguití addá á naquipaguian cadacuada,

34 Isuda á cuncunada : Nagúngar ti Apo á quinapudnoanna, quet nagparang quen Simón.

35 Quet isuda sinarítada daguití naarámid ití dálan, quen no casanó ti pannacailásinda idí guinudduana ti tinápay.

Panagparparang ni Jesús cadaguití sangapulo quet maysa nga Apóstoles.

36 Quet idí isuda madamá da á sasaoen daguitoy á bánag, isú nagtacder ití nagtenngaanda quet quinunana cadacuada : ¡Talná cadacayó!

37 Ngem isuda, siquiquigtot quen sibubutengda, impapanda á quitquitáen ti maysa á cararuá.

38 Ngem isú quinunana cadacuada : ¿Apayá pay agquigtot cayó, quet apayá pay umuli daguití panúnot ití púsoyo?

39 Quitáenyo daguití imimac quen sacsácac, á siac met láeng : aricápendac quet quitáenyo ; ta ti cararuá aoan ti lasag quen tulangna, á cas maquítayo nga adda caniac.

40 Quet idí masaona daytoy, impaquitana cadacuada daguití im-ímana quen sacsaca.

41 Quet idí isuda dida pay la patien ití regsacda, quet sisisiddaaoda, quinunana cadacuada : ¿Addá cadacayó ditoy ti bassit á macan?

42 Quet isuda ingay atda quencuana ti canáyon ti maysa á ican á natuno,

43 Quet isú innálana quet nangan ití sangóananda.

44 Quet isú quinunana cadacuada : Daguitoy daguití saó á insaoc cadacayó, idí addaac

pay láeng cadacayó : A masápul
á matungpal daguití isú-ámin
á bánag á naisúrat á maipapan
caniac ití Linteg ni Moisés,
quen cadaguití Mammadles qu-
en cadaguití Salmos.
45 Idin linuctanna cadacuada
ti ísipda, tapno maaoátanda da-
guití Sursúrat.
46 Quet quinunana cadacua-
da : Castá ti addá á naisúrat, á
ni Cristo naglac-am, quet na-
gúng̃ar cadaguití natáy ití mai-
catló ng̃a aldao ;
47 Quet maicascasabá ití ná-
ganna ti panagbabaoi quen ti
pannacapacaoan daguití basbásol
cadaguití isú-ámin á il-ili, á
mangruguí manípud ití Jeru-
salem.
48 Quet dacayó daguití ma-
casacsí cadaguitoy á bánag.
49 Quet adtoy, siac ibaon-
conto ti carí ni Amac cadacayó ;
ng̃em dacayó agnaedcayó ití ili *á
Jerusalem,* aguingá ití macaptan-
cayó ti pannacabalin ti ng̃ato.

Ti iyuuli.

50 Quet impanna idá ití áoay
aguingá ití sang̃oánan ti Be-
thania, quet intáyagna daguití
im-ímana, quet binendicionan-
na idá.
51 Quet naarámid á idí ben-
bendicionanna idá, pimmanao
cadacuada : quet naipang̃ato sadí
láng̃it.
52 Quet isuda, ití calpasan ti
panagrucbabda quencuana, nag-
sublida ití Jerusalem á sirara-
gsac únay :
53 Quet nagguiguianda ng̃a
agnanáyon ití simbaan á nag-
daydayao quen nagyiyáman ití
Dios.

PANUNGPÁLANNA